

Møte onsdag den 16. juni 2010 kl. 10

President: Marit Nybakk

Dagsorden (nr. 97):

1. Innstilling fra Stortingets presidentskap om endringer i Stortingets forretningsorden (Innst. 358 S (2009–2010))
2. Innstilling fra kommunal- og forvaltningskomiteen om kommuneproposisjonen 2011 (Innst. 345 S (2009–2010), jf. Prop. 124 S (2009–2010))
3. Innstilling fra kommunal- og forvaltningskomiteen om lønnsregulering for arbeidstakere i det statlige tariffområdet 2010 mv. (Innst. 363 S (2009–2010), jf. Prop. 139 S (2009–2010))
4. Innstilling fra energi- og miljøkomiteen om utbygging og drift av Gudrun (Innst. 355 S (2009–2010), jf. Prop. 123 S (2009–2010))
5. Innstilling fra familie- og kulturkomiteen om representantforslag fra stortingsrepresentantene Linda C. Hofstad Helleland, Olemic Thommessen, Sonja Irene Sjøli og Peter Skovholt Gitmark om likebehandling av offentlige og private tilbydere av barnevernstjenester og etablering av en nettportal (Innst. 359 S (2009–2010), jf. Dokument 8:109 S (2009–2010))
6. Innstilling fra familie- og kulturkomiteen om representantforslag fra stortingsrepresentantene Linda C. Hofstad Helleland, Olemic Thommessen og Sonja Irene Sjøli om en gjennomgang og styrking av tilsynsordningen i barnevernet (Innst. 361 S (2009–2010), jf. Dokument 8:110 S (2009–2010))
7. Referat

Presidenten: Representanten Karin S. Woldseth, som har vært permittert, har igjen tatt sete.

Representanten Trine Skei Grande vil framsette et representantforslag.

Trine Skei Grande (V) [10:00:40]: På vegne av representanten Borghild Tenden og meg sjøl vil jeg fremme et forslag om å innføre en gaveforsterkningsordning for norske museer.

Presidenten: Representanten Ivar Kristiansen vil framsette et representantforslag.

Ivar Kristiansen (H) [10:01:05]: På vegne av representantene Ine M. Eriksen Søreide, Peter Skovholt Gitmark, Lars Myraune, Gunnar Gundersen og meg selv vil jeg framsette forslag om en ny helhetlig befalsordning for Forsvaret.

Presidenten: Representanten Per Arne Olsen vil framsette et representantforslag.

Per Arne Olsen (FrP) [10:01:46]: På vegne av representantene Kari Kjønås Kjos, Jon Jæger Gåsvatn og meg selv vil jeg få lov til å fremme et høyst nødvendig forslag om å innføre en ordning med psykiatriambulanser i alle landets fylker.

Presidenten: Representanten Svein Harberg vil framsette et representantforslag.

Svein Harberg (H) [10:02:12]: Da har jeg gleden av å framsette et representantforslag på vegne av representantene Bente Thorsen, Dagrun Eriksen, Trine Skei Grande og undertegnede om konsekvenser av Høyesteretts dom i favør av Kirkelig arbeidsgiver- og interesseorganisasjon i saken om Opplysningsvesenets fond.

Vi anmoder at saken blir behandlet etter Stortingets forretningsorden § 28 c, slik at Stortinget tar stilling til saken før vi tar sommerferie.

Presidenten: Forslagene vil bli behandlet på reglementsmessig måte. Selvfølgelig vil det også bli tatt stilling til forespørselen angående § 28 c.

Før sakene på dagens kart tas opp til behandling, vil presidenten foreslå at formiddagsmøtet om nødvendig fortsetter utover den reglementsmessige tid, kl. 16.00, til dagens kart er ferdigbehandlet.

Ingen innvendinger er kommet, og det anses vedtatt.

Sak nr. 1 [10:03:17]:

Innstilling fra Stortingets presidentskap om endringer i Stortingets forretningsorden (Innst. 358 S (2009–2010))

Første visepresident Øyvind Korsberg [10:03:45]: Jeg skal bare si noe helt kort om innstillingen til denne saken, og viser til at det er enighet i presidentskapet om de to endringene i forretningsordenen som tas opp i innstillingen.

Ifølge § 12 i Stortingets forretningsorden behandler kommunal- og forvaltningskomiteen saker om «statlig personalpolitikk – herunder lønns- og pensjonsforhold», mens arbeids- og sosialkomiteen behandler saker om «pensjoner».

På departementsnivå lå saker om offentlig tjenestepensjoner, herunder Statens Pensjonskasse, tidligere under Fornyrings- og administrasjonsdepartementet, men fra siste årsskifte er saksområdet overført til Arbeidsdepartementet. De to berørte komiteene er blitt enige om at saker om offentlig tjenestepensjon, herunder Statens Pensjonskasse, bør behandles av arbeids- og sosialkomiteen, som behandler andre saker om pensjon, bl.a. fra Folketrygden.

Presidentskapet er enig i dette og foreslår en endring av § 12 i Stortingets forretningsorden, som innebærer at saksområdet offentlige tjenestepensjoner overføres til arbeids- og sosialkomiteen. Kommunal- og forvaltningskomiteen skal fortsatt behandle saksområdet statlig personalpolitikk, herunder lønnsforhold.

Ifølge § 15 i Stortingets forretningsorden kan presi-

dentskapet fordele på nytt en sak som Stortinget har oversendt til en komité. Etter at saken er oversendt til en komité, kan presidentskapet beslutte at komiteens utkast til innstilling skal forelegges en annen komité til uttalelse før innstilling avgis. Stortinget kan også vedta at en sak først skal behandles av én komité, og at denne komiteens utkast til innstilling skal sendes til en annen komité, som deretter avgir innstilling. Stortingets forretningsorden har ingen uttrykkelig regel om at presidentskapet kan fatte beslutning om det siste etter at en sak er oversendt til én komité, men presidentskapet har lagt til grunn at det har en slik myndighet som følge av kompetansen som det for øvrig har etter § 15.

Presidentskapet foreslår at ordlyden i § 15 tredje ledd blir klargjort på dette punkt.

Presidenten: Flere har ikke bedt om ordet til sak nr. 1. (Votering, se side 4270)

Sak nr. 2 [10:06:07]:

Innstilling fra kommunal- og forvaltningskomiteen om kommuneproposisjonen 2011 (Innst. 345 S (2009–2010), jf. Prop. 124 S (2009–2010))

Presidenten: Etter ønske fra kommunal- og forvaltningskomiteen vil presidenten foreslå at debatten blir begrenset til 125 minutter, og at taletiden fordeles slik:

Arbeiderpartiet 45 minutter, Fremskrittspartiet 30 minutter, Høyre 20 minutter, Sosialistisk Venstreparti 10 minutter, Senterpartiet 10 minutter, Kristelig Folkeparti 5 minutter og Venstre 5 minutter.

Videre vil presidenten foreslå at det blir gitt anledning til replikkordskifte på inntil tre replikker med svar etter innlegg fra partienes hovedtalere og inntil fem replikker med svar etter innlegg fra medlemmer av regjeringen innenfor den fordelte taletid.

Videre blir det foreslått at de som måtte tegne seg på talerlisten utover den fordelte taletid, får en taletid på inntil 3 minutter.

– Det anses vedtatt.

Ingalill Olsen (A) [10:07:40] (ordfører for saken): I dag skal vi behandle et viktig dokument for alle i Norge – kommuneproposisjonen. Alle innbyggere berøres av våre vedtak, alle bor i en kommune, og de fleste mottar en eller annen form for kommunal tjeneste. Vi har barnehageplass eller barn på skolen, søpla vår blir tømt en gang i uken, det er vann i springen, helsestasjonen vaksinerer, og hjemmetjenesten yter hjelp til folk som ennå kan bo hjemme. Dette er bare noen eksempler på den mangfoldige kommunale sektoren vi har i Norge.

Det er den samme kommunesektoren som iverksetter Stortingets og regjeringens vedtatte politikk. Jeg mener at det er viktig for nasjonalforsamlingen å vite at det må aktiv samhandling til med kommunene for å omsette vedtak til handling overfor enkeltmennesker.

Den rød-grønne regjeringen har økt aktivitetsnivået i

stor grad de siste fem år. Det er foretatt en stor økning knyttet til opprettelse av nye heldøgns pleie- og omsorgsplasser, en historisk satsing på nye barnehageplasser og mange nye årsverk i kommunesektoren.

De siste fire årene har hele 47 000 barn fått plass i barnehage. Det betyr at svært mange foreldre har fått en enklere og mer forutsigbar virkelighet. Bare i 2009 fikk 8 300 flere barn barnehageplass. I perioden har 32 nye barn fått barnehageplass hver dag. Dette er et utrolig løft for barnefamiliene og en skikkelig innsats både fra kommunene og staten som bevilgende myndighet.

Norske kvinner har svært høy yrkesdeltakelse sammenlignet med kvinner i mange andre land. Norske kvinner er i større grad likestilt og har en reell valgfrihet knyttet til yrkesdeltakelse. Vi kan med rette være stolte av dette! Og barnehagesatsingen er viktig i den sammenheng.

Videre er det tilført en realvekst på 41 mrd. kr til kommunesektoren fra 2005 til 2009. Det er en så stor sum at det nesten er vanskelig å fatte. Allikevel stiller opposisjonen spørsmål om hvor pengene er blitt av. Pengene er brukt til tjenester i kommunene. Fra 2005 til 2009 kom det mellom 35 000 og 40 000 nye årsverk i kommunal sektor. Pengene er gått til det de skal gå til: nye barnehageplasser og flere ansatte i barnehagene, nye plasser i pleie- og omsorgssektoren og ansatte til å betjene disse brukerne. Det er ennå store og uløste behov innenfor sektoren, og jeg vil her nevne fortsatt utbygging av heldøgns pleieplasser. Vi har ikke en eldreomsorg som skinner, men vi skal gjøre som Jens Stoltenberg sa under valgkampen i 2005: Vi skal ikke gi en krone i skattelette før det skinner av eldreomsorgen! Det kommer regjeringen til å prioritere framover, og det samme kommer Arbeiderpartiet i kommunal- og forvaltningskomiteen til å gjøre gjennom hele perioden.

Til tross for at det er meldt om innstramminger i norsk økonomi, styrker regjeringen kommunesektorens samlede inntekter med en realvekst på mellom 4 og 5 mrd. kr. Av veksten i samlede inntekter vil 2,5–3 mrd. kr komme som frie inntekter.

Ingen kommuner mener at de får tilstrekkelig med midler. Slik er det, og slik kommer det til å være. Grunnen til det er at alle de lokale politikerne har en iboende kraft i seg til å ønske å forbedre sine tjenester overfor egne innbyggere. Vi må drive kvalitetsutvikling, vi må forbedre og fornye tjenestene, og vi må ta i bruk nye løsninger som imøtekommer innbyggernes behov. Innenfor dette området betyr det også at alle kommuner må ha en kontinuerlig gjennomgang av bruken av egne midler. Brukes de riktig, får man mest mulig igjen for pengene? Eller kan tjenestene organiseres mer effektivt, slik at de utnyttes bedre? Kommunepolitikk er å prioritere det viktigste foran det som er litt mindre viktig.

Denne kommuneproposisjonen inneholder en del viktige endringer. Kostnadsnøklerne er revidert etter 15 år. Det betyr en betydelig omfordeling, fordi bruken av kommunale midler har endret seg på 15 år. De fleste vet at hvis vi tenker tilbake til 1995, er mye forandret internt i vår egen kommune. Tjenestetilbudet er endret, og utgiftsfordelingen er dreid i en annen retning. Det å justere kostnadsnøklerne etter så mange år betyr omfordeling, men å la være

å gjøre dette grepet var ikke aktuelt. Derimot ville en utsettelse være en fortsettelse og forsterkning av forskjeller på tildeling kommunene imellom. Regjeringen har meldt at kostnadsnøklerne skal justeres omtrent hvert fjerde år. Det er riktig, og det medvirker til å fange opp objektive endringer raskt og effektivt.

I neste års statsbudsjett vil øremerkingen være historisk lav. Barnehagefinansieringen innlemmes. Det betyr at utrolige 26,3 mrd. kr innlemmes og overføres til kommunene, uten øremerking. Begrunnelsen er at dette er ordinære oppgaver for kommunene, som hører naturlig inn sammen med resten av rammefinansieringen av kommunale tjenester. Denne innlemmingen har ført til at kun 4 pst. av rammene nå er øremerket. Det betyr at det kommunale selvstyret er styrket, at lokaldemokratiet i enda større grad enn før fritt disponerer sine inntekter innenfor rammene der hvor kommunene selv mener at de største behovene er.

I kommuneproposisjonen foreslår regjeringen at skatteandelen av kommunenes inntekter endres fra 45 pst. til 40 pst. Det betyr at forskjeller mellom skattesterke og skattesvake kommuner utjevnes. Det er solidarisk og et egnet middel for å fordele ulikheter i inntektene på. En annen del av utjevningen er storbytilskuddet som fordeles på byene Oslo, Bergen, Trondheim og Stavanger. Våre største byer har utfordringer knyttet til urbanitet, til vekst, til å motvirke store sosiale forskjeller og til å styrke rustilbudet, for å nevne noe.

Kommunesektoren har en utfordring knyttet til sykefravær. Fraværet er høyere enn i privat sektor, og det er ujevnt fordelt innad i kommunesektoren. Fravær har også mange forskjellige årsaker. Gjennom godt og systematisk arbeid fra arbeidsgiversiden, i samarbeid med arbeidstakerne, er det mulig å redusere sykefraværet. Dersom kommunesektoren klarer å ta ned fraværet med 1 pst., noe som kan være mulig, vil det utgjøre 1,25 mrd. kr, ifølge KS' beregninger. Det kan bli mye god kommunal velferd for 1,25 mrd. kr.

Til tross for all velstand i dette landet har vi problemer som gjør at kritesentrene har nok å gjøre. De er nå innlemmet i rammeoverføringene. Det er kommet en del bekymringsmeldinger knyttet til det. Vi skal lytte, og følge situasjonen nøye. Like nøye skal vi følge utviklingen i barnevernet. Det er et felt som det er viktig å kvalitetssikre og styrke. Det er det tverrpolitisk enighet om, det kan en konstatere ved å lese merknadene.

Til slutt må jeg få lov til å minne om at det neppe er noe land i verden som bruker så mye penger per capita på offentlige tjenester som Norge. Vi er et privilegert folk, våre kommuner er privilegerte, og vi har gode tjenester. Det betyr ikke at alt er perfekt. Det blir det neppe noen gang. Vi vil forsterke, forbedre og fornye, samtidig som vi tar vare på kommunesektorens gode tradisjoner.

Kommuneproposisjonen er innenrikspolitik – allikevel bør også norske politikere ta inn over seg den internasjonale finansielle situasjonen. Mange land misunner oss vår økonomiske situasjon. Vi bør aldri sette den over styr! Det vil ramme flere enn bare kommunene.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Gjermund Hagesæter (FrP) [10:17:29]: Representanten Ingalill Olsen framstiller kommuneproposisjonen for 2011 som eit «løft» for kommunane. Det blir også vist til at ein får auka frie midlar på 2,5–3 mrd. kr. Men no viser den demografiske utviklinga at vi får fleire eldre, og at det vil påføre kommunane ekstra kostnader på 2,4 mrd. kr neste år. På grunn av auka pensjonskostnader vil kommunane bli pålagde 0,5 mrd. kr ekstra neste år, og på grunn av stipulert auka rente vil kommunane få auka rentekostnader på 0,5 mrd. kr. I tillegg kjem kostnader til Samhandlingsreforma.

Då er mitt spørsmål: Korleis heng dette saman? Eg kan ikkje sjå at det er noko «løft» her i det heile. På kva måte meiner representanten Olsen at dette er eit «løft», når vi tek omsyn til desse kostnadene?

Ingalill Olsen (A) [10:18:33]: Kommunesektoren har et vidt spekter av oppgaver de skal jobbe med – det er det ingen tvil om. De har mange krav på seg, de har mange lovpålagte ting, og det blir stilt midler til disposisjon. Det betyr ikke at det er enkelt. Men når vi har meldt at kostnadene til denne regjeringen skal ned, og vi samtidig styrker kommunesektoren, tenker jeg at det er et utgangspunkt som det er fullt mulig å leve med.

Det betyr ikke at ikke kommunesektoren må foreta prioriteringer. Det er de nødt til å gjøre. Men det er midler, det er frie inntekter, og det er fullt mulig for sektoren å komme styrket ut og greie sine forpliktelser framover.

Trond Helleland (H) [10:19:27]: Det er sjelden det står referat fra Arbeiderpartiets gruppemøter i avisene, men Nettavisen, Nordlys og andre kunne melde at det var fullt opprør på Arbeiderpartiets gruppemøte da kommuneproposisjonen ble behandlet. Ti gruppelemmer stemte imot, 26 støttet til slutt regjeringens opplegg – det var åpenbart litt dårlig frammøte den dagen. Men det viser jo at det er ganske stor strid om dette opplegget.

Når utregningene viser at de kommunene som har høyest inntekter fra før, f.eks. kraftkommuner som Bykle, Sirdal, Modalen osv., blir vinnere i det nye systemet, og Bergen, Stavanger og Trondheim blir tapere i det nye systemet, er da Ingalill Olsen og Arbeiderpartiet fornøyd med den profilen og den innretningen dette opplegget har fått? Eller er det mulig at det kan bli justeringer etter hvert når en ser at utslagene blir stikk motsatt av det som var meningen, nemlig å gi de store byene et ekstra tilskudd?

Ingalill Olsen (A) [10:20:23]: Dersom man tar utgangspunkt i midlene som tilkommer kraftkommunene og fordeler dem utover på alle kommuner, vil det ikke utgjøre veldig mange kroner per innbygger. Det er for så vidt en viktig ting å diskutere, men det vil ikke utgjøre de store forskjellene.

Når det gjelder det å ha gjennomgått kostnadsnøklerne, tror jeg alle partier må ta inn over seg at hvis man ikke justerer de objektive kriteriene på 15 år med den endringen som er, er det nødt til å bli omfordeling. Det er vanskelig

for alle som får mindre. Det er lett for dem som får mer. Slik har det også vært i denne saken, men det betyr ikke at vi ikke måtte gjennomføre justeringen med kostnadsnøkler. Jeg tenker at det hadde ikke vært rett å utsette det, det hadde faktisk kunne blitt enda større omfordelinger.

Geir Jørgen Bekkevold (KrF) [10:21:26]: Krisesentrene har de siste 30 årene hatt en sentral plass i arbeidet med vold i nære relasjoner. Krisesentertilbudet er nå lovfestet – en lovfesting som skulle tydeliggjøre at det offentlige har et ansvar for å sørge for at personer som er utsatt for vold i nære relasjoner, får vern, hjelp og oppfølging.

Krisesentertilbudet innlemmes nå i rammetilskuddet, og det skjer før lovfestingen er vel etablert. Det skjer før kommunene har hatt tid til å sikre et godt tilbud, og det skjer før det reelle kostnadsnivået er kjent. Hvorfor har Arbeiderpartiet slikt hastverk?

Og: Mange eksisterende krisesentre frykter at de må bygge ned sin virksomhet dersom bevilgningene ikke øker radikalt. Tar Arbeiderpartiet disse bekymringene på alvor?

Ingalill Olsen (A) [10:22:18]: Arbeiderpartiet er sterkt opptatt av krisesentre, det har vi alltid vært. Dessverre er vi nødt til å ha dem. Vi skulle alle sammen ønske at vi ikke var i den situasjonen at vi hadde trengt dem.

Det tilbudet er nå innlemmet. Vi har også fått med oss den bekymringen som en del krisesentre har hatt med tanke på denne finansieringen, og vi har sagt at vi skal følge situasjonen nøye. Når vi gir det signalet, betyr det at vi tar bekymringen på alvor og vil følge nøye med, for vi er interessert i å sørge for at det er tilstrekkelige midler og at dette kommer til å fungere slik som det skal fungere for dem som trenger det mest.

Justisminister Storberget, fra Arbeiderpartiet, har vært utrolig opptatt av vold i nære relasjoner. Det er Arbeiderpartiet også, og krisesentrene er noe av det vi skal jobbe videre med for å bekjempe dette fenomenet.

Presidenten: Replikordskiftet er dermed omme.

Gjermund Hagesæter (FrP) [10:23:41]: Framstegspartiet har eit noko anna kommunalpolitisk utgangspunkt enn det regjeringa og dei raud-grøne partia har. Kjernen i vår kommunepolitikk er mennesket. Vi meiner at kommunane er til for innbyggjarane sin del, og ikkje omvendt. Det offentlege har eit overordna ansvar for tenestene som blir leverte, men treng ikkje å ta på seg oppgåver som enkeltpersonar, bedrifter og private kan løyse like godt eller betre.

Framstegspartiet har ikkje mykje til overs for det nye inntektssystemet for kommunane som regjeringa presenterer i denne proposisjonen. Nokre små kommunar, spesielt nokre kraftkommunar, vil truleg kome brukbart ut, men fleire av dei største kommunane, som det også har vore nemnt tidlegare her, vil kome langt dårlegare ut enn i dag.

Vi meiner at dagens inntektssystem er antikvarisk. I staden for å flikke på eit byråkratisk og urettferdig system, burde ein heller leggje om til behovsstyrt statleg fi-

nansiering, slik Framstegspartiet har foreslått. I dag framstår inntektssystemet til kommunane som ein uansvarleg kalkulatorleik med barns og eldres velferd.

Vi ønskjer ei behovsstyrt statleg finansiering av grunnleggjande velferdstenester. Det skal vere slik at når ein får konstatert eit behov, så skal det utløyse statleg finansiering anten det gjeld sjukeheimplass, heimehjelpsteneste, heimesjukepleie, skule, e.l. Det betyr at det ikkje vil spele noka rolle med omsyn til desse grunnleggjande velferdstenestene om ein bur i ein fattig eller ein rik kommune. Ein konstaterer eit behov, og så utløyser det finansiering frå staten.

Oppgåver utover dette ønskjer vi skal finansierast hovudsakeleg gjennom lokal skattlegging. Men vi aksepterer sjølv sagt at vi ikkje får gjennomslag for det i denne runden, og sannsynlegvis ikkje dei første åra heller. Då må vi motvillig ta utgangspunkt i dagens rammeløvingssystem og dei utfordringane det gir.

Framstegspartiet er likevel tydeleg på at dei rammene som regjeringa har signalisert gjennom denne kommuneproposisjonen for 2011, langt frå er tilstrekkelege i forhold til dei utfordringane kommunane står framfor. Framstegspartiet foreslår derfor å auke kommunerammene neste år med 2,5–3 mrd. kr meir enn det regjeringspartia og dei andre partia går inn for. 2,5–3 mrd. kr vil faktisk utløyse mange gode velferdstenester i kommunane – meir enn det som regjeringa sitt opplegg vil gjere. Også KS – kommunesektorens interesse- og arbeidsgivarorganisasjon – meiner at kommunane må få auka rammene med 2,5–3 mrd. kr meir enn det regjeringa har foreslått. Dette lyftet som Framstegspartiet har foreslått, ville dersom det hadde blitt vedteke, betydd meir pengar til alle landets kommunar.

Vi meiner at ei slik auking er nødvendig for å sikre grunnleggjande velferdstenester i kommunane til alle som treng det.

Mange ting går dessverre feil veg i Kommune-Noreg. Kommunane slit med dårleg økonomi. Gjeldsbyrda til kommunane har dobla seg dei fem åra Senterpartiet har sete med kommunalministeren. Nye oppgåver blir pålagde kommunane, f.eks. Samhandlingsreforma, utan at pengar og alle føresetnader er på plass.

Vedlikehaldsetterslepet har auka, og tal viser også at kommunane ikkje fullt ut har råd til å nytte seg av gunstige rentefrie lån og tilskot til sjukeheimsbygging. Det gjer sjølv sagt at kommunane blir dårlegare rusta til å møte framtidige utfordringar. Kommuneproposisjonen 2011 gir heller ikkje nokon positive utsikter. Når ein tek omsyn til den demografiske utviklinga, at ein får ei aldrande befolkning og auka kostnader på grunn av det, og at ein også får auka pensjonskostnader i Kommune-Noreg, auka rentekostnader og nye oppgåver, medfører det at kommunane ikkje får meir pengar til neste år enn dei har i år.

Proposisjonen varslar også at kommunane skal få behalde ein mindre del av skatteinntektene. Kort oppsummert er kommuneproposisjonen 2011 langt frå noko lysteleg lesing for dei som er opptekne av velferdstenestene og velferden i kommunane.

Framstegspartiet fryktar at ein allereie anstrengd økonomi i mange kommunar vil forverrast til neste år. Det

betyr sjølvsagt at det enorme etterslepet mange kommunar opplever når det gjeld rehabilitering av kommunal bygningsmasse og infrastruktur som følgje av ein anstrengd kommuneøkonomi, ikkje blir redusert, men vil auke ytterlegare.

Eit av dei områda vi også er bekymra for, er ressurskrevjande tenester. Der fekk ein forverra rammevilkåra i inneverande år. Regjeringspartia, stortingsfleirtalet, reduserte refusjonsdelen frå 85 pst. til 80 pst., og ein auka også innslagspunktet langt meir enn prisstiginga skulle tilseie. Det gjorde ein med tilbakeverkande kraft. Vi i Framstegspartiet ønskjer å reversere dette. Vi ønskjer at refusjonsdelen skal aukast igjen til 85 pst. Vi ønskjer å redusere innslagspunktet i første omgang til 800 000 kr, og vi ønskjer også å trappe ned innslagspunktet ytterlegare i åra som kjem, til vi kjem ned til ca. 400 000 kr.

Med Framstegspartiets politikk vil altså denne svake gruppa få eit betre tilbod. Med regjeringspartia sin politikk vil denne gruppa dessverre få eit forverra tilbod i åra som kjem.

Ein har tidlegare vore inne på dette med ei eldreomsorg som skin. Saksordføraren var inne på at heldigvis blei det innrømna at ho ikkje skin enno. Det er jo ein god observasjon. Vi trur at skal vi få ho til å skine, trengst det handling og ikkje berre valkamprat. Vi synest det er eit stort paradoks at eit av verdas rikaste land, som ifølgje dei raud-grøne partia er ein velferdsstat som andre land visstnok ser opp til, framleis har ei jamn nyheitsdekking i media om store problem og elende i sitt eldreomsorgssystem. Framstegspartiet meiner at denne situasjonen er heilt uakseptabel, men dessverre ein heilt naturleg konsekvens av eit sosialistisk system som rasjonerer eldreomsorgstilbodet basert på rammeløyvingar og med økonomiske rammer som er for små, og som fritt kan brukast til andre formål, til trengsel for omsorg for pleietrengande eldre.

Når det ikkje er automatikk i at midlar blir stilte til rådighet i takt med eit veksande behov og ei veksande eldrebefolkning, må køar, ventelister og høgare tersklar for hjelp nødvendigvis bli resultatet.

Framstegspartiet er av den oppfatning at ein betydeleg innsats må bli sett i gang for bygging av sjukeheimplassar. Dette bør gjerast ved at tilskotsordninga for bygging av sjukeheimplassar blir auka til minst 800 000 kr per plass, og at totalramma blir auka, slik at det kan byggjast 2 500 sjukeheimplassar som eit minimum per år til behovet er dekt.

Nokon har kanskje vore inne på den tanken at dersom ein sveltefôr kommunane lenge nok, blir dei meir effektive. Det trur ikkje Framstegspartiet på. Vi trur ikkje på ein slik taktikk. Vi meiner at vi skal leggje til rette for konkurranse – internkonkurranse og eksternt konkurranse. Konkurranse meiner vi er sunt. Det medfører at ein får meir nytte, effekt og velferd for dei avgrensa pengane ein har. På den måten kan vi få ei positiv utvikling for kommunesektoren til glede for innbyggjarane og til glede for tenestemottakarane.

Vi har i dag også eit budsjetteringssystem – eit rekneskapssystem – som vi meiner er forelda, og som dekkjer over den reelle økonomiske situasjonen i kommunane.

Vi har altså i dag ikkje avskrivning i dei rekneskapa. Rett nok går avdraga som ein kostnad, men det vil ofte vere langt mindre enn det reelle verditapet som ei avskrivning ville svart til. Viss vi hadde fått ei slik endring – altså fått inn avskrivningssystemet i kommunebudsjetta, slik alle private bedrifter har, ville dette sannsynlegvis medført blodraude tal i dei fleste av landets kommunar. Men det er det som er realiteten. Det å lage eit rekneskapssystem som ikkje synleggjer verdifallet på grunn av vedlikehaldsetterlep, og at ein har ein bygningsmasse som skulle vore avskriven, og som då minkar i verdi viss ein ikkje gjer noko med det, synest vi er feil – og vi har ikkje eit system som avdekkjer det. Derfor vil vi ha eit avskrivningssystem, slik at vi får fram den reelle verkelegheita.

I Noreg i dag har vi 430 kommunar. Det er altfor mange. Det talet burde vore redusert til under 100. Det ville gitt eit betre grunnlag for å yte god velferd og gode tenester i kommunane, fordi mange kommunar er for små i dag til å trekkje til seg kompetanse og til å byggje opp god nok kompetanse. Dessverre er det heller ikkje i denne proposisjonen lagt inn verkemiddel for at vi skal få til kommunesamanslåingar. Dermed må vi slite med at vi har for mange kommunar, slik vi har i dag. Viss vi hadde fått til færre kommunar, kunne vi ha fått ei effektivisering av Kommune-Noreg. Vi kunne fått frigjort midlar til velferd, og for Framstegspartiet er det veldig viktig at dei midlane skulle bli verande i kommunane.

I dag har ikkje kommunane noko økonomisk incitament til å slå seg saman. Eg har tidlegare spurt kommunalministeren om kva viss to kommunar på 3 000 innbyggjarar i Nord-Troms slår seg saman. Det eg får til svar då, er at etter 15 år vil staten tene 31,6 mill. 2010-kroner – altså i reverserte overføringar til den kommunen, mens kommunen då får ein tilsvarande inntektsreduksjon og må effektivisere med tilsvarande – med 31,6 mill. kr for å komme i null. Ein treng ikkje vere synsk for å skjønne at med eit slikt system får vi ikkje mange kommunesamanslåingar i åra som kjem.

Rett skal likevel vere rett. Den fleirtalsmerkna som Framstegspartiet er med på i lag med m.a. regjeringspartia, om at ein skal utvide den overgangsordninga med full kompensasjon etter ei kommunesamanslåing til 15 år i staden for 10 år, er eit skritt i riktig retning, og vi ønskjer at det skal komme fleire skritt av denne typen.

Færre kommunar ville òg betydd at vi kunne ha utvikla fylkeskommunen som eige politisk, administrativt nivå. Der kunne vi frigjort ytterlegare milliardar kroner som kunne bli nytta til grunnleggjande velferdstenester i kommunane.

Færre og større kommunar ville også gjort det lettare å ta i bruk moderne velferdsteknologi, t.d. støvsugarrobotar. Det er ei dansk utprøving som viser at viss ein hadde teke i bruk denne typen teknologi, ville det frigjort 5 000 stillingar i offentleg sektor. Det er stillingar som ein med fordel då kunne ha nytta meir brukarretta enn i dag.

Mitt inntrykk er at regjeringa førebels gjer lite eller ingenting for at ny velferdsteknologi skal takast i bruk, og det håper eg sjølvsagt vil bli endra framover.

Det er viktig at vi gjer ein del kortsiktige grep og ein

del langsiktige grep for å setje kommunane i stand til å utføre sine tenester. Kortsiktig må vi tilføre kommunane meir pengar, slik at dei kan utføre jobben sin. Vi har foreslått 2,5–3 mrd. kr meir enn det regjeringa har foreslått, og det dei andre partia har foreslått. Det meiner vi er nødvendig.

Langsiktig må vi òg sjå på endringar av rekneskapssystemet, slik at vi kan få inn avskrivning og synleggjere den reelle situasjonen i Noreg. Når vi altså har eit sovjetinspirert rekneskapssystem, får ein dessverre enkelte uheldige utslag.

Vi må stimulere til sunn konkurranse, og vi må òg stimulere til ein meir hensiktsmessig kommunestruktur i Noreg. Det vil føre til at vi kan få meir og betre velferd for kvar krone kommunane disponerer.

Avslutningsvis vil eg ta opp dei forslaga som Framstegspartiet står bak, anten aleine eller saman med våre venner i Høgre og Kristeleg Folkeparti.

Presidenten: Representanten Gjermund Hagesæter har tatt opp de forslag han refererte til.

Det blir replikkordskifte.

Eirik Sivertsen (A) [10:38:31]: Nå har vi hørt representanten Hagesæter starte sitt innlegg med å snakke om at Fremskrittspartiet er opptatt av menneskene, for deretter å snakke i 15 minutter om regnskapssystemer og avskrivning.

Men det jeg tenkte jeg skulle spørre representanten om, handler mer om dagens måte å finansiere kommunene på, som Fremskrittspartiet har erklært seg som motstander av. Rammefinansieringssystemet ønsker de å kaste på båten og vil i stedet ha en statlig byråkratisk stykkprisfinansiering. Dermed trosser Fremskrittspartiet rådene om at rammefinansiering er den mest effektive og ubyråkratiske måten å finansiere kommunesektoren på, som bl.a. både Rattsø-utvalget og Borge-utvalget konkluderer med.

Fremskrittspartiet sier at de vil ha mindre byråkrati, mens den politikken de faktisk foreslår her i Stortinget, gir mer statlig byråkrati.

I forrige uke hørte vi Fremskrittspartiet argumentere for at vi skal ha bindende folkeavstemninger, men nå argumenterer de for å flytte beslutninger fra lokale folkevalgte og ut til et eller annet statlig kontor som skal opprettes. Mitt spørsmål til Fremskrittspartiet blir da: Hvilke faglige råd og vurderinger er det Fremskrittspartiet støtter seg til når de tar til orde for en slik byråkratisk stykkprisfinansiering og hevder at det er mindre byråkratisk? Hvordan mener de at en slik modell skal fungere i et langstrakt land som Norge?

Gjermund Hagesæter (FrP) [10:39:45]: Ja, eg registrerer at representanten Sivertsen og dei raud-grøne har problem med dette, men Framstegspartiet har altså ikkje noko problem med dette. Vi vil òg vise til DRG-indeksen som sjukehusa opererer med for å spesifisere kva dei forskjellige inngrepa kostar. Det fungerer utmerkt i sjukehussektoren. Vi har gode erfaringar med det der, og då er det eit minst like godt grunnlag for å bruke dette i Kommune-

Noreg. Det er altså slik at ein definerer kva for behov ein har, og så får ein finansiert det frå staten. Då må det vere litt variabelt ut frå kor ein er i Noreg – ein får altså meir for ei teneste i Utkant-Noreg enn ein får i sentrum. Det må ein rekne på, men uansett skal ein vere sikra finansiering av tenesta, men kommunane må sjølvsagt framleis ha eit ansvar for at desse tenestene blir produserte.

Ola Borten Moe (Sp) [10:40:54]: Representanten Hagesæter startet sitt innlegg med å si at Fremskrittspartiet hadde et annet kommunalpolitisk utgangspunkt enn de andre partiene. Han kunne også ha fullført med å si at man har et fullstendig annet økonomisk utgangspunkt enn alle de andre partiene. Man foreslår her økte rammer i kommunesektoren på mellom 2,5 og 3 mrd. kr. Leser man innstillingen, finner man også at man vil ha ytterligere 90 mrd. kr til fylkesveier. For ikke lenge siden foreslo Fremskrittspartiet å ta bort alle bompengeforpliktelser, og hver gang vi behandler saker i denne salen, er svaret fra Fremskrittspartiet økte offentlige bevilgninger.

Dette skjer i en tid da Europa ellers strammer livreima og øker sin konkurransekraft. Mitt spørsmål til representanten Hagesæter er: Går veien til økt velstand for vår befolkning og våre barn gjennom økt offentlig pengebruk, og på sikt bankerott, og mindre konkurransekraft?

Gjermund Hagesæter (FrP) [10:41:52]: Eg vil berre seie at framtida ligg i betre infrastruktur, at ein investerer i kommunane, og at ein sjølvsagt også investerer i infrastrukturen og i vegane i kommunane. Eg trur vi har den motsette situasjonen, at ein er i ferd med å spare seg til fant. Ein har altså eit vegsystem og eit vegnivå i Noreg som er altfor dårleg, som går ut over næringslivet, og som fører til ekstra kostnader. Vi har eit alternativt statsbudsjett som synleggjer på ein veldig god måte korleis vi finansierer desse investeringane, både med litt meir oljepengebruk og også kutt m.a. hos bøndene. Det trur vi er viktig. Eg er stolt av at eg høyrer til eit parti som både greier å satse på infrastruktur, og som satsar på kommunane og velferda i kommunane.

Heikki Holmås (SV) [10:43:06]: Det er mindre enn en uke siden vi fikk avdekket at i hvert fall én av de andre representantene fra Fremskrittspartiet ikke skjønnte hva Fremskrittspartiets statlige stykkprisfinansieringssystem går ut på, nemlig at det er staten og Gjermund Hagesæter som skal sitte her og bestemme hva det er som skal prioriteres – om det skal være eldreomsorg, om det skal være skole, om det skal være barnevern, istedenfor at denne jobben med prioriteringer, denne viktige demokratiske jobben, gjøres i den enkelte kommune. Alle andre partier her på Stortinget er for lokaldemokrati. Fremskrittspartiet er for statlig styring. Jeg vet ikke hvem som har det mest sovjetiske økonomisystemet, vi eller Fremskrittspartiet?

Men la meg få spørre om én ting som er høyst uklart for meg, og det er den måten Fremskrittspartiet tenker at man skal skattefinansiere administrasjon og kultur og alle de tingene som ikke er verdifulle nok for Fremskrittspartiet til å få statlig finansiering, på. Skjønner Fremskrittspar-

tiet at i en kommune med få innbyggere betyr det høyere skatt enn i kommuner med mange innbyggere?

Gjermund Hagesæter (FrP) [10:44:16]: Eg konstaterer at verken representanten Heikki Holmås eller dei raud-grøne forstår korleis det fungerer. Vi har heller ikkje nokon forventningar til at dei raud-grøne skal innføre dette for Framstegspartiet. Vi satsar heller på at vi skal få gjennomslag for dette i 2013 og utover, etter at vi har hatt stortingsvalet då.

Vi ønskjer å lovfeste grunnleggjande velferdstenester, og det skal altså ikkje vere politikarar som skal gjere prioriteringar, slik det er i dag, om ein har råd til å yte velferdstenester eller ikkje. Det skal vere slik at når ein utløyser eit behov, får ein finansieringa frå staten, slik at dei som bur i fattige kommunar, vil ha krav på dei same tenestene som dei som bur i rike kommunar.

Så er det heilt riktig det som for så vidt representanten Heikki Holmås var inne på, at vi har mange små kommunar i dag. Framstegspartiet ønskjer å stimulere til at vi får færre kommunar og større kommunar.

Presidenten: Replikordskiftet er omme.

Trond Helleland (H) [10:45:43]: Kommunene bør ha den nødvendige friheten til å legge til rette for lokal vekst, velstandsøkning og velferdsproduksjon. Regjeringens forslag til kommuneproposisjon for 2011 tar ikke de nødvendige grep for å sikre lokal utvikling og vekst.

Lokal selvbestemmelse sikrer nærhet til beslutningene, medbestemmelse for innbyggerne og et levende demokrati. Kommuneproposisjonen for 2011 gir ikke kommunene det nødvendige handlingsrom til å drive sin virksomhet på en rasjonell og kostnadseffektiv måte, og de virkemidler regjeringen bebuder, er ikke tilstrekkelige til å sørge for en kommunepolitikk med lokal innflytelse og medbestemmelse.

Vi oppfatter regjeringens tilnærming som lite dynamisk og viser til at vi i behandlingen av regionreformen fremmet en rekke nye forslag om oppgaver til kommunene, samt forslag om overgang fra dagens trenivåmodell, stat, fylker og kommuner, til en mer effektiv forvaltningsmodell med de to nivåer, stat og kommuner.

Regjeringen Stoltenberg II har skapt en forventningskrise i Kommune-Norge. Gjennom media og i den politiske debatt skapes det et inntrykk av at Kommune-Norge har fått minst 32 mrd. kr mer å rutte med til å forbedre tjenestetilbudet. Jeg er ikke helt sikker på om norske rådmenn og ordførere deler denne oppfatningen.

Kommunene vil ifølge regjeringen få en økning i sine frie inntekter på mellom 2,5 og 3 mrd. kr i 2011. Det er halvparten av det behovet som KS varslet i forkant. I kommuneproposisjonen for 2011 viser regjeringen selv til beregninger som er utført av Det tekniske beregningsutvalget, som indikerer at kommunesektoren i 2011 kan få merutgifter på om lag 2,4 mrd. kr knyttet til den demografiske utviklingen. 400 mill. kr er avsatt til skjønnskudd, som skal fordeles av Kommunal- og regionaldepartementet til de kommuner som taper mer enn 100 kr per inn-

bygger på omleggingen av inntektssystemet. Den varslede veksten i frie inntekter for kommunene vil med andre ord bare være nok til å dekke utgifter som oppstår på grunn av endringene i sammensetningen av befolkningen. Det er ikke riktig at opplegget for kommuneøkonomien i 2011 vil gi mulighet til forbedret tjenestetilbud og fortsatt vekst utover det demografiutviklingen krever. Så det er dette med å skape forventninger, dette med å legge listen så høyt at kommunene er nødt til å rive, som gjør at frustrasjonen øker. Det gjør også at mange sitter og venter på mer midler, istedenfor å gå løs på effektivisering, rasjonalisering og viktige debatter om kommunestrukturendringer.

Høyre vil i sitt forslag til statsbudsjett for 2011 ha et opplegg for kommunesektoren som vil gi sektoren om lag den samme økonomiske handlefriheten som regjeringen foreslår, men vi vil ha en annen innretning. Etter vår mening burde kommunene beholde en større del av egne skatteinntekter lokalt. Vi vil gi kommunene større frihet og la dem beholde en større del av verdiskapingen lokalt.

Dette uttalte KS seg om på sitt landsstyremøte den 28. mai, som sikkert druknet litt, for det var vel den dagen streiken begynte. KS' landstyre sier enstemmig:

«Regjeringen foreslår at skatteinntektenes andel av kommunesektorens inntekter reduseres fra 45% til 40%. Skattesvake kommuner vil tjene på det, mens kommuner hvor innbyggerne bidrar med mer skatt taper. Landsstyret i KS mener at lokal forankring av inntektene er viktig for det lokale selvstyret.»

Det er viktig at det gis stimulans til å skape inntekter i egen kommune og til å drive næringsutvikling. Vi mener at kommunene minst må beholde halvparten av egne skatteinntekter. Det er viktig at kommunene stimuleres til å drive aktivt nærings- og utviklingsarbeid, slik at en bidrar til økt verdiskaping og vekst i skatteinntektene. Ved stadig å svekke skatteinntektenes betydning for kommunene motvirker regjeringen en slik utvikling.

Under regjeringen Bondevik II fikk kommunene beholde 50 pst. av skatteinntektene. Nå går altså andelen ned fra 45 pst. til 40 pst. Derfor foreslår vi også at vi får denne skatteandelen opp igjen til 50 pst., slik at kommunene får et større incentiv til å drive næringsutvikling.

Det samme gjelder selskapsskatten. Der hadde Bondevik II-regjeringen lagt inn en andel av selskapsskatten som kommunene fikk beholde, og som la grunnlag for å føre en positiv og framtidsrettet næringspolitikk. Med Regjeringens opplegg, der en reduserer skatteandelen og heller ikke lar kommunene beholde noe av selskapsskatten, er incentivene for utvikling av en vekstkraftig næringspolitikk i kommunene effektivt fjernet. Dette er svært uheldig og sender signaler om at kommunenes innsats på dette området er av liten betydning. Det er stikk i strid med hva Høyre mener.

Antall oppgaver som tilfaller kommunene, øker i omfang. Denne økningen kan bidra til at kommuner kan finne sammen for å løse felles utfordringer. Men incentivene til sammenslåing av kommuner er ikke tilstrekkelige, tvert imot er de nesten ikke-eksisterende til å gjennomføre en slik sammenslåing. Høyre etterlyser flere incentiver fra regjeringen for å muliggjøre kommunesammenslåinger. En

kommunestruktur med mange små kommuner er en utfordring med tanke på å sørge for at de skal være i stand til å gi et mest mulig likeverdig tilbud med hensyn til tjenestene kommunene forventes å yte. Vi vil derfor, hvis vi får muligheten til det, gjennomføre en omfattende oppgavereform som skaper bedre tjenester og større og mer robuste kommuner.

Vi har foreslått en økonomisk ramme for kommunesektoren fra 2007 til i dag og fram mot neste år som hadde gitt det samme handlingsrommet som regjeringen har. Men vårt alternativ innebærer altså at en større andel av inntektene hadde kommet ved at kommunene hadde fått beholde en større andel av egne skatteinntekter. Det ville naturligvis betydd en jevnere vekst for sektoren, fortsatt fokus på effektivisering og fornying og forventninger til sektoren i samsvar med de økonomiske rammene.

Kommunenes utgifter de siste årene har økt mer enn det regjeringen overfører. Praksisen fra dagens regjering er at kommuner får tilskudd det første året et tiltak blir innført, men at regjeringen deretter fjerner tilskuddet. Denne praksisen medfører at mange kommuner blir pålagt oppgaver som ikke er finansiert. Dagens regjering har også utmerket seg med å gi kommuner og fylker stadig flere lovpålagte oppgaver uten at finansieringen følger med. Dette medfører at kommunene må kutte i sine øvrige ansvarsområder.

Stadig flere peker på at staten, ved departementer og direktorater, sender brev til kommunene hvor de kommer med forventninger, såkalte forventningsbrev, til hvordan oppgaver skal utføres. Dette legger et press på kommunene og bidrar til at det politiske handlingsrommet blir stadig mindre.

Regjeringen svekker gjennom sine mange pålegg, forventninger og krav det lokale selvstyret og undergraver kommunenes handlefrihet. Høyre vil på denne bakgrunn gjennomføre reformer som sikrer lokalsamfunnene mer frihet og større ansvar.

Til slutt noen ord – eller ganske mange ord – om regjeringens forslag om å innlemme barnehagene i rammetilskuddet.

Viktige høringsinstanser som KS, Private Barnehagers Landsforbund og Unio, som var noen av de få som møtte på høringen om kommuneproposisjonen, har pekt på at det er mange usikkerhetsmomenter knyttet til finansieringen av barnehagene. En reell likebehandling av private og kommunale barnehager er fortsatt ikke på plass, på tross av lovnader fra regjeringen om dette. Det er avgjørende at forskrifter og lovverk sikrer denne likebehandlingen fullt ut, og vi ber om at regjeringen snarest sørger for at dette blir avklart.

Den nye kostnadsnøkkelen for utregning av barnehagetilskuddet settes det også spørsmålstegn ved fra de samme høringsinstansene. Høyre vil be om at regjeringen i budsjettet for 2011 svarer på om kriteriet for utdanningsnivå er for spesifikt – altså: i en kommune med høyt utdannede mennesker skal det være mange barnehageplasser, mens i en kommune med lavt utdannede mennesker skal det være færre barnehageplasser – om smådrift og spredt bosetting fanges opp, og om det er tatt tilstrekkelig hensyn til om-

råder med høye kostnader på eiendom. Vi viser også til rapporten fra Telemarksforskning som ble laget for KS, om innlemming av barnehagetilskuddet, der det står:

«Dagens tilskuddsbaserte tildeling gir perfekt kompensasjon for variasjon i behov (etterspørsel) siden det utbetales tilskudd til hver faktiske plass. Ingen annen modell kan derfor gi bedre samsvar mellom finansiering og faktisk omfang av etterspørselen etter barnehageplasser.»

Dette er problemstillinger regjeringen må vurdere, og samtidig få på plass i forskriftene en reell likebehandling av private og kommunale barnehager. Derfor fremmer vi også et forslag om å få en konkret tidsplan for innfasingen. Vi vet at det er en femårsplan, men vi vil vite mer nøyaktig hvordan denne likebehandlingen er tenkt gjennomført, før vi kan gå inn i en diskusjon om innlemming av barnehagetilskuddet.

Vi er i prinsippet for en innlemming, vi ønsker innlemming, vi ønsker færre øremerkede tilskudd, men når det stilles så mange spørsmål og er så stor tvil om kommunene faktisk får kompensert det det koster å overta barnehagene, om det blir en reell likebehandling av private og kommunale barnehager, vil vi avvente å ta stilling til dette med innlemming inntil en slik avklaring foreligger. Det håper vi vil komme i statsbudsjettet, slik at det er mulig å foreta den avklaringen der.

Jeg tar opp det forslaget Høyre har sammen med Kristelig Folkeparti, og jeg håper at vi kan få en god debatt om proposisjonen her.

Presidenten: Representanten Trond Helleland har tatt opp de forslag han har refererte til.

Det blir replikkordskifte.

Lise Christoffersen (A) [10:55:28]: Representanten Helleland mener at regjeringens kommuneopplegg er lite dynamisk.

Nå skal ikke jeg spørre hva Helleland mener om ordføreren i Sandefjord, men på Dagsrevyen i går kunne vi høre nettopp han etterlyse en politikk for enda sterkere inntektsutjevning mellom kommunene. Sandefjord har skatteinntekter under landsgjennomsnittet.

Høyres opplegg for kommuneøkonomien vil flytte store summer fra skattesvake til skattersterke kommuner. Det slår negativt ut for flere enn Sandefjord, bl.a. hos mange kommuner i representanten Hellelands og mitt eget hjemfylke, Buskerud.

Mitt spørsmål til Helleland er: Hvorfor ønsker Høyre og Helleland en slags omvendt Robin Hood-politikk – ta penger fra skattesvake kommuner som f.eks. Sandefjord eller Øvre og Nedre Eiker for å gi dem til rike kommuner som f.eks. Asker og Bærum?

Trond Helleland (H) [10:56:33]: Jeg brukte ganske store deler av mitt innlegg på å forklare nettopp det, men jeg kan godt gjenta det.

Vi tror det er nødvendig for kommunene å ha gode incentiver for næringsutvikling, for vekst, for å satse på og tilrettelegge for arbeidsplasser. Representanten Chris-

toffersen vet veldig godt at i en by som Drammen, f.eks., har det vært fokusert veldig mye på nettopp det å skape nye arbeidsplasser, skape aktivitet. Hvis man får beholde en større andel av skatteinntektene, vil det bli bra.

Men hvis det var bestemt at f.eks. 50 pst. av skatteinntektene skulle bli igjen i kommunen, er det ikke sånn at vi i et annet opplegg, hvis vi hadde sittet i regjering, ikke ville ha sett på andre faktorer. Det er jo myriader av faktorer som påvirker inntektsutviklingen til kommunene. Sandefjord er den kommunen i landet som har lavest inntekt pr. innbygger, og det er klart at en må finne en balanse eller modeller som kan påvirke dette. Men det viktige er at man må gi et incentiv for å skape inntekter, og da må man beholde mer av skatten. Senterpartiet har f.eks. foreslått at det skal være fri beskatningsrett i kommunene. Det ville vært et system som det hadde vært artig å høre Arbeiderpartiets syn på.

Heikki Holmås (SV) [10:57:43]: La meg bare først få begynne med å si at jeg er enig i det Trond Helleland sier om at alle departementer på en måte har sine «babyer» som de ønsker at kommunene skal ivareta. Det gjør at man får en rekke departementer som sender ut signaler og sier: Dette er de forventningene vi har.

Der mener jeg at vi skal lytte til kommunalministeren, for kommunalministeren, som «samordningsminister» for hele kommunesektoren, ser regjeringens prioriteringer i statsbudsjettet under ett. I år er det én eneste sektor som nevnes særskilt i prioriteringene, og det er at vi sier at kommuneopplegget i år gir rom for 400 nye stillinger i barnevernet.

Så merker jeg meg at Høyre er tilhenger av en opptrappingsplan for barnevernet. Men de støtter ikke forslaget fra Kristelig Folkeparti og Fremskrittspartiet om eventuelt å vurdere øremerking av midler. Kan Trond Helleland si noe om hvordan han ønsker at kommunene faktisk skal prioritere flere barnevernsstillinger og satsing på barnevernet innenfor en opptrappingsplan hvis han ikke ser for seg øremerking?

Trond Helleland (H) [10:59:03]: Først vil jeg si at beskrivelsen av kommunalministerens innsats for å redusere øremerkede tilskudd, forventninger og krav osv. er en god beskrivelse av en retorikk regjeringen har. Men det er jo langt fra virkeligheten. Det er jo under denne regjeringen – jeg holdt på å si – det økende støynivået i kommunene om forventningsbrev, om krav, om såkalte frie midler som forventes brukt til ditt og datt, har kommet. Det er jo hovedutfordringen for denne regjeringen, nemlig å gjøre det som statsråden sier at hun vil gjøre, nemlig gi kommunene større handlefrihet, gi dem større mulighet til å drive egen politikk.

Jeg tror at hvis kommunene får et klarere signal om at det må satses på det eller det, så følger de det gjerne opp. Men da må det også følge midler med. Det samme gjelder barnevernet. Vi sier ikke at vi er motstander av enhver form for øremerking, men vi sier ikke at det er det første vi skal begynne med.

Ola Borten Moe (Sp) [11:00:19]: Representanten Helleland startet sitt innlegg med å si at det her ikke tas nødvendige grep for lokal utvikling og vekst. Samtidig har man i innstillingen en svært statisk framstilling av sektoren, både når det gjelder tjenesteproduksjon, tjenesteutvikling og ikke minst behovet for økte inntekter ved at man legger ren demografisk framstilling til grunn.

Mine egne erfaringer er jo at kommunal sektor bobler. Det skjer stadig utvikling i tjenestetilbudet. Man gjør hele tiden ting litt smartere enn det man har gjort tidligere. Det synes jeg at Helleland og Høyre kunne ha gitt kommunal sektor kredit for.

Ellers vil jeg også utfordre på det faktum at vi har hevet gulvet når det gjelder overføringer til kommunene. Det kom i 2005. Det har vi fortsatt med, og det har vært vanskelig for Høyre å prøve å flytte det ned igjen.

Så sier jo Høyre i annen retorikk at veksten i offentlig ansatte er for stor. Hvordan henger det sammen med at man her legger seg på samme nivå og også faktisk antyder at veksten er for lav?

Trond Helleland (H) [11:01:25]: Hvis representanten Borten Moe har fått et inntrykk av at Høyre ikke verdsetter det kreative arbeidet som skjer i kommunene, så har han tatt feil. Høyre er veldig fornøyd med det mange kommuner gjør. Det er mange kommuner som har veldig mange gode forslag, veldig mange gode reformer osv., ting de vil gjennomføre, men som regel blir det stoppet fordi det er et eller annet statlig pålegg, et eller annet statlig byråkrati som sier at dette kan man ikke gjøre.

Det er derfor vi egentlig er ganske enige med Senterpartiet i retorikken når det gjelder kommunesektoren. Vi ønsker at det skal blomstre, vi ønsker at det skal være selvbestemmelse og handlefrihet for kommunene. Vi ønsker ikke statlig dirigering på alle mikronivå. Men det som er utfordringen, er jo å gi kommunene den tilliten. Vi ser det jo nå i denne saken om omsorgsboliger, der altså statsråden sørger for at ikke engang borettslag er verdige til å motta tilskudd til å bygge omsorgsboliger av redsel for at kanskje en krone kan gå til privat sektor. Dette er jo ikke senterpartipolitikk, Ola Borten Moe!

Presidenten: Replikskordskiftet er dermed omme.

Heikki Holmås (SV) [11:02:51] (komiteens leder): Det er vel kanskje ingen debatter der forskjellen mellom høyresidens og venstresidens faktiske prioriteringer er så tydelig som i diskusjonen om kommunene, kommunesektoren og kommuneøkonomi.

I løpet av de første fire årene av den første perioden vi satt i regjering, hadde vi en økning i utgiftene og inntektene til kommunesektoren på 41 mrd. kr. Og i løpet av den perioden er det altså ansatt titusener av mennesker i offentlige stillinger til å gjøre en jobb innenfor omsorg, innenfor barnehage – for å sørge for at folk som bor rundt omkring i alle landets kommuner, får et bedre og mer velfungerende tilbud.

Dette står i skarp kontrast til den regjeringsperioden som var forut, der Høyre viste sitt sanne ansikt og viste

hva de sto for, da det i de tre siste årene de styrte, nesten ikke ble ansatt nye mennesker i offentlig sektor i kommunene i det hele tatt. Det var fordi Høyre istedenfor å bruke pengene på forbedret velferd for folk – Høyre sammen med Kristelig Folkeparti, Venstre og Fremskrittspartiet, som var med på å vedta to av de tre budsjettene – valgte å prioritere å bruke penger på skattelettelser. 23 mrd. kr ble altså fasiten i skattelettelser for den perioden, mens kommunesektoren sultet.

Det er ikke noen tvil om at vi skaper forventninger. Og vi mener det er bra å skape forventninger til at vi har en offentlig sektor og et tilbud i kommunene som holder tritt med utviklingen i den private velstanden folk føler. Folk får råd til nye flatskjermer, de bytter ut de gamle fjernsynene sine selv om de ikke er utslitte i det hele tatt, fordi de har mulighet til å få en forbedring i den private velstanden. Hvis man da samtidig opplever at det offentlige ikke holder tritt, vil man få en svikt i tilliten til fellesskapet, og man vil få en privatisering av velferdstjenestene istedenfor. Det er en utvikling vi på venstresiden ikke ønsker. Vi ønsker at det skal være gode velferdstilbud. At høyresiden ønsker en motsatt utvikling, og har bevist at de ønsker den motsatte utviklingen gjennom faktisk ført politikk, får de stå for selv.

Vi har altså ansatt nye folk, og vi bruker pengene på velferd. Og den største satsingen vi fikk til i løpet av den forrige regjeringperioden, og som vi nå veldig tydelig ser konsekvensene av, senest i det året vi er inne i nå, og også i fjor, var satsingen på barnehage. Aldri har det vært satset så mye på barnehage. Vi økte jo barnehagedekningen fra omtrent 76 pst. i 2005 til over 88 pst. i 2009. 47 000 flere unger har fått plass i barnehage. Det er et tydelig bevis på at vi mener alvor når vi satser på velferdsforbedring i kommunene.

Hvorfor er dette bra? Jeg er barnehagefundamentalist: Jeg mener at barnehager er kjempeallright. Jeg fikk dessverre bare ett år i en offentlig barnehage i løpet av min barndomstid. Barnehager er dokumentert bra for utdanning, for sjansene til å klare å gjennomføre skolen, det er bra for likestilling, og det gir en valgfrihet som er fullstendig underkommunisert fra enkelte av høyrepartiene. Det gir en valgfrihet faktisk å ha trygghet for muligheten til å gå ut og jobbe istedenfor å være hjemme, som man er nødt til hvis man ikke får barnehageplass. Hvorfor er denne valgfriheten viktig? Og hvorfor viser politikken i praksis at dette er viktigere for venstresiden enn for høyresiden? Jo, fordi partier som Venstre og Høyre ønsker å øke kostnadene for folk med å ha ungene sine i barnehage. Øker man kostnadene, blir det færre som har råd. Er det færre som har råd, er det færre som har valgfrihet.

Vi mener at en satsing på velferd rundt omkring i kommunene, rundt omkring i hele Kommune-Norge, er viktig, ikke bare fordi det er behov for tjenester der ute, men fordi en god velferdsstat og en velfungerende kommunesektor er avgjørende for fordeling. Rolf Aaberge, som er forsker ved Statistisk sentralbyrå, har sagt at det som faktisk fungerer mest utjevne, og som virkelig viser at Norge er et samfunn som bidrar til omfordeling, både er trygdeytelser og ikke minst velferdstilbudet, som i mange

andre land er privatisert, og som man er nødt til å stå for selv gjennom private forsikringsordninger eller gjennom å betale for det. Vi har det altså som en del av det velferdstilbudet vi tar for gitt rundt omkring i kommunene. Så en god velferdsstat er bra for fordeling.

I tillegg er det en ting til som er viktig med en sterk kommunesektor, som jeg vil utfordre høyresiden litt på. Høyresiden sier veldig tydelig at de mener at en større andel av inntektene til kommunesektoren bør komme fra skatt, på grunn av at det vil være mer stabiliserende for kommunesektoren – det var det ene – mer stabil vekst. Og det er jeg uenig i. Det er heller ikke sånn at KS i sitt landsstyrevedtak sier at de ønsker en økning av andelen til 50 pst., som høyrepartiene i sin merknad sier at de er helt enige med KS i, og tar KS' uttalelser til inntekt for det. KS sier ikke det, de sier ingenting om den fordelingen. De sier bare at det er viktig at en har et inntektsgrunnlag lokalt.

Nå har vi stått oppe i finanskrisen. Det at vi har et høyt skattenivå i Norge, har gjort oss mer robuste i forhold til å takle finanskrisen. Hvis en større andel av inntektene til kommunesektoren kommer gjennom skatt, ville de være mer utsatt for svingningene som skjer i den internasjonale økonomien – det slår rett inn. Vi har opplevd gjennom de siste åtte årene, i hele den tiden jeg har sittet på Stortinget – ni år blir det nå – hvordan svingninger i konjunkturer slår rett inn i kommunesektoren. Og det er greit når det går oppover, da får man beholde mer penger. Men det er veldig negativt når man er i en nedgangskonjunktur og kanskje særlig har behov for å få til en satsing på utvikling av næringslivet.

Jeg vil også bare ta med en siste ting i forhold til å argumentere mot en økt skatteandel. Høyre, og spesielt Trond Helleland, argumenterer med at dette vil være positivt for næringsutvikling. Jeg har bedt både KS, NHO og Høyre i de ni årene jeg har sittet på Stortinget: Gi meg en eneste forskningsrapport som viser at det er de kommunene som jobber med næringspolitikk, som kommer godt ut. Det er ikke sånn. Når jeg drar til Høyre-ordføreren i Bø eller møter byrådsleder Monica Mæland i Bergen, er det ingen tvil om at den som snakker mest om velferdsutfordringene, er Monica Mæland i Bergen, den som snakker mest om næringsutviklingen, er ordføreren i Bø. Likevel ville det være Monica Mæland som satt igjen med mest penger hvis en fikk en større andel av pengene gjennom selskapsskatt, og ikke ordføreren i Bø. At dette har noen sammenheng i det hele tatt, har jeg vondt for å se. Og jeg har altså ikke fått en eneste dokumentasjon på at det faktisk er sånn.

La meg ta noe om de store grepene vi gjør i forhold til omleggingen. Det er tross alt det som er den store endringen i kommunesektoren som vi gjør fra i år til neste år. Det ene vi gjør, er å oppdatere kostnadsnøkklene. De er det helt nødvendig å oppdatere, fordi det er 15 år siden siste gang det har vært gjort på en del av områdene. Når folk blir eldre, er det likevel sånn at vi faktisk bruker mindre penger på pleie av de eldste – eller på de unge eldre – fordi en del av dem holder seg friskere lenger. Det reflekteres i kommunenes faktiske pengebruk, og det reflekteres nå også i kommunenøkklene.

Det andre er at vi har satset mye på skole de siste årene, med opprusting, flere timer i grunnskolen og flere lærere til dem som går i de laveste trinnene, for å få til tidlig innsats. Alt dette fører til at vi bruker mer penger på de yngste nå enn tidligere. Det reflekteres i den omleggingen vi gjør.

Derfor synes jeg det er helt uforståelig at Fremskrittspartiet driver strutsepolitikk ved å si: Vi er imot systemet, og vi vil ikke være med på å gjøre det rettferdig så lenge vi ikke får det akkurat sånn som vi vil. Det er en type strutsepolitikk som et ansvarlig politisk parti etter min oppfatning ikke burde drive med.

Det andre vi gjør, er å forbedre kostnadsnøkklene. De tar nå bedre hensyn til en del av storbyutfordringene som er. Vi har mange folk med minoritetsbakgrunn i Oslo. Vi har store levekårsproblemer. Dette tas mer hensyn til i kostnadsnøkklene. Vi har fått bedre grep om kostnadene for småkommunene. Derfor er det inne, er oppdatert og forbedret.

Men det er klart at utfordringen med all form for innlemming, enten det gjelder krisesentre eller barnehager, er å klare å gjøre dette på en treffsikker måte. Vi har valgt å legge til grunn de best tenkelige objektive kriteriene. Det ligger inne. Da har vi sett at det har gitt en del utslag. Derfor har vi også gjennomført endringer når det gjelder utjevningsgraden – de politiske grepene som ligger i inntektsutjevningen og i inntektssystemet for kommunene. Og vi har gjort grep for å sørge for å senke skatteandelen og øke det som går over ramme, fordi det gir bedre fordeling samlet sett.

Presidenten: Vi kan kanskje bare ane hva vi kunne ha forventet oss hvis representanten hadde fått mer enn ett år i barnehage.

Det blir replikkordskifte.

Åge Starheim (FrP) [11:13:25]: I statsbudsjettet for 2009 forbedra regjeringa overføringsordninga for ressurskrevjande tenester. I slutten av 2009 reverserte regjeringa ordninga, med tilbakeverkande kraft.

Då komiteen reiste rundt i førre periode, var ordninga med nøkkelen for overføring til kommunar av ressurskrevjande tenester noko av det som vi – komiteen og regjeringa – fekk mest kritikk for. Dette resulterte i at regjeringa i statsbudsjettet for 2009 forbedra ordninga, slik at ho nesten var i tråd med det som var Framstegspartiet sitt ønske. SV er eit parti som snakkar varmt for dei svakaste i samfunnet. Kvifor vil ikkje SV syte for at vi får tilbake den ordninga som regjeringa budsjetterte med i 2009?

Heikki Holmås (SV) [11:14:29]: Dette var nøye omtalt i budsjettproposisjonen for det året vi er inne i nå. Det er en ting som er viktig å si i den forbindelse, og det er at hvis vi ser på den perioden som vi samlet sett har sittet – fra 2005 og fram til i dag – har vi forbedret ordninga for ressurskrevende brukere i forhold til sånn den var før vi overtok.

Så er det helt riktig, som representanten Starheim sier, at vi gjorde justeringer i denne ordninga. Bakgrunnen for

det var rett og slett at det var en sterk økning i bruken av ordninga, og vi ønsket å sørge for å begrense veksten i bruken av ordninga inntil vi hadde fått oversikt over hva det var som var grunnen. Nå har vi fått den gjennomgangen i rapporten som foreligger, som jo også er omtalt i forbindelse med proposisjonen. Her ligger det noe som er en reell vekst i behovet. Så er det noe smågrums som har ligget på rapporteringsordninger, som vi nå har gjort noe med. Samlet sett mener vi at ordninga nå er god.

Michael Tetzschner (H) [11:15:32]: Representanten Holmås er jo en entusiastisk person, men han kommer stadig i skade for å snakke om «våre» penger, og at de rødgrønne partiene bevilger penger til velferd og gode formål. Jeg har bare lyst til å spørre representanten, som jo også er økonom, om han er klar over hvor pengene kommer fra. Kommer de fra partiene, eller kommer de fra skattebetalerne? Det var det ene spørsmålet.

Det andre er at representanten Holmås tidligere i et innlegg berømmet kommunalministeren som vår samordningsminister for kommunesektoren. Da kunne jeg tenke meg å høre om Holmås er fornøyd med effekten av denne samordninga, og om han kan gi noe eksempel på at samordningsministeren for kommunesektoren – for å sitere Holmås – virkelig har medvirket til at man har samordnet noen statlige interesser til gunst for det lokale selvstyre.

Heikki Holmås (SV) [11:16:40]: Det er jo folks penger. Det vi driver og forvalter, er jo folks penger. Og vi bruker de pengene på den måten som folk mener er fornuftig.

Det er altså slik at Høyre, som brukte pengene på omfattende skattelettelser – mest til de folkene som hadde mest fra før – fikk ikke fornyet tillit av velgerne i 2005 etter å ha drevet en slik politikk. Vi som isteden har brukt pengene på å styrke velferden, brukt pengene på å satse på flere barnehageplasser, lavere barnehagepriser, fikk fornyet tillit i nye fire år. Jeg mener det gir et veldig godt signal om hva folk synes er prioriteringer. Folk tror ikke på høyresidens ideer om at det er bedre at hver enkelt finansierer sin egen pensjon og sine egne forsikringer – altså gjør alt dette selv, helt oppløst og hver for seg – enn at man gjør dette i fellesskap. Det er mye mer effektivt, og det er mye bedre fordelingsmessig å sikre at alle har et godt tilbud finansiert gjennom det offentlige.

Geir Jørgen Bekkevold (KrF) [11:17:43]: Etter en slik tirade av selvros med tanke på hva denne regjeringa har fått til, skulle man jo tro at kommunesektoren er rene himmel på jord. Men representanten skal få et spørsmål som kanskje viser noe annet. Barne-, likestillings- og inkluderingsminister Lysbakken uttalte nylig i Stavanger Aftenblad, dvs. 3. mai:

«Vi har en kritisk situasjon i det kommunale barnevernet.»

Er representanten Heikki Holmås fra SV komfortabel med den situasjonen vi har i det kommunale barnevernet, og hvor lenge er det greit for SV at situasjonen i barnevernet er så uakseptabel, kritisk og alvorlig som den faktisk er i dag?

Heikki Holmås (SV) [11:18:34]: Vi er veldig opptatt av barnevernet. Det er bakgrunnen for at det var det eneste området som ble nevnt knyttet til prioriteringer fra regjeringens side da vi bevilget penger til kommunesektoren nå sist, da vi sa at vi mente at dette ville gi rom for 400 nye barnevernsplasser.

Vi er ikke fornøyd med måten oppgavene fordeles på mellom det statlige barnevernet og det kommunale barnevernet, og derfor har jo statsråd Audun Lysbakken satt i gang en gjennomgang av hele området for å se på hvordan vi kan få disse tingene til å fungere på en bedre måte.

Det er helt kritisk at kommunene makter å prioritere og sørger for å ta hånd om barna og gi dem en oppfølging når de har behov for det, helt fra starten av. Ellers er det, for det første, mange liv som risikerer å gå til spille – ikke i den forstand at en dør, men at en får dårlige liv. For det andre er det for samfunnet bortkastede penger og bortkastede menneskeliv. Så jeg er veldig opptatt av at vi får sikret et godt barnevern rundt omkring i kommunene.

Presidenten: Replikkordskiftet er omme.

Ola Borten Moe (Sp) [11:19:54]: La meg starte med å si at vi i dag behandler en spennende sektor som angår oss alle sammen på veldig mange vis. Jeg har lyst til å utdype det litt med dynamikken i sektoren, med utviklingen, for i mange, mange kommuner tas det hver dag initiativ som preger samfunnsutviklingen både lokalt og etter hvert også sentralt. Mye av velferdsutviklingen i Norge er en nedena-og-opp-utvikling, der det ofte er kommunene som tar initiativ. Så blir dette adoptert av staten og satt inn i nasjonale rammer. Stortingets behandling av Samhandlingsreformen er et godt eksempel på akkurat det: Det er kommunene som har tatt ansvar, prøver å få til ting, har klart det og har gode erfaringer, og nå skal dette altså implementeres nasjonalt.

Kommuneproposisjonen som vi i dag behandler, svarer godt på de utfordringene som kommunene står overfor. Inntektene økes. Det er gode og anstendige rammer for kommunal tjenesteproduksjon også i året som kommer. Lokaldemokratiet utvikles videre. Aldri har det vært en så stor andel frie inntekter, og dette vises også på resultatene. Aldri er det så mange som har fått så mye. Det investeres mye. Det har vært tegnet et bilde fra flere representanter fra opposisjonen her tidligere i dag, spesielt fra Hagesæter, av armod og mye dårlige bygninger. Mitt bilde er tvert imot at det begynner å bli svært mange flotte bygg, både skolebygg, sykehjem og barnehager, rundt omkring i dette landet. Barnehageutbyggingen er snart fullført. Det er mange, mange tilbud som er i bedre forfatning nå enn de har vært tidligere.

Men det er heller ikke til å stikke under stolen at det er store utfordringer. Demografien er i endring. Vi vet at det er mange som stiller større krav, og tjenestetilbudene blir stadig mer komplisert. Jeg har derfor stor respekt og forståelse for dem av våre lokalpolitikere og våre ordførere som beskriver en utfordrende hverdag.

Så, for å se lite grann framover: I denne salen har vi,

når vi diskuterer dette temaet, hatt en hang til kun å fokusere på økte kommunale inntekter. Jeg tror at det er en del av løsningen, men jeg er også helt sikker på at det ikke er hele løsningen, rett og slett fordi effektivisering og utvikling av tjenesteproduksjonen også i offentlig sektor og i kommunal sektor er viktig. Min erfaring er at det skjer i alle landets kommuner. Det er knapt en kommune som gjør ting akkurat likedan nå som den gjorde for ti år siden. Nettopp derfor er det så viktig at vi ikke går inn på den linjen som Fremskrittspartiet er en talsmann for, med stykkprisfinansiering og statlig overprøving. Da mister man hele dynamikken knyttet til utvikling av offentlig tjenesteproduksjon i kommunal og fylkeskommunal sektor. Jeg har allerede nevnt Samhandlingsreformen som et viktig grep i så måte. Men det er flere.

Jeg tror det er rom for endring og utvikling på de fleste kommunale områdene, og jeg mener det er rom for økt fokus på utgiftssiden også fra denne talerstolen. For å ta noen åpenbare temaer: Sykefravær er ett. I altfor mange kommuner er sykefraværet for høyt. Det koster uhorvelig med penger. I min egen kommune, Trondheim, ligger det på rundt 10 pst. Det betyr at 1 200 mennesker er borte fra jobb hver eneste dag. Det er ikke bra for dem, og det er selvsagt en tragedie for kommunekassen.

Vi vet at svært mange kommuner bruker mye mer penger til energikostnader i bygg enn det de ideelt sett hadde trengt å gjøre. Vi vet også at det er store forskjeller på drift. Vi har gjennomført en uhyøytidelig undersøkelse mellom Trondheim og Stjørdal. Det er forholdsvis lik brukertilfredshet, men det underliggende kostnadsnivået er svært forskjellig. Hadde Trondheim drevet like effektivt som Stjørdal, snakker vi om innsparinger av et tresifret millionbeløp – og det er konservative tall. Det viser at det er rom for å tenke annerledes, det er rom for å se på utgiftssiden. Det er også et stort ansvar for våre lokalpolitikere.

Det kommer nye reformer med spesialiserte tilbud og økte krav. Det stiller kommunal sektor overfor økte utfordringer når det gjelder samhandling og samarbeid. Vår store utfordring blir å sikre demokrati, åpenhet og etterprøvarhet. Det mener jeg også krever kjøreregler fra denne sal.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Per-Willy Amundsen (FrP) [11:26:30]: Rød-grønne representanter har i løpet av denne debatten forsøkt å plassere politisk farge på det som er blitt kalt for den omvendte Robin Hood, som tar fra de fattige og gir til de rike. Men det er mye som kan tyde på at denne omvendte Robin Hood faktisk har en rød-grønn partifarge, i hvert fall hvis vi skal tro NRK. Et oppslag på NRKs nettsider i går sier det ganske klart og tydelig:

«Rike kraftkommuner blir vinnerne i det nye inntektssystemet. Innbyggerne i landets kraftkommuner vil tjene i gjennomsnitt 761 kroner mer med de nye reglene.»

Av de 24 fattigste kommunene i dette landet vil nesten halvparten få reduserte inntekter.

Mitt spørsmål er, siden det er de små kommunene som er vinnerne: Er dette en hilsen fra Senterpartiet hjem til sine egne kommuner og en straff mot kommuner hvor Senterpartiet har dårlig oppslutning?

Ola Borten Moe (Sp) [11:26:37]: Vi vet at ulikt skattegrunnlag er den største enkeltårsaken til et ulikt tjenestetilbud. Derfor har vi ment at det er rimelig med en større utjevning. Så tar vi selvsagt til etterretning at Fremskrittspartiet er av stikk motsatt oppfatning og ønsker å øke forskjellene i inntektsgrunnlaget mellom kommunene – ikke bare her, men også når det gjelder selskapsskatten. Det ville ha ført til ytterligere ulikt tjenestetilbud i dette landet. Det vil jeg kalle usolidarisk og fremmed for vår del.

Så gjør man dette til et spørsmål om inntektsrammer for kraftkommunene. La meg bare si at disse kommunene har ettergitt store deler av sitt naturgrunnlag og sine naturressurser til fordel for energiproduksjon for storsamfunnet. Det skulle blott mangle at ikke en del av den enorme verdiskapingen som ligger i disse vannkraftverkene, i disse vannmagasinene, blir igjen lokalt og skaper grobunn for næringsutvikling og utvikling av lokalsamfunnet.

Michael Tetzschner (H) [11:27:43]: Jeg vil komme litt tilbake til kommunenes dobbeltrolle både som iverksettere av statlige velferdsambisjoner og ved at de må ha frihet til, ut fra lokale forhold, å treffe beslutninger.

Mitt spørsmål til representanten Borten Moe, som var inne på at andelen øremerkede tilskudd hadde gått ned og gledet seg over det, er: Er ikke de samlede pålegg og den sentralstyrte statsforvaltningen som uten budsjettsvar pålegger kommunene å gjennomføre, en langt større trussel enn akkurat overføringsmekanismen? Da munner spørsmålet ut i følgende: Er representanten Borten Moe fornøyd med utviklingen i kommunesektoren, som har svekket det kommunale selvstyret og styrket de sentralistiske kreftene?

Ola Borten Moe (Sp) [11:28:35]: Jeg tror for det første at det er viktig også fra denne talerstolen å glede seg over det som man skal glede seg over, og der tror jeg representanten Tetzschner og jeg vil kunne være enige om at det i hvert fall er godt at de øremerkede tilskuddene har gått ned, som gir økt handlefrihet for norske kommuner og økte muligheter for lokaldemokratiet.

Så er selvsagt heller ikke vi fornøyd med at andelen statlige pålegg går opp. Selvsagt ser også vi det problematiske i det. Selvsagt er det noe vi kommer til å ha økt fokus på i tiden som kommer. Og med lite grann flaks kan det hende at vi kan stå her neste år og si at i året som har gått, har andelen direktiv fra sentralregjeringen til norske kommuner gått ned.

Geir Jørgen Bekkevold (KrF) [11:29:45]: I lys av Forvaltningsreformen viser det seg at fylkeskommunene i all hovedsak tar ansvar for nye oppgaver på en særdeles god måte. På samferdselssektoren ser vi at det brukes mer penger på vei enn før. Det brukes faktisk mer penger på vei enn det som blir overført fra staten.

Regjeringen har lovet at det skulle følge tilstrekkelig penger med, når store deler av riksveinettet ble overført til fylkeskommunene – et riksveinett med et enormt vedlikeholdsetterslep. Er Senterpartiets representant fornøyd med det hans egen regjering har stilt opp med av midler så langt?

Ola Borten Moe (Sp) [11:30:28]: Jeg mener at det er et rimelig oppgjør som ligger til grunn mellom staten og fylkeskommunene for overføringen av riksveiene til fylkeskommunene.

Så registrerer også jeg med glede at dette prioriteres svært godt rundt omkring i fylkene, og at det brukes mye penger på dette. Så tror jeg også vi skal være oppmerksom på den dynamikken som ligger i at det er fylkeskommunene som overtar det, rett og slett fordi det åpner for større grad av lokale initiativ, også med innslag av egenfinansiering. Det tror jeg er et eksempel vil komme til å se flere og flere av i framtiden. Som jeg ser det, er det overhodet ikke noe motsetningsforhold mellom det oppgjørgrunnlaget som lå til grunn for overføringene, og det resultatet vi nå ser med økt aktivitet. Det er tvert imot helt etter intensjonen og svært godt og gledelig nytt.

Presidenten: Replikskordskiftet er omme.

Geir Jørgen Bekkevold (KrF) [11:31:32]: Kristelig Folkeparti legger til grunn at politiske beslutninger skal tas på lavest mulig hensiktsmessig nivå. Dette forutsetter at maktfordeling og finansiering er slik at både kommuner og fylkeskommuner har virkemidler til å ivareta sine oppgaver. Kommunene er den viktigste leverandør av velferdstjenester. Dette krever en forutsigbar og god kommuneøkonomi.

Det må være samsvar mellom kommunenes pålagte oppgaver og kommunenes økonomi. Statlige reformer og pålegg må derfor følges opp med tilstrekkelige frie midler. Disse hensynene er dessverre ikke tilstrekkelig ivarettatt i regjeringens opplegg for kommunene i 2011.

Økningen i de frie midlene er kun halvparten av det som er behovet ifølge KS. I kommuneproposisjonen viser regjeringen selv til beregninger utført av Det tekniske beregningsutvalget for kommunal og fylkekommunal økonomi som indikerer at kommunesektoren i 2011 kan få merutgifter på om lag 2,4 mrd. kr knyttet til den demografiske utviklingen. 400 mill. kr av de frie inntektene er også avsatt til skjønnsmidler, som skal fordeles av Kommunal- og regionaldepartementet til de kommuner som taper mer enn 100 kr pr. innbygger på omleggingen av inntektsystemet. Den varslede veksten i frie inntekter for kommunene vil med andre ord bare være nok til å dekke utgifter som oppstår på grunn av endringer i sammensetningen i befolkningen. Realiteten for mange kommuner vil i beste fall være status quo, og aller mest sannsynlig vil kommuneøkonomien neste år føre til at mange kommuner må kutte i viktige tjenestetilbud som pleie- og omsorg, skole og barnevern. Kristelig Folkeparti mener det ikke er riktig som det antydes av regjeringen i kommuneproposisjonen, at opplegget for kommuneøkonomien i 2011 vil gi mulig-

het til forbedret tjenestetilbud og fortsatt vekst, utover det demografiutviklingen krever.

Kristelig Folkeparti mener at kommuneopplegget må styrkes utover regjeringens forslag dersom det skal være rom for større økonomisk handlefrihet, økt lærertetthet i skolen, bedre kvalitet i pleie- og omsorgstjenester og opprustning av barnevernet.

Kristelig Folkeparti har lenge kjempet for å få til en opptrappingsplan for det kommunale barnevernet. Det er derfor skuffende at regjeringen ikke varsler en opptrapping for neste år, men kun nøyer seg med å vurdere utviklingen i barnevernet fram mot budsjettet for 2011. Dette handler om å gi de mest sårbare barna best mulig omsorg.

Så til krisesentrene. Krisesentrene har i de siste tretti år hatt en sentral plass i arbeidet mot vold i nære relasjoner. Det var nødvendig at det kommunale krisesentertilbudet ble lovfestet for å sikre tilbudet. Lovfestingen skulle tydeliggjøre at det offentlige har et ansvar for å sørge for at personer som er utsatt for vold i nære relasjoner, får vern, hjelp og riktig oppfølging.

Jeg er prinsipielt for lokalt tilpassede løsninger og lokalt selvstyre. Men Kristelig Folkeparti har advart mot å innlemme krisesentertilbudet i rammetilskuddet allerede nå, før lovfestingen er veletablert og kommunene har hatt tid og mulighet til å sikre et godt tilbud og det reelle kostnadsnivået er kjent. Mange eksisterende krisesentre frykter at de må bygge ned sin virksomhet, dersom bevilgningene ikke økes radikalt. En overførsel av ansvaret for krisesentertilbudet i tråd med lovens krav til kommunene, er ikke fornuftig før tilbudet er utviklet til den standard og ivaretar de funksjoner som loven setter. Kristelig Folkeparti er derfor uenig i at det settes en så kort tidsramme som ett år før overføringen til kommunen skjer, og mener overføringen først bør skje når tilbudet er utviklet og kostnadsrammen for det kommende krisesentertilbud er nærmere definert.

Til slutt vil jeg gjerne ta opp forslaget som Kristelig Folkeparti er alene om.

Presidenten: Representanten Geir Jørgen Bekkevold har tatt opp det forslaget han refererte til.

Det blir replikkordskifte.

Håkon Haugli (A) [11:36:28]: Representanten Bekkevold har nettopp pekt på en rekke behov i kommunesektoren. Kristelig Folkeparti fremmer i dag en rekke forslag alene eller sammen med andre partier. Blant annet ønsker man å innføre en likebehandling av private og offentlige barnehager, man ønsker en opptrapping av kapasiteten i visse kommunale tjenester og bedre fordeling mellom stat og kommune når det gjelder ressurskrevende tjenester.

Arbeiderpartiet er ikke uenig i at Kristelig Folkeparti peker på viktige områder, men dette er forslag som koster penger, til dels mye penger. Jeg vil derfor be representanten Bekkevold redegjøre for hvordan Kristelig Folkeparti sørger for inndekning for sine forslag. Hvor skal det kuttes? Hva vil Kristelig Folkeparti nedprioritere i forhold til det som er regjeringens forslag?

Geir Jørgen Bekkevold (KrF) [11:37:13]: Hvis representanten Håkon Haugli leser Kristelig Folkepartis alternative statsbudsjett, vil han for det første se at vi har ikke så veldig mye mer penger enn det regjeringen har. Vi har ikke – som Fremskrittspartiet – nesten ubegrenset med midler. Vi ligger ofte på samme nivå som regjeringen. Det vil vi sannsynligvis gjøre i fortsettelsen også. Men hvis man ser på hvordan vi prioriterer pengene, så bruker vi altså de store pengene annerledes enn det regjeringspartiene gjør. Innenfor de samme rammene har vi andre prioriteringer som gjør at vi får rom for å øke tjenestetilbudet, bl.a. når det gjelder ressurskrevende tjenester, når det gjelder barnevern, osv.

Heikki Holmås (SV) [11:38:13]: Jeg reiser en god del rundt i Kommune-Norge. Det er en ting som jeg stusser litt over ved forslaget fra Kristelig Folkeparti, om å si nei til innlemming av barnehagetilskuddet nå. Dette var jo en av de tingene som Kristelig Folkeparti, da vi inngikk barnehageforliket i sin tid, var klokkeklar på. Kristelig Folkeparti sier at man ikke er prinsipiell motstander av det, men man mener at dette ikke er bra nok. Nå har det gått litt tid siden kommuneproposisjonen ble lagt fram. Har Kristelig Folkeparti noen bedre forslag enn det som ligger der, konkret sett, til hvordan innlemming bør skje, og når det bør skje? Nå er det jo full barnehagedekning etter de kriteriene som vi er forente om. Det er det ene.

Det andre er: Kristelig Folkeparti støtter, sammen med resten av opposisjonen, et forslag om å se på en sidestilling av tilskuddet til Nord-Troms og finnmarkstilskuddet, men man sier ingenting om hvorvidt dette skal skje gjennom nye penger eller ved å ta fra det øvrige Nord-Norge-tilskuddet.

Geir Jørgen Bekkevold (KrF) [11:39:22]: Jeg skal prøve å besvare begge spørsmålene.

Når det gjelder innlemmingen av barnehagetilskuddet i rammen, mener Kristelig Folkeparti at det er for tidlig. Vi er selvfølgelig ikke imot at det skal skje, men det må skje på et tidspunkt der bl.a. kostnadene knyttet til disse utgiftene er godt kjent og godt etablert i kommunene. Så sier vi også at vi bør vente med å innlemme dette i rammetilskuddet til vi har fått til en likebehandling mellom private og offentlige barnehager. Det er noe med å vente til at ting er på plass. Vi er ikke prinsipielt imot å innføre dette i rammesystemet. Vi har sagt klart at det er vi for, det er vi prinsipielt for, men det må skje på et tidspunkt der bl.a. kostnadsnivået er godt kjent.

Når det gjelder kommunene i tiltakssonen, peker vi på den urimelige forskjellsbehandlingen mellom kommunene i Finnmark og kommunene i Nord-Troms. Vi mener at det finnes ingen faglig begrunnelse for den forskjellsbehandlingen som regjeringen har lagt opp til der.

Presidenten: Replikordskiftet er dermed omme.

Trine Skei Grande (V) [11:40:57]: Når vi som vanlige borgere i Norge møter velferdsstaten, møter vi nesten alltid kommunen. Venstre har en klokkeetro på at et godt

og levende folkestyre finner gode løsninger også lokalt. Vi har stor tro på at det å lage løsninger som ligger i nærheten av folk, faktisk gir de beste løsningene – ikke bare de mest effektive løsningene, ikke bare de mest økonomiske løsningene, men de beste løsningene for hver enkelt.

Representanten Holmås sa at han er barnehagefundamentalist. Ja, det er egentlig to fundamentlistiske fløyer i denne debatten. Det er riktig at en av dem toucher begrepet «barnehage». Vi ser at vi har en regjering som er fanatisk opptatt av at alt i hop skal gjøres i det offentlige, og man er mye mer opptatt av hvem som gjør jobben enn hvilken jobb som blir gjort. Vi ser nå at innenfor barnehagesektoren er man ikke så opptatt av de private barnehagene, man er opptatt av at det skal være offentlige barnehager. Innenfor bygging av omsorgsboliger er man ikke så opptatt av hvordan omsorgsboligene skal være, hvor mange det skal være og sånn – det viktigste er at det offentlige bygger dem. Lokale løsninger kan bli gjort av offentlig ansatte, mener Venstre, men ofte finnes det smarte løsninger lokalt, og det betyr ikke bestandig at det er offentlig ansatte som skal utføre dem.

På den andre siden ser vi en annen type fundamentalisme, nemlig Fremskrittspartiets fundamentalisme. Man mener at vi skal lage et rettighetsbyråkrati, der alle behov mennesker kan ha, kan defineres gjennom et rettighetssystem. Til det har jeg lyst til å nevne et eksempel som var en slags aha-opplevelse for meg. Jeg var på Ammerud, og så kom det en gammel dame bort til meg og sa: Nå har jeg fått en diagnose på alle mine smerter og plager som jeg har hatt i mange år, men vet du hva det førte til? Det førte til at nå er hele leiligheten min stappfull av hjelpemidler som automatisk kom, men ingen hjelper meg med det som enhver gammel dame trenger hjelp til, nemlig å vaske vinduene.

For henne var det å ikke ha rene vinduer – og alle kjener vi sånne gamle damer – det verste. Men alt av hjelpemidler – som gjorde at hun nesten ikke kom inn i gangen sin – som automatisk ble utløst av en diagnose, ville hun gjerne bli kvitt. God omsorg får man best til når dine forventninger møtes med en dialog om hvordan vi skal klare å lage gode løsninger, og da er rettighetsfundamentalismen til Fremskrittspartiet feil.

Jeg mener også at kommunestrukturen er til hinder for å kunne lage de gode løsningene. Det er ikke en innsparringsreform som Venstre her taler for. Men det vi taler for, er at hvis man skal lage gode løsninger nå, hvis vi skal få til intensjonen i Samhandlingsreformen til regjeringa, hvis vi skal få til et godt barnevern, trenger vi å ha god faglighet. Det er et helt annet tilbud, og man trenger en helt annen struktur enn det vi har i dag. Min redsel er at vi nå får så mange interkommunale selskap at vi ikke lenger har et lokaldemokrati, men at alt blir flyttet inn i lukkede ordførerklubber som sitter og forhandler mellom kommunene.

Så har jeg lyst til å ta opp det forslaget som er omdelt i salen, fra Venstre. Det har som intensjon å få til bedre løsninger gjennom mer frihet. Venstre er et liberalt parti. Det betyr at vi har tro på friheten, det er drivkraften for å finne de gode løsningene. I dag lovreguleres lokaldemokratiet

av et sted mellom 4 000 og 7 000 paragrafer og forskrifter. I tillegg har vi et meget avansert inntektssystem – jeg tror du skal lete lenge blant rådmenn og ordførere, i hvert fall kommunestyrerepresentanter, for å finne noen som i det hele tatt har snøring på hvordan det blir som det blir.

Alt dette gjør det enormt innviklet, og gjør at vi i dag får et lokaldemokrati som mer og mer strekker seg etter å tilfredsstille lovparagrafer, ikke etter å finne gode løsninger. Derfor ønsker Venstre å ta initiativ til en gjennomgang av hele det lovverket som organiserer lokaldemokratiet vårt, og forhåpentligvis sanere, rydde opp og gjøre forventningene mye klarere. For nå i dag er det jo sånn at regjeringa legger inn masse tiltak som de ikke finansierer, de legger inn masse flere forventninger som de ikke finansierer. De har ikke engang løsningene på hva det er de egentlig skal finansiere, for de har ikke engang definert det før de går inn med f.eks. leksehjelp eller kritesenter. Og det tror jeg svekker hele lokaldemokratiet vårt. Da hjelper det ikke om vi skryter av å ha overført mye penger, hvis vi har overført enda mer oppgaver.

Til slutt vil jeg si at Venstre ønsker å stemme for forslagene nr. 1, 2 og 3 og forslag nr. 13, og selvfølgelig vårt eget forslag, som jeg håper også flere vil stemme for.

Presidenten: Da har representanten Trine Skei Grande tatt opp det forslaget hun refererte til, og også gitt uttrykk for annen stemmegivning.

Det blir replikkordskifte.

Ola Borten Moe (Sp) [11:46:39]: Venstre gikk i fjor til valg på en storstilt kommunereform i sammenheng med Samhandlingsreformen. Jeg tror man oppnådde to ting. Det ene er selvsagt at du avsporer hele debatten rundt Samhandlingsreformen, for i stedet for at den handlet om tjenesteutvikling, tjenestetilbud og det å finne de gode løsningene, så ble det en ren strukturdebatt. Det andre er jo at valgresultatet til Venstre ikke akkurat bar preg av at det nødvendigvis var et godt grep.

Så mine to spørsmål er, enkelt og greit: Punkt én, var dette lurt, slik representanten Skei Grande vurderer det i dag? Og punkt to, er det ikke lurere å diskutere innholdet i disse tjenestene først, og så får man heller ta de strukturelle konsekvensene etterpå?

Trine Skei Grande (V) [11:47:36]: Jeg tror, sånn rent historisk, at Venstre har ord på seg for ikke alltid å velge det som er lurt, men det som er rett. Jeg tror at veldig mange av de reformene som vi fronter – og som vi kan få «en trøkk i trynet» for at vi gjør – faktisk viser seg å bli rett over tid. Det tror jeg du kan gå i historiebookene og se. Så også her. For det er ikke en avsporing av debatten at man faktisk diskuterer hvilke strukturer som skal til. Skal man ha god ledelse innenfor helse- og omsorgssektoren, må man ha enheter som har råd til å ha de lederne de trenger. Man må ha noen som finner fram de smarte løsningene lokalt. Man lager her en samhandlingsreform med en bestillingsfunksjon som man ikke har kompetanse til å utføre i kommunene, man må lage noen mellomledd. Og det er det jeg ikke skjønner, for jeg mener at Senterpartiet

og Venstre har hatt en lik drivkraft med hensyn til lokaldemokrati i veldig mange år, men denne troen på at lukkede ordførerklubber skal overta for lokaldemokratiet med all mulig samordning – det skjønner jeg ikke at Senterpartiet kan være så for.

Gjermund Hagesæter (FrP) [11:48:53]: Representanten Skei Grande brukte begrepet «rettighetsfundamentalist» om Fremskrittspartiet. Hvis det betyr at vi er opptatt av rettighetene, de grunnleggende velferdstjenester ute i kommunene, så er jeg stolt av å bli tildelt det begrepet. For vi er opptatt av at man skal ha enkelte grunnleggende rettigheter, sikret finansiert fra staten, uavhengig av om man bor i en rik kommune eller man bor i en fattig kommune. Dette er vi også overbevist om vil bety mindre byråkrati, og ikke mer byråkrati, i tillegg til at den enkelte kan vite at man får sine behov dekket, finansiert fra staten, når man har behov for det.

Mitt spørsmål til representanten Skei Grande er: Ser ikke Venstre det som et problem at man i fattige kommuner ikke får de tjenestene som man får i mange rike kommuner?

Trine Skei Grande (V) [11:49:54]: Først må jeg si at jeg er glad for og litt stolt over at jeg er den som får replikker fra begge de politiske sidene. Det tar jeg som en kompliment – da er Venstre plassert riktig.

La meg trekke linjene fra den debatten vi hadde i går, om ombud. Det er faktisk sånn i dette samfunnet at vi vedtar masse rettigheter. Det skal ikke være mulig å være blant dem som jeg passerer når jeg går hjem fra Stortinget om kvelden – de som ligger ute under broen ved Jernbanetorget. Vi har vedtatt rettigheter slik at det ikke skal gå an. Hvorfor skjer det da? For det skjer! Det er masse penger i dette systemet. Det er masse penger som også brukes på disse, men de vet ikke hvilke rettigheter de har, det er ingen som presser igjennom. Da Funksjonshemmedes Fellesorganisasjon hadde rettighetstelefon, var 60 pst. av telefonene fra foreldre med funksjonshemmede barn, ingen fra folk med psykiske plager. Et rettighetsbyråkrati, som Fremskrittspartiet legger opp til, handler om at de sterkeste kjemper seg igjennom med sine advokater, og de svakeste ligger fortsatt under broen på Grønland.

Heikki Holmås (SV) [11:51:08]: Jeg merker meg at Venstre slutter seg til de to forslagene som handler om skatt, som handler om å øke skattens betydning for kommunenes finansiering. Det vil øke forskjellene mellom hvor mye penger kommunene har i forhold til hvilke behov de har. Særlig synes jeg det er viktig å merke seg at – på en måte – ideologien som ligger bak fra Venstre, er et eller annet prinsipp om at det er viktig at kommunene skal skattefinansiere inntektene sine selv og det hellige prinsippet om at halvparten er et veldig riktig og godt prinsipielt standpunkt. Det finnes som kjent ingen dokumentasjon som viser at dette vil føre til mer næringsutvikling eller den type ting, på tross av at veldig mange har argumentert for dette i en årrekke. Det som derimot er konsekvensen, er at de rikeste kommunene i landet, de med de

høyeste inntektene – Asker, Bærum, Austevoll, Hole kommune, der Olav Thon bor – på grunn av formuesskatt vil bli veldig mye rikere per innbygger, og det vil ta fra alle de andre. Er det rettferdighet?

Trine Skei Grande (V) [11:52:17]: Vi tror at skatt faktisk er et middel som kan være med på å skape velferd på en helt annen måte enn SV tenker seg. Vi har klokkertro på at det å skape næringsvirksomhet i en kommune er med på å skape penger til fellesskapet. Å ha politikere som legger til rette for det er faktisk med på å skape mer til fellesskapet. Jeg hører at det er litt svogerforskning som pågår her, om hvilke ordførere som representanten Holmås har møtt. Men jeg ville gjerne at han kunne ha overvært et helt bystyremøte i Oslo. Da ville han ha visst hvor viktig det er for Oslo å strekke seg mot det å legge til rette for næringsvirksomhet. Jeg tror at de aller fleste ordførerne prøver å gjøre det. Men med dette systemet som regjeringen nå har lagt opp til, er det ingen vits i å gjøre det, du får ikke noe tilbake for å gjøre det. Du bør stimulere til næringsvirksomhet, for det er en grunnleggende drivkraft for å skape fellesskap i dette samfunnet. Det handler om å skape inntekter til fellesskapet, men det handler også om å skape arbeidsplasser, som også er med på å skape velferd.

Presidenten: Replikskordskiftet er omme.

Statsråd Liv Signe Navarsete [11:53:38]: Det er ein viktig debatt som går i stortingssalen i dag. Kommunane våre yter 70 pst. av dei velferdstenestene som alle i dette landet er avhengige av. Uavhengig av kvar ein bur og kva for alder ein er i, vil ein nesten dagleg vere i kontakt med kommunen og med dei tenestene kommunen tilbyr, anten det er innanfor transport, barnehage, skule, helse og omsorg, eller det gjeld kultur, osv. Det vert gjort ein formidabel jobb med å yte desse tenestene frå mange, mange tusen tilsette som ikkje alltid blir like godt sedde, men som er viktige kvar på sin plass. Kanskje har me akkurat i vår fått sett kor viktige dei er, kor viktig det er at dei er på sin plass og gjer sin jobb.

Kommunane er ulike og har ulike behov. Landet vårt er mangslunge, og derfor er det viktig at det er lokalt i den enkelte kommune ein tek diskusjonen om kor mykje ein skal bruke av ramma til dei ulike tenestene ein skal yte. Derfor er den historisk låge øyremerkinga som ligg i kommuneramma for neste år, viktig. Det styrkjer lokaldemokratiet, gir vitalitet i dei lokale debattane, og derfor er det viktig at øyremerkte midlar no blir lagde inn i den totale ramma.

Eg registrerer både ei avventande og ei kritisk haldning til nettopp barnehageinnlemminga og sammensetjinga av kriteria for barnehage. Eg skal kome tilbake til det. Først ein liten merknad som gjeld ramma. Der er det òg kritiske merknader frå opposisjonen. Men lat meg minne om at demografi ikkje berre skal dekkjast innanfor dei frie inntektene, men òg innanfor gebyr, eigenbetalingar og øyremerkte inntekter. Det er viktig å vere klar over at i ei tid der regjeringa har stramma inn økonomien, der me kjem til å få strammare økonomiske rammer, prioriterer denne regje-

ringa lokal velferd. Me prioriterer òg kommunane innanfor ei meir stram økonomisk ramme. Me ser rundt oss i Europa, og ser dei forholda andre land har, då blir det vanskeleg å ta heilt på alvor den klagesangen som blir framført frå opposisjonen, og som gjeld ei ramme som gir rom for auka tenestetilbod i takt med endra befolkningsammansetjing.

Eg har vore ærleg på at dei midlane som ligg i frie inntekter, skal vidareføre eit høgt aktivitetsnivå. Vi har auka den økonomiske ramma med 41 mrd. kr dei åra denne regjeringa har sete. Det er over 60 000 fleire tilsette. Det har vore gjort ein enorm jobb for å auke aktiviteten, få fleire lærarar, fleire omsorgsarbeidarar osv. Det merkar folk i kvardagen sin. Veksten blir ikkje så stor i tida som kjem, men me skal vidareføre ein historisk vekst. Me skal ikkje samanlikne med tidlegare regjeringar – det kan ein gjere, den som vil. Men det er klart at det har vore ein heilt annan veksttakt og vitalitet i kommunane dei siste åra enn det har vore tidlegare.

Inntektssystemet er ein kompleks materie. Å gjere endringar i objektive kriterium som regjeringa no har lagt fram, er komplekst og samansett. Me har oppdatert eit system frå 1990-talet, med grunnlagsmateriale frå tidleg 1990-tal, me har forbetra det, gjort det meir rettferdig, og det er meir finmaska i forhold til variasjonar i sosiale kostnader, noko spesielt kommunar i Finnmark og Oslo kommune nyt mest godt av – det siste i forhold til dei sosiale kostnadene. Vi har òg gjort endringar i dei politiske elementa, nettopp fordi det at me har fått eit meir rettferdig og finmaska system i dei objektive kriteria, gir rom for det. Det er viktig at folk har tillit til dette systemet, det er viktig at dei kriteria som blir lagde inn, ikkje kan påverkast av kommunale vedtak. Derfor er det talet på barn som er kriteriet, for eksempel talet på barn som har konstantstøtte, og det gjeld utdanningsnivå – for dette gir store utslag mellom kommunar. Derfor er det eit objektivt kriterium. Talet på barnehageplassar kan påverkast av kommunen sine vedtak og er derfor ikkje eit kriterium som er brukt.

Dei objektive kriteria blir forma av endring i befolkningsammansetjing, og av endringar i tenester, sjølv sagt. Dei vil tilgodesjå kommunar som har fått meir kostnad knytt til dei demografiske endringane. Det gjer òg utslag når me har 15 års oppsamla endringar. Kommunar som har høgare tal eldre, større innslag av dødelegheitskriterium, som har høgare tal uføre, vil få auka sine inntekter. Kommunar som har fleire innbyggjarar i alderen 16 til 66 – slik som mange i denne sal, som i liten grad belastar det kommunale budsjettet, men bidreg med skatteinntekter – har fått redusert inntektene sine etter dei objektive kriteria. Dei utslaga som ein ser, vil vere innanfor eit nullsumspel, der nokre vinn og nokre tapar. Me har òg gjort endringar i dei politiske elementet, nettopp av den grunn, for å utjamne noko av dei store utslaga som kom med dei objektive kriteria. Me har teke ned småkommunetilskotet og Nord-Noreg- og Namdalstilskotet. Storbytilskotet er laga og kjem ynsket frå dei større byane til møtes, skjønstilskotet fangar opp dei som tapar mest – 400 mill. kr i ekstra skjønstilskot – og ein skattedel som no vert 40 pst., gjer at den største årsaka til ulike moglegheter for likeverdi-

ge tenester vert redusert, nemleg skattedelen. Den varierer mellom 60 pst. og 260 pst., og det er viktig for oss som er opptekne av likeverdige tenester – ikkje like, men likeverdige – at me får ein reduksjon av skattedelen nettopp av den grunn. Likevel må eg minne om at 70 pst. av dei frie inntektene faktisk er skatt i det systemet me har.

Me ser at opposisjonen sprikjer i dagens debatt og i innstillinga. Igjen ser me at opposisjonen ikkje finn saman på viktige politikkområde. Ein kan ikkje ut av debatten i dag lese kva for politikk ei blå regjering ville ført i forhold til kommunesektoren. Framstegspartiet kritiserer ramma, hevdar at ho ikkje vil gi rom for å løyse behova til ei veksende og aldrande befolkning, og har som vanleg mykje meir pengar. Dei andre opposisjonspartia held seg så omtrent på regjeringa sitt nivå, men har kritiske merknader på andre element.

I forhold til Høgre vil eg seie at det politiske minnet er kort. Rett nok var det ingen forventningar knytte til Høgre sine kommunebudsjett. Likevel var det stor skuffelse kvar einaste vår. Det var ein særdeles låg aktivitetsvekst. Sett opp mot dei over 60 000 fleire tilsette dei siste åra, kan ein gå inn og sjå på kva forventningar ein ville ha dersom det vart ei ny høgeregjering – dei ville ikkje vore store. Så ja, der held forventninga, forventninga om betre velferd, forventninga om betre tenester, forventninga om likeverd i det kommunale tilbodet, som folk forventar når me har ei raud-grøn regjering. Det leverer me på.

I forhold til Venstre sitt omdelte forslag i dag om å setje ned eit kommunallovutval, vil eg ynskje velkomen etter til Venstre. På grunnlag av ein Difi-rapport som eg har fått framlagt, som viser at det gjennom ikkje berre dei siste fem åra, men òg åra før der, har vore ein auke i statlege føringar overfor kommunesektoren, har eg på vegner av regjeringa varsla ei stortingsmelding neste år, der me nettopp skal sjå på korleis kommunane og staten samarbeider om å løyse oppgåva, og korleis staten skal opptre i forhold til kommunane. Det er ein viktig jobb, det er ein jobb me skal bruke både tid og krefter på. Men arbeidet er altså alt i gang, og slik sett kan eg berre ynskje velkomen etter.

Så håpar eg at Framstegspartiet aldri får fleirtal for sin økonomimodell for kommunane. Ein seier ikkje korleis ein skal få tenestene dekte i dei 100 kommunane som då skal bestå. Ein seier ikkje korleis dei svakaste skal få tilfredsstilt sine behov. Korleis geografien skal verte i ein slik modell, seier dei heller ingenting om.

Øyvind Korsberg hadde her overtatt presidentplassen.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Gjermund Hagesæter (FrP) [12:03:59]: Først vil eg seie at dei svakaste skal få dekt sine behov gjennom statlege behovsstyrte finansiering.

Kommunalministeren er inne på at overføringane til kommunane til barnehagane no skal gå inn i ramma og ikkje skal skje ut ifrå aktiviteten, altså ikkje ut ifrå talet på barn i barnehagar, men vere baserte på talet på barn som

bur i kommunen, og også utdanningsnivået til den vaksne befolkninga i kommunen. Det betyr at barna til ein advokat og ein lege vil vere meir verde i forhold til statlege overføringar til kommunane enn barna til t.d. ein fiskar og ein hjelpeleiar.

Det eg ønskjer svar på frå kommunalministeren, er kvifor det er slik. Kvifor skal barna til dei med høg utdanning vere meir verde når det gjeld overføringar til kommunen?

Statsråd Liv Signe Navarsete [12:05:01]: Til grunn for delkostnadsnøkklane for barnehagane ligg dei statistiske modellane som best forklarar variasjonar i utgifter mellom kommunane i dag. Variasjonar i barnehageutgifter mellom kommunane, mellom reelle rekneskapsresultat, vert best forklarte i ein modell der utdanningsnivå inngår. Analysane viser at utdanningsnivå har ein svært robust effekt på etterspørselen etter barnehagetenester. Det er faglege argument som bør liggje til grunn for kostnadsnøkkelen, ikkje fordelingspolitiske argument. Derfor er dette momentet inne og er eit robust kriterium i kostnadsnøkkelen for kommunesektoren.

Gjermund Hagesæter (FrP) [12:05:58]: Eg registrerer no at det er statistiske berekningar som gjer at barna til ein advokat skal medføre større overføringar til kommunen enn barna til ein fiskar.

No er det slik at nokre kommunar har vore flinke til å byggje ut eit godt barnehageutbod. Ein har bygd ut eit så godt barnehageutbod at nokre, på grunn av det fleksible mønsteret vi har når det gjeld yrkesdeltaking og arbeid osv., har barna sine plassert i barnehage i nabokommunen. Det vil no skape eit problem for kommunen, som ikkje vil få finansiering for det tilbodet dei yter til desse barna, og sannsynlegvis òg på sikt medføre at desse foreldra ikkje kan levere barna i barnehage i nabokommunen.

Ser ikkje statsråden at dette vil skape eit problem både for kommunane som har vore flinke, og for foreldra til desse barna?

Statsråd Liv Signe Navarsete [12:07:01]: Det er ingen tvil om at innlemming av barnehagane i ramma gir eit meir rettferdig system enn det ein har hatt med øyremerkte midlar. Dei kommunane som var seint ute med utbygging, har fått veldig godt betalt for det, og dei som var tidleg ute, har fått lite av dei øyremerkte midlane. Når dei no skal drive barnehagane – når me har full dekning, som me har i dag – er det klart me må inn med andre kriterium enn som så. Det vert feil å seie at ungane til ein advokat er meir verd enn ungane til ein fiskar. Det handlar rett og slett om det generelle utdanningsnivået. Der det er høgt, er etterspørselen etter barnehagar større.

Så skal me gå igjennom kostnadsnøkklane kvart fjerde år og ikkje kvart femtande år, som har vore vanleg. Då får ein sjå om ein skal dempe eller styrkje desse kriteria. Men så lenge det er klar samanheng mellom dette, og det er eit kriterium som kommunen sjølv ikkje kan påverke gjennom vedtak, er det eit objektivt kriterium som må inngå. Eg støttar meg til dei faglege tilrådingane og vil at dette skal ha objektivitet.

Trond Helleland (H) [12:08:10]: Jeg konstaterer at statsråd Navarsete igjen brukte innlegget sitt på sin favorittjanger, nemlig å snakke om historie og om andre politiske partier, særlig opposisjonen. Det var veldig få visjoner. Det var veldig lite om egen politikk. Det var mest en historisk gjennomgang – og feilaktig sådan – av hvordan stoda var under Bondevik II-regjeringen.

Vekstkraften i kommunene var størst i 2005, da Erna Solberg fortsatt var kommunalminister. Og da hadde det tatt to–tre år å rydde opp etter den miserable situasjonen som var etter Stoltenberg I. Dét er også en historieskriving, og jeg tror den er minst like riktig som den Navarsete legger opp til.

Så spørsmålet er: Hvor mye tid og energi vil statsråden bruke framover på å gi kommunene større handlefrihet? Hun snakker om det, men vi har ennå ikke sett én sak i Stortinget som tyder på at det skjer.

Statsråd Liv Signe Navarsete [12:09:11]: Eg tenkjer at representanten frå Høgre burde utstyre seg med ei slags stoppeklokke og sjå på kor lang tid ein bruker på kva. Eg hadde éi setning – kanskje det var to – der eg viste til den førre regjeringa. Alt anna handla om eit nytt system, me har hatt både mot og vilje til å gå igjennom eit forelda system og å leggje det fram. Og det er ikkje direkte enkelt, det er komplekst. Eg er veldig glad for at me har fått lagt det fram, og for den mottakinga systemet har fått ute i kommunane. Ikkje minst er eg glad for at me har fått ein mykje større del frie midlar, som i seg sjølv er eitt eksempel på auka lokal handlefridom, både det at ein får ein større del av ramma, og at me aukar ramma år for år, i takt med demografi og moglegheita for kommunane til å styrkje sine tenester. Dét har denne regjeringa gjort kvart einaste år.

Trond Helleland (H) [12:10:08]: Jeg vet at når Høyre-folk snakker, lytter ikke statsråden. Derfor har jeg mer behov for å finne en nøytral part som kan uttale seg om regjeringens politikk.

Statsråden har i mange år vært medlem av fylkestinget i Sogn og Fjordane. Der har de en fylkesrådmann som heter Jan Øhickers, som skriver følgende i årsmeldingen for Sogn og Fjordane fylkeskommune:

«Det er urovekkande at fleire departement og direktorat gjennom forventingsbrev legg detaljerte føringar på korleis fylkeskommunen skal løyse dei nye oppgåvene. Vi skal sjølvsagt følgje vedtekne rikspolitiske retningslinjer, men summen av alle forventningane som no kjem, samsvarar ikkje på noko vis med dei ressursane vi har til rådvelde.»

Føler statsråden seg truffet av dette? Føler hun at fylkesrådmannen i Sogn og Fjordane er på villspor, eller er det en sannhet i dette som hun har tenkt å gjøre noe med, og ikke bare snakke om?

Statsråd Liv Signe Navarsete [12:11:05]: Eg har frå talarstolen vist til ein rapport frå Difi som tek opp akkurat den problemstillinga. Det er ikkje tilfeldig at han er bestilt. Det er ikkje tilfeldig at ein har gått gjennom talet på

føringar til stat og kommune – i Høgres regjeringstid og i denne regjeringas regjeringstid.

Me må dessverre melde at uavhengig av farge på regjeringa aukar talet på statlege føringar, spesielt frå direktorat og andre underliggjande etatar. Derfor har eg varsla ei stortingsmelding neste år der me skal gå gjennom dette. Det gjer eg ikkje for å leike politikk, eg gjer det fordi eg meiner det er eit viktig område å gå laus på, for å sikre det lokale sjølvstyret reelt. Eg håpar på eit godt samarbeid, med innspel frå Høgre både lokalt og sentralt, eit godt samarbeid med KS, som kommunanes representant, og ein open debatt om korleis forholdet mellom stat og kommune skal vere i åra som kjem.

Geir Jørgen Bekkevold (KrF) [12:12:14]: Når det gjelder det økonomiske opplegget for 2011, legger regjeringa opp til at 2,5–3 mrd. kr skal komme som frie inntekter. Den summen er det som må til for å dekke merutgiftene i kommunesektoren knyttet til den demokratiske utviklingen, pluss at 400 mill. kr blir brukt som skjønnsmidler. Allikevel mener regjeringa – statsråden har også sagt det – at opplegget for neste år gir rom for fortsatt utbygging av det kommunale tjenestetilbudet. Men i og med at heller ikke denne regjeringa har klart å finne opp en trylleformel som skaper vekst bare fordi man sier det, er vel realiteten den at skal man forvente vekst i den kommunale sektoren, må kommunene fortsette å trekke det berømmelige kredittkortet. Er statsråden enig i denne virkelighetsbeskrivelsen?

Statsråd Liv Signe Navarsete [12:13:14]: Nei, det er statsråden ikkje. Statsråden og regjeringa har sagt at innanfor den totale ramma, som vil vere på mellom 4 og 5 mrd. kr, vil det vere rom for vekst i tenestetilbudet. Den totale ramma vil verte nærare definert i budsjettet til hausten.

Innanfor dei frie midlane kan ein – det har eg vore veldig tydeleg på overfor kommunesektoren – vidareføre eit høgt aktivitetsnivå. Det har vore ein svær vekst i dei økonomiske rammene når det gjeld frie midlar – 20 mrd. kr i frie midlar, 41 mrd. kr totalt. Det har vorte over 60 000 fleire tilsette. Det har vore ein svær vekst i kommunesektoren, han skal me leggje til rette for å vidareføre. Men me har sagt at veksten vert mindre, det vert strammare økonomiske rammes. Men sjølv innanfor dei strammare økonomiske rammene prioriterer denne regjeringa lokal velferd.

Presidenten: Replikskordskiftet er omme.

Eirik Sivertsen (A) [12:14:28]: For den rød-grønne regjeringa er en sterk og sunn kommuneøkonomi en forutsetning for et godt velferdstilbud i hele landet. Det er et mål å styrke kommunesektorens frie inntekter i løpet av stortingsperioden, slik at tilbudet innenfor barnevern, skole og pleie og omsorg kan bli enda bedre.

Kommunene i dette langstrakte landet har ulike forutsetninger for å gi et likeverdig tjenestetilbud. De to viktigste forklaringene på forskjellene i tjenestetilbud mellom kommunene er forskjellene i inntekter og forskjellene i

kostnader for å yte tjenesten. Det kommunale inntektssystemet har som mål å dempe disse forskjellene, både ved å utjevne forskjeller i inntekter og i å utjevne kostnadene mellom kommunene. Dette er et viktig bidrag for å sikre likeverdige levekår og gi alle en reell mulighet til å bosette seg der de vil.

Målet er å kompensere forskjellene i ufrivillige kostnader mellom kommunene fullt ut, både faktorer som påvirker etterspørselen, og faktorer som gjør produksjonen av tjenester dyrere. Grunnlaget for dagens utgiftsutjevning skriver seg helt fra midten av 1990-tallet og er i hovedsak basert på det såkalte Rattsø-utvalget. Siden midten av 1990-tallet er både alderssammensetningen og levekårene endret. Det har også skjedd store endringer i bosetningsmønsteret. I hele perioden har det pågått en sentralisering samtidig med en befolkningsvekst for landet sett under ett. Økningen i folketall har vært større dess høyere innbyggertall kommunene hadde i utgangspunktet.

Regjeringens forslag til kostnadsnøkler baserer seg på Borge-utvalgets brede gjennomgang av inntektssystemet. Og sammen med oppdaterte analyser og modeller, samt et bedre datagrunnlag, vil det nye forslaget til kostnadsnøkkel for kommunene på en bedre måte enn dagens nøkkel fange opp de faktiske forskjellene i etterspørselen og kostnader ved å tilby velferdstjenester. Kort sagt så kan karret tilpasses terrenget og vi får en mer riktig og rettferdig fordeling mellom landets kommuner.

For framtiden vil det være klokt, som også statsråden påpekte, med en mer jevnlig oppdatering av systemet, slik at omfordelingsvirkningene ved revidering ikke blir for store. Vi støtter derfor regjeringens forslag om oppdatering av kostnadsnøkler ca. hvert fjerde år. Og så er det grunnlag for å understreke at det er faglige vurderinger og analyser som skal ligge til grunn for revideringen av utgiftsutjevningen, ikke politiske prioriteringer, akkurat på samme måte som vi gjør det i år.

Fordi urettferdigheter og skjevheter i utgiftsutjevninger nå rettes opp, gir det også grunnlag for å se på inntektssystemet og de politiske elementene i inntektssystemet. Revideringen på utgiftsutjevningen gir relativt kraftige omfordelingsvirkninger, og til tross for et bedre system er det behov for å korrigere noen av de kraftige effektene. For eksempel har de største byene særlige utfordringer. Siden disse problemene er knyttet til en meget liten gruppe av kommuner er det vanskelig å fange opp utfordringene i en kostnadsnøkkel. Derfor foreslås det bl.a. et politisk grep med å innføre et eget storbytilskudd som omfatter de fire største byene, Oslo, Bergen, Trondheim og Stavanger.

Det er store forskjeller mellom skatteinntektene til kommunene i Norge. Mens Bærum fikk 34 500 kr pr. innbygger i skatteinngang i 2009, hadde Ballangen kommune i Nordland bare 14 000 kr pr. innbygger. Store forskjeller i inntekt gir store forskjeller i kvalitet og omfang i skoletilbud, i eldreomsorgen og i omsorgstilbudet. En reduksjon av skattens andel av kommunens inntekter, slik at en større andel av inntektene gis gjennom rammetilskuddet, vil derfor bidra til å redusere ulikhetene mellom kommunene. Derfor foreslår regjeringa å redusere skatteandelen i

kommunenes inntekter. Dette er også helt i tråd med Arbeiderpartiets verdimeslige ståsted, at den som har den største ryggen også skal bære den største børa. Vi ønsker et samfunn der det er tilgang på likeverdige velferdstjenester, uavhengig om du bor i Bærum eller i en kommune i Nordland.

Omstilling er krevende og vanskelig, men må skje hele tiden, også i Kommune-Norge. Alt i alt er omfordelingsvirkningene av revisjonen av inntektssystemet for kommunene relativt store, ikke minst fordi 5,8 mrd. kr som i dag tildeles ved skjønnstilskudd til barnehager, skal inn i en ordinær finansieringsordning hvor det er objektive og rettfærdige kriterier som ligger til grunn. For å dempe virkningene i de kommunene som får størst negativt utslag, er det foreslått en delvis tapskompensasjon til alle kommuner som taper mer enn 100 kr pr. innbygger på de foreslåtte endringene i inntektssystemet.

Revisjonen og oppdateringen av inntektssystemet har vært et stort og viktig arbeid. Det gir et mer rettfærdig system, der alle kommuner får de samme forutsetningene for å yte gode velferdstjenester til sine innbyggere. Og hvis vi ender opp midt i det intervallet som er antydning for kommuneøkonomien til neste år, vil også alle kommuner få mer inntekter per innbygger.

Åge Starheim (FrP) [12:19:28]: Eg lurar på om nokon kan vise meg kor eg finn ei skinande eldreomsorg. Eg klarar ikkje å finne ho i Kommune-Noreg. Trass i store løfte frå denne talarstol, frå dei som har styrt dette landet gjennom generasjonar, ser ein mykje elende, ikkje berre i eldreomsorga, men også i mange andre grupper som ute i kommunane treng hjelp og støtte.

No står kommunane framfor ei stor utfordring, nemleg eldrebølga. Ho vil medføre at alle vil få eit ringare tilbod, dersom det no ikkje vert teke grep for å styrkje kommunane.

Etterslepet i Kommune-Noreg vert berre større og større. Vi i Framstegspartiet har synleggjort gjennom våre alternative statsbudsjett, og no i revidert, at vi vil bruke meir pengar på kommunane enn regjeringa.

For nokre år tilbake hadde vi psykiatrylftet, med øyremerking av midlar til styrking av psykiatrien i kommunane. Dette gav gode resultat. No ser vi kva som skjer når desse midlane har gått inn i rammeoverføringane til kommunane. No kuttar kommunane i psykiatrien.

Vi i Framstegspartiet vil ha ei statleg finansieringsordning av kommunane sine kjerneoppgåver. Det er etter vår meining det einaste som vil fungere. Det har vi eksempel på gjennom psykiatrien, og vi vil også sjå det no når dei øyremerkte midlane til barnehagane vert ein del av ramma. Eg er overbevist om at i tida framover vert det eit dårlegare barnehagetilbod rundt omkring i landet.

Kommunane har gjennom tider fått trødd ned over seg dyre reformer. Alle hugsar vel Forvaltningsreforma, som vart eit gigantisk mageplask for den raud-grøne regjeringa. Kompromiss medfører store vanskar for fylkeskommunane.

Eg vil også vise til fylkesrådmannen i Sogn og Fjordane, som på ein glimrande måte peika på svakheita i vans-

kane med reforma. Fylkesrådmannen skreiv følgjande i årsmeldinga for Sogn og Fjordane fylkeskommune:

«Det er urovekkande at fleire departement og direktorat gjennom forventingsbrev legg detaljerte føringar på korleis fylkeskommunen skal løyse dei nye oppgåvene. Vi skal sjølv sagt følgje vedtekne retningslinjer, men summen av alle forventningane som no kjem, samsvarar ikkje på noko vis med dei ressursane vi har til rådvelde.»

Gruppeleiar i Arbeidarpartiet og varaordførar i Sogn og Fjordane fylkeskommune, Åshild Kjelsnes, måtte på fylkestinget no i juni innrømme at den sitjande regjering og tidlegare regjeringar aldri har klart å oppfylle sine lovnader med å fullfinansiere sine store reformer.

Når vi i mitt fylke, Sogn og Fjordane, ser det vert satsa på prestisjeprosjekt som bygging av Dalsfjordbrua, som sitjande kommunalminister var med og kjørte fram då ho sat som fylkestingsrepresentant, går det ut over det som er den største oppgåva til fylkeskommunane no, nemleg å vedlikehalde det som ein har fått i gåve frå staten: vel 17 000 km dårleg veg. Den gåva var i ei så elendig forfatning at det er ei skam, som stortingsfleirtalet må ta ansvaret for.

Eg fryktar at den komande Samhandlingsreforma vil gå i same retning som det vi no har sett når det gjeld Forvaltningsreforma, nemleg bortimot ein total katastrofe. Når eg nyttar så sterke ord, er det, som eg peika på innleingsvis, fordi kommunane ikkje er i økonomisk stand til å handtere ei så omfattande reform.

Eg stiller meg også kritisk til om vi har ein kommunestruktur som vil kunne handtere ei så omfattande reform. Eg ser at her er nemnt forskjellige modellar i form av interkommunalt samarbeid for å løyse vanskelege oppgåver reforma vil medføre. Eg er imot interkommunalt samarbeid, og eg er svært forundra over at dei som talar varmt for demokrati, går inn for å stimulere til interkommunalt samarbeid. I mitt mangeårig virke som lokalpolitikar har eg sett kor udemokratisk interkommunalt samarbeid kan vere. Her vert avgjerdene tekne av nokre få politikarar i lukka rom. Slik vil ikkje eg ha det. I så viktige prosessar som handlar om folks helse og krav til omsorg, er det avgjerande for politikarane sitt truverde at avgjerdene vert tekne i full openheit.

Michael Tetzschner (H) [12:24:18]: Om vel et år har vi et nytt valg, et kommunevalg. Valgnatten kommer eksperter til å intervju hverandre om hvorfor valgdeltakelsen var så lav, og hvorfor det ikke var så lett å få folk til å stille på liste. Så blir det kanskje satt ned et utvalg som skal se på det, og så leier departementet inn PR-eksperter, som ved neste anledning skal sørge for at velgerne blir minnet om hvor viktig det er at de stemmer.

Denne saken vi behandler i dag, kommuneproposisjonen, er faktisk en sak som i mange sammenhenger kommer til å avgjøre om folk synes det er riktig å bruke fritiden sin på å delta i det lokale demokratiet. Det er her vi legger rammene for om det er meningsfylt å snakke om et lokalt selvstyre. Jeg kan ikke se at proposisjonen gir noen håndsrekning til det lokale selvstyret. Den gir ikke handlingsrom for rasjonell og formålseffektiv drift.

Noen gleder seg over – og jeg er blant dem – at det er en riktig utvikling når antallet øremerkede tilskudd går ned, men det hjelper ikke hvis de såkalte frie midler verbalt bindes opp av løfter som er gitt av rikspolitikere, og som hver eneste dag utmyntes i nye statlige standarder, retningslinjer, forskrifter og pålegg. Den mest effektive måten å underminere det lokale selvstyret på, er å vedta lover som gir tredjemann, altså publikum, rettslige krav på å få ytelser på tvers av enhver prioritering som måtte ha funnet sted lokalt. Det betyr selvfølgelig ikke at man ikke har sympati for de tjenestene som disse rettighetene gir, men det støter rett og slett sammen med det kommunale selvstyret.

Statsråden omtalte proposisjonen bl.a. slik: Vi prioriterer lokal velferd. Det hadde etter mine forestillinger vært enda bedre om det hadde vært et lokalt kommunestyre som kunne si at det hadde prioritert lokal velferd. Det er nemlig slik at hvis man vil innvirke på en kommune, er det naturlig at man engasjerer seg lokalt, og lar seg innvelge i det lokale kommunestyret. Det kan også være et år hvor det kan være riktig å prioritere andre oppgaver enn omsorgs-siden. Det kan være at man skal løse noen klimaproblemer, investere i et fjernvarmeanlegg, for å bidra til å gjøre kommunen CO₂-nøytral. Dessuten vet vi jo at kommunene ikke er de som setter velferdsoppgavene nederst når de først blir gitt anledning til å prioritere. Kommunepolitikere treffer befolkningen i øyehøyde, og velferd er et viktig anliggende. Så jeg mener at regjeringen kunne også vært mye mer dristig i å gå foran og endre spillereglene, slik at vi kunne gjeninnføre et lokalt selvstyre.

Det er noe tafatt og passivt over regjeringens holdning til kommunesektoren. Det er som om man har stivnet i synet på å kunne gjøre det bedre eller særlig annerledes enn i dag. Fortsatt bindes det opp altfor mange ressurser i administrativ dobbeltbehandling. Vi har en fylkeskommune som aldri har fungert demokratisk, som aldri har satt seg i publikums bevissthet som et reelt politisk nivå, og vi har altfor mange kommuner som hver på sitt nes driver dobbeltbehandling og dobbeltadministrasjon der de kunne ha tjent på å slå seg sammen. Vi har til og med en tilskuddsordning som gjør at u hensiktsmessige enheter faktisk har en oppfordring til å fortsette uendret.

Vi ser også at det regjeringen gjør når det gjelder skatteinntekter, underbygger det samme. Man er nesten fristet til å tro at man ønsker å få ikke bare befolkningen på klientlisten, men også kommunene. Man er heller ikke offensiv når det gjelder sykefravær i det offentlige. Den diskusjonen vi hadde på ettervinteren om sykefravær, er forduftet etter at regjeringen ikke engang torde å følge rådene fra sitt eget ekspertutvalg. Fortsatt er det mange ressurser som bindes opp i kommunene ved at mellom hver 12. og 13. arbeidsdag i kommunen går tapt.

Det vi nå trenger, er en oppgavereform, en klarere fordeling mellom statlig ansvar og kommunalt ansvar, slik at borgerne i en kommune vet hvem de skal holde ansvarlig, og hvilke politikere de skal velge eller ikke gjenvelge.

Hilde Magnusson Lydvo (A) [12:29:37]: Det er i kommunene folk bor, det er der det skal leve livet sitt. Arbeiderpartiet ønsker at du skal ha de samme mulighetene

til et godt liv, uavhengig av hvilken kommune du bor i. Og innbyggerundersøkelsen fra 2009 viser at nær 90 pst. av innbyggerne er fornøyde med å leve og bo i sin kommune.

I ulike faser av livet vil du ha behov for ulik hjelp og støtte fra lokalsamfunnet og kommunen din.

Regjeringen har gjennom forrige stortingsperiode og videre i denne perioden hatt et sterkt fokus på å bekjempe vold i nære relasjoner. Det kan hende du kommer i en situasjon hvor du trenger å kontakte krisesenteret. Lov om kommunale krisesentertilbud ble vedtatt i Stortinget i juni 2009 og trådte i kraft 1. januar 2010. Kommunene har hatt noe tid på å forberede seg på å ta over ansvaret med å sørge for krisesentertilbudet, men det er en bekymring der ute for finansieringen av eksisterende krisesentre. Jeg er glad for at Arbeiderpartiet i kommuneproposisjonen ber regjeringen følge situasjonen i krisesentrene nøye.

Så noen kommentarer til det synet Høyre på Stortinget og Høyre i byrådet i Bergen har på kommuneproposisjonen 2010.

Med tall og statistikk fra tidlig på 1990-tallet er det helt nødvendig å oppdatere denne for å ha et rettferdig og riktig overføringssystem til kommunene. Denne faglige oppdateringen slår negativt ut for Bergen, på lik linje med mange andre kommuner. Bergen er på ingen måte i en særstilling. Men regjeringen ønsket ikke så store tap i Bergen som det de faglige vurderingene la til grunn. Derfor tok regjeringen flere politiske grep som er til fordel for Bergen. På tross av at den rød-grønne regjeringen avdemper konsekvensene for Bergen, angriper Høyres byrådsleder fortsatt regjeringen.

Et av de viktigste kravene fra Bergen har vært et storbytilskudd. Nå leverer regjeringen et storbytilskudd, og fortsatt klager byrådsleder Monica Mæland. Storbytilskuddet til Bergen neste år er på 80 mill. kr. Byrådslederen ønsker mindre fokus på distriktskommunene. Nå reduseres småkommunetilskuddet med 1 mill. kr per kommune, og Nord-Norge-tilskuddet reduseres med 10 pst. Begge disse endringene er til fordel for Bergen.

Byrådslederen hevder videre at Bergen kommer dårligere ut enn Oslo i kommunesystemet. Det er feil. Mens Oslo i 2009 bidro inn i skatteutjevningen med 2 700 mill. kr, bidro Bergen med 266 mill. kr. Bergen får dermed beholde mer av egne skatteinntekter enn Oslo. Oslo betaler dermed inn ti ganger så mye i skatteutjevningspotten som Bergen. Stavanger bidro med 570 mill. kr, mer enn dobbelt så mye som Bergen, på tross av at Stavanger har halvparten så mange innbyggere som Bergen.

Stiller stortingsrepresentantene fra Høyre seg bak sin partikollega Mælands syn om at dette er i Bergens disfavør?

Grunnen til at Bergen har lavere inntekt per innbygger enn Oslo er at Bergen har lavere skatteinntekter, på tross av at Oslo får beholde mindre av egne skatteinntekter enn Bergen. I 2010 fikk Bergen innbyggertilskudd fra staten på 8 825 kr per innbygger. Oslo fikk til sammenligning 6 480 kr per innbygger, altså en forskjell i Bergens favør på over 2 000 kr per innbygger. Det som skiller Oslo og Bergen, er at Bergen har lavere skatteinntekter enn Oslo. Nå får Oslo 238 kr mer, Bergen får 193 kr mindre. Fort-

satt er forskjellen nesten 2 000 kr per innbygger i Bergens favør.

Det som gjenstår å vite, er om Høyres stortingspolitikere er uenig i de faglige analysene som ligger til grunn for endringene i kommuneproposisjonen for 2010.

Per-Willy Amundsen (FrP) [12:33:36]: Presidenten burde kanskje gjort forrige taler oppmerksom på at byrådslederen i Bergen ikke har mulighet til å delta i debatten her i salen i dag.

Men jeg skal snakke om noe helt annet, eller egentlig ikke, for byrådslederen i Bergen deler vel kanskje mange av de samme utfordringene som byrådsledere andre plasser og ordførere og rådmenn opplever på jevnlig basis, ca. hvert fjerde år, dvs. før stortingsvalgene, når rød-grønne stortingsrepresentanter og regjeringsmedlemmer reiser land og strand rundt i kongeriket, og på vegne av alle disse kommunene nettopp lover eldreomsorg som skinner, bedre grunnskole, bedre barnevern og alle disse tingene som vi kjenner igjen fra repeat-knappen hvert fjerde år.

Problemstillingen er jo åpenbar: Staten har i realiteten i relativt liten grad mulighet til å gjøre de store forandringene innad i budsjettene til den enkelte kommune. Da blir det altså svært krevende for mange lokalpolitikere rundt omkring å oppleve rikspolitikere som lover på deres vegne, samtidig som man ikke fyller opp lommeboken og gjør de samme kommunene i stand til å levere nettopp de tjenestene som rikspolitikere lover på deres vegne. Det kommer selvfølgelig av at vi har et inntektssystem som etter hvert burde være antikvarisk. Vi har vært litt inne på det i debatten tidligere i dag. Fremskrittspartiet blir angrepet fordi vi ønsker behovsstyrt finansiering, altså at det er behovet for en sykehjemsplass som skal utløse penger fra staten, og ikke, sånn som i dag, et rimelig sinnrikt byråkratisk, komplisert system som onde tunger visstnok har hevdet er så sinnrikt og komplisert at foruten én person i Kommunaldepartementet, er det kun Vårherre som har den fulle oversikt over systemet. Så sier man da, på toppen av det hele, at Fremskrittspartiet liksom skal innføre et byråkratisk system. Det er jo komplett uforståelig. Det er veldig vanskelig å se for seg hvordan man kan ha fantasi til i det hele tatt å drømme frem et inntektssystem som er mer byråkratisk enn det man faktisk har i dag med overføringer til kommunene. Gjennom sine kostnadsnøkler, inntektsutjevning, kostnadsutjevning, tilskuddsordninger og i tillegg øremerkede midler er dette svært uoversiktlig. Det får også helt uforutsette konsekvenser når man gjør endringer i dette systemet, slik som vi f.eks. fikk synliggjort i debatten i dag, at noen endringer i kostnadsnøkkel plutselig kan slå ut og sørge for at kraftkommunene blir de store vinnerne i inntektssystemet. Dermed er det altså veldig vanskelig å forstå at man klarer å beskyldes Fremskrittspartiet, som går inn for et enkelt, greit, oversiktlig og lettfattelig system som går ut på å utbetale penger ut fra behovet for sykehjemsplass og skole, for å være byråkratisk, når man allerede har kommet med noe av det mest sinnrike systemet man overhodet kan tenke seg.

Det andre argumentet som brukes mot Fremskrittspartiet når vi diskuterer behovsstyrt finansiering, er at det er

så udemokratisk – det er liksom så udemokratisk at Stortinget faktisk skal gjøre kommunene i stand til å levere en eldreomsorg som skinner, noe man ikke har mulighet til innenfor dagens system. Det er liksom udemokratisk. Det er for meg komplett uforståelig. Det man da forsvarer, og det som da åpenbart er den demokratiske rettigheten som representanten Holmås og andre egentlig er veldig opp-tatt av, er den demokratiske retten den enkelte kommune har til å levere en dårlig eldreomsorg, til å levere en eldreomsorg som er under pari, som ikke står i forhold til de rettighetene man skal ha i et velutviklet samfunn som det norske.

Det er altså lov å tenke nytt. Når man har et system som man har flikket på gjennom flere tiår siden midten av 1980-tallet, og man stadig vekker ser uheldige konsekvenser, er det lov å sette seg ved tegnebordet, trekke noen konsekvenser og innføre et nytt system.

Linda C. Hofstad Helleland (H) [12:39:06]: Forslaget til regjeringens høringsnotat til nytt finansieringssystem for ikke-kommunale barnehager i en rammefinansiert sektor som nå er ute til høring, støtter ikke opp om målet om reell likebehandling av barnehagene.

Høyre er særlig bekymret for forslag til forskrift som dreier seg om forhold der barnehagedriften opphører, og der kommunen kan kreve at verdier bygget opp ved offentlige tilskudd og foreldrebetalingen tilbakeføres.

Et slikt forslag endrer forutsetningene dagens barnehager har etablert seg på, radikalt. Det skaper betydelig usikkerhet rundt rammebetingelsene for private barnehager, og det gjør det også vanskeligere å starte opp private barnehager.

Det fremstår som svært urimelig å endre spillereglene så grunnleggende for de aktørene som har satset langsiktig for å bygge opp egenkapital i sine selskaper. Forslaget vil gi negative konsekvenser for hele sektoren og ramme alle typer barnehager, fra ideelle stiftelser til kommersielle aktører.

Høyre er sterk motstander av at private eiere mister eiendomsretten til sin bygnings- og eiendomsmasse ved opphør eller salg. Det er vi fordi eiendomsrett er viktig for Høyre. Jeg tror mange velgere også tror at eiendomsrett er viktig for Senterpartiet. Det kan de nå se helt bort fra, for her svikter Senterpartiet totalt.

Forslaget vil føre til færre private aktører, rasering av mangfoldet i barnehagesektoren og en ensretting av barnehagetilbudet, der kommunale barnehager vil kunne bli eneste alternativ. Det vil få store konsekvenser for foreldrene, og det vil ramme kvaliteten på tilbudet til barna.

Høyre mener det er avgjørende for barn, foreldre, ansatte og eiere at driften av barnehager er effektiv, og at de verdier som er i barnehagene, ivaretas på en best mulig måte. Det vil sikre utvikling, mangfold, kvalitet og fortsatt stor tilfredshet med barnehagene.

Forslaget til finansieringssystem for ikke-kommunale barnehager i en rammefinansiert sektor vil frata foreldrene muligheten til å velge mellom ulike tilbud og ulike eiere. Jeg får ikke dette helt til å stemme, for det er de private barnehagene som har størst tilfredshet i brukeren-

dersøkelser, og det er de som leverer de beste tjenestene til lavest pris.

Men man trenger kanskje ikke å være rakettforsker for å finne ut hva regjeringen, og spesielt Sosialistisk Venstreparti, ønsker på når det gjelder dette forslaget.

Det står på side 29 i høringsnotatet:

«Forslaget kan gi strukturelle endringer på lang sikt, ved at bestemmelsene kan redusere interessen for å etablere nye ikke-kommunale barnehager og at kommunene eventuelt selv må etablere barnehageplasser.»

Jeg forstår at Sosialistisk Venstreparti gjør dette, for deres ideologiske kamp for å fjerne det som finnes av private aktører, er Sosialistisk Venstreparti ærlig på. Men at Arbeiderpartiet og Senterpartiet lar seg herje med på denne måten av SV, er uforståelig. Det er helt uforståelig at Senterpartiet kan gå med på å fjerne barnehagene som svært mange kvinnelige gründere startet for 20 år siden rundt omkring i Distrikts-Norge, og at de kan gå med på at kvinnearbeidsplasser rundt omkring i Distrikts-Norge vil gå tapt på grunn av SVs ideologiske krigføring mot alt som er privat.

Høyre er opptatt av fortsatt å ta vare på de private barnehagene og sikre dem en sunn utvikling. Vi er også veldig positive til det mangfoldet private barnehager tilbyr. Vi frykter at store endringer i uttaksreglene vil redusere tilfanget av nye private barnehager, noe som også departementet peker på som en utvikling på sikt, hvis de reguleringene som foreslås, blir innarbeidet.

Høyre ser ikke behovet for å innføre reguleringer om uttak av verdier fra barnehagedriften. Vi mener det er helt avgjørende at forskrift og lovverk sikrer likebehandlingen fullt ut, men det som nå ligger i forslaget fra regjeringen, tyder dessverre på det motsatte. Høyre ønsker derfor at regjeringen snarest mulig sørger for å avklare dette.

Håkon Haugli (A) [12:44:15]: Kommunal- og forvaltningskomiteen har dette året vært på flere reiser der kommunestruktur har vært tema. Da vi besøkte Sogn og Fjordane, møtte vi mange ordførere som pekte på at samarbeidet mellom fylkets mange kommuner er blitt uoversiktlig. Flere ga uttrykk for bekymring over at konglomeratet av interkommunale selskaper og andre samarbeidsmodeller gjør at sentrale velferdstjenester nå ligger utenfor kommunestyrenes kontroll. Den 18 år gamle KrFU-eren Tore Storehaug gjorde et sterkt inntrykk da han orienterte komiteen om en uttalelse fra Fylkesting for ungdom der de slo fast at «tida er inne for å legge om kommunestrukturen til større og meir slagkraftige kommuner». Tilsvarende innspill har vi fått på reiser og i møter med folk fra andre fylker.

I dagens Aftenposten sier Sigrun Vågeng fra KS at kommunesammenslåing er på dagsordenen i hele landet. Samtidig peker hun på problemene som oppstår når kommuner flytter store deler av sin virksomhet ut i selskaper uten tilstrekkelig kontroll.

Regjeringen vil ta hele landet i bruk. Et godt tilbud innenfor basistjenester som barnehage, barnevern, skole, lokalt helsevesen og omsorg for eldre og pleietrengende er avgjørende både for den enkeltes livskvalitet, for at folk

skal kunne bo der de ønsker å bo, og for tilliten til velferdsstaten. Det er bred oppslutning om kommunesektorens viktige rolle som grunnmur i det norske velferdssamfunnet. Kommuner og fylkeskommuner er også viktige arenaer for folkestyre og lokaldemokrati. Samtidig er det klart at utfordringene i Utsira med 214 innbyggere og Oslo med snart 600 000, er forskjellige.

Det er viktig for regjeringen at folk har innflytelse i kommunen de bor i, og at kommunesammenslåing skjer fordi innbyggerne ser at det vil gi et bedre tilbud og gjøre kommunen til en bedre kommune å bo i. En historisk kommunestruktur har ingen egenverdi. Kommunegrensene må gå der det er hensiktsmessig og riktig for innbyggerne.

Borge-utvalget pekte på flere elementer i det kommunale inntektssystemet som står i veien for en mer hensiktsmessig kommunestruktur. Et bredt flertall i komiteen står sammen om en merknad om dette. Elementer av inntektssystemet kan bidra til å sementere en uhensiktsmessig kommunestruktur fordi det på kort sikt kan framstå som ulønnsomt å slå sammen kommuner. Flertallet understreker at det skal være reell frivillighet knyttet til valget å forbli en egen kommune, eller starte en sammenslåingsprosess. I dag får kommuner som slår seg sammen, beholde samme nivå på inndelingstilskuddet i ti år. Flertallet ber regjeringen vurdere å forlenge denne perioden til 15 år, og vil komme tilbake til denne problemstillingen senere i stortingsperioden.

Det har falt en del tungt for brystet at Oslo er en av vinnerne i de foreslåtte endringene i kommunenes inntektssystem. Med mer treffsikre kostnadsnøkler fanges Oslos levekårsutfordringer bedre opp. Innlemmingen av barnehagetilskuddet har også stor betydning for Oslo. Samtidig utgår hovedstadstilskuddet. Dette tilskuddet har tidligere kompensert Oslo for at kommunen på enkelte områder tar et nasjonalt ansvar. Det gjelder alt fra utenlandske statsbesøk til rusomsorgen, der 50 pst. av alle som får behandling i Oslo, har en annen opphavskommune. Nå erstattes hovedstadstilskuddet med et storbytilskudd til landets fire største byer. Oslo taper også på redusert skatteandel.

Dessverre er det en del av ryggmargsrefleksjonen til enkelte å framstille seg som forfordelt, og angripe Oslo. I denne saken er det liten grunn til det. Det nye inntektssystemet innebærer at Oslo deler mer av sine skatteinntekter enn noensinne med landet for øvrig. Byen likebehandles med landets øvrige storbyer, og de politiske grep som er tatt, reduserer det som Oslos innbyggere ville fått tilbake, om rent objektive kriterier ble lagt til grunn. Likevel tjener altså Oslo på endringene.

Arne Sortevik (FrP) [12:48:26]: Det er omtrent ett år på dagen, siden vi snakket om kommuneproposisjonen for 2010. Mitt tema i debatten for ett år siden var Forvaltningsreformen, innført fra den 1. januar i år.

Jeg minner om hva Forvaltningsreformen inneholder: En sørgelig rest av en heldigvis strandet regionreform, nedklassifisering av over 17 000 km riksveier gjennom overføring til fylkeskommunene, og overføring av 78 av 95 riksfergestrekninger fra staten til fylkeskommunene. Disse veiene hadde da et vedlikeholdsetterslep på 12 mrd. kr.

Regjeringen brukte prinsippet: ute av øye, ute av sinn – la noen andre få problemet.

Det viktige spørsmålet knyttet til Forvaltningsreformen er følgende: Gir dette bedre veier i Norge? Gir dette bedre fergetjenester? Fremskrittspartiet var for et år siden overbevist om at svaret var et rungende og klart nei, og vi er fortsatt overbevist om det.

Kommunalministeren i 2009, som er samferdselsminister i 2010, nevnte Forvaltningsreformen med en halv setning i sitt hovedinnlegg for ett år siden. Politisk slipper hun nå å bry seg. Forrige samferdselsminister har overtatt problemveiene som kommunalminister.

Dårlige veier blir ikke bedre om ansvaret flyttes. Dårlige veier blir slett ikke bedre når det ikke følger penger med, som kan sikre fullgod standard som en del av overføringsprosjektet.

I transportkomiteen, hvor jeg selv sitter, er vi i gang med befaringsreiser i alle landets fylker. Vi har vært i Hordaland, Akershus, Østfold, Finnmark og Troms. Østfold har et etterslep på 1 mrd. kr, Finnmark på over 700 mill. kr og Troms på over 900 mill. kr. Inntrykk og informasjon er det samme: Etterslep på vevedlikeholdet er stort, og økte selvfølgelig kraftig ved årsskiftet.

Svaret er det samme på spørsmål om hvordan og når dette eventuelt skal dekkes opp: Det kan man ikke gi – ikke regionale veimyndigheter og ikke fylkeskommunale politikere som har fått ansvar for dårligere veier. Selv når statens veipenger som er lagt inn i frie inntekter, brukes til vei, og selv når fylkeskommunene bruker låneordningen for å låne penger for å reparere statens gamle veier, gir ikke Forvaltningsreformen bedre veier i overskuelig fremtid.

Svaret er derfor åpenbart det samme som det Fremskrittspartiet ga uttrykk for i fjor: Veiene blir ikke bedre med regjeringens prokuratorknep. Det trengs betydelig mer penger over mange år dersom vi skal kunne forbedre veistandarden på det nye fylkesveinettet. Utviklingen går mange steder i feil retning. Veikapitalen forvitrer. Dårlige veier gir dårligere vilkår for bosetting, for transport og for verdiskaping.

Et av mange paradokser er jo at dårlige riksveier er blitt bedre veier, men ikke med utbedring. De er blitt bedre som fylkesveier fordi de blir annerledes vurdert enn da de var riksveier. Kravene er lavere og annerledes.

Dette sier jo alt om det veipolitiske narrespillet som Forvaltningsreformen innebærer, at dårlig vei uten å legge én centimeter asfalt og uten å bruke en eneste krone med forvaltningsmessige knep kan fremstå som bedre vei.

Vi merker oss at staten nå vil gardere seg mot uheldige konsekvenser. Staten, som ikke har klart vedlikeholdet selv, er nå opptatt av at fylkene skal få kniven på strupen. Det skal brukes forskrifter, foreløpig bare for tunneler og bruer, men det skal også brukes permanente og fullstendige nasjonale føringer.

Forskrifter og føringer hjelper lite mot forfall. Det er bare penger til drift og vedlikehold som hjelper, og som kan forhindre at fylkesveinettet i Norge forvitrer videre. Det er ingenting i kommuneproposisjonen for 2011 som tyder på at fylkesveinettet skal bli bedre. Også på dette området innenfor samferdselssek-

toren trengs det fremskrittspartipolitikk for å sikre gode veier.

Lokale initiativ uten penger har en stygg og foruroligende tendens til å bli initiativ som gir lov til å betale selv, gjennom bompenger. Det er mer transportskatt og en dårlig løsning for innbyggerne.

Lise Christoffersen (A) [12:53:28]: Jeg skal starte med en selvfølgelighet:

«En sterk og sunn kommuneøkonomi er en forutsetning for et godt velferdstilbud i hele landet.»

Det er åpningsreplikken i årets kommuneproposisjon, og som i alle gode beretninger er det den replikken som setter tonen for resten av historien. Og årets kommuneproposisjon er en god historie. Det er femte kapittel i en spenningsserie som handler om hvordan man snur, fra sulteføring til ny giv i Kommune-Norge. I det perspektivet var det litt rart å høre fra Høyre tidligere her i dag at det er statsråd Navarsete som er den gjerrige overfor kommunene. Det får jeg ikke helt til å rime med de tidligere kapitlene i serien forut for den serien vi er inne i nå. Men kommuneproposisjonen handler også om rettferdig fordeling av skatteinntekter. Vi blir sikkert aldri helt enige om akkurat hva det betyr, men hvis vi, som regjeringen, legger til grunn at alle innbyggerne i et land har de samme krav på gode velferdstjenester, handler det altså om en omfordeling fra skattersterke til skattesvake kommuner – sterkere nå enn under den forrige regjering.

Kommunene har opplevd en historisk vekst i de frie inntektene under denne regjeringen, og den veksten fortsetter. Men kommunenes handlingsrom avhenger ikke bare av staten alene. Det blir for passivt. Kommunene kan og må skape sitt eget handlingsrom gjennom utvikling av egne lokalsamfunn, interne omstillinger og utvikling av tjenestetilbudet i takt med skiftende behov. Trass i egne anstrengelser er det en del kommuner som opplever større fraflytting enn tilflytting, negativ fødselsrate gjennom lengre tid og økende problemer med å holde tjenestenivået oppe. Igjen finnes det muligheter for den som søker tjenester. Kommuner kan oppnå mye gjennom å samarbeide over kommunegrensene, samarbeide regionalt og på tvers av offentlige nivåer og ikke minst på tvers av grensene mellom offentlig og privat sektor. Det handler dels om å skape attraktive lokalsamfunn der folk ønsker å bo, og dels om lokal og regional næringsutvikling. På den måten er det også mulig å bidra til egen vekst og framgang. Dersom det fortsatt er nødvendig med ytterligere tiltak for å sikre befolkningsgrunnlaget, kommer det et lite tips herfra nå: Hva med å bosette noen av de 7 500 som sitter i mottak og venter på en kommune som gjerne vil ha dem? Noen kommuner har sett dette poenget allerede. Andre kommuner bør absolutt tenke på det.

Som representanten Magnusson Lydvo viste til, er rundt 90 pst. fornøyde med den kommunen de bor i. Sju av ti innbyggere er fornøyde med tjenestene. Innbyggerne i små kommuner er faktisk de som er mest fornøyde. Den undersøkelsen er det beste beviset på at norske kommuner fortsatt er i stand til å ta ansvar for velferdstjenestene våre. Det er ikke slik, som Fremskrittspartiet sier, at det meste

er rasert. Men så er det selvfølgelig forbedringspunkter på mange områder, og ett av de mest alvorlige signalene i den undersøkelsen er at 58 pst. mener at det offentlige sløser med ressursene. Det må vi selvfølgelig ta på alvor og gå etter i sømmene.

Samtidig vet vi at kommunene våre kommer til å få nye utfordringer. Det er nok å nevne de tre stikkordene rett behandling, på rett sted, til rett tid, så skjønner alle hva vi snakker om, nemlig Samhandlingsreformen – først og fremst en kommunehelsereform som vil stille store krav til omstillings- og samarbeidsevnen i norske kommuner. Allerede etter valget til neste år må dette inn i den kommunale planstrategien, som det stilles krav om i ny plan- og bygningslov. Da tror jeg at de 138 kommunene som har satsset på Kvalitetskommuneprosjektet, i samarbeid mellom ansatte, administrativ og politisk ledelse og bruke, trolig vil stå langt bedre rustet til å møte den type utfordringer enn kommuner som f.eks. har valgt å satse på mer privatisering av tjenestene. Her går det også et ideologisk skille mellom flertalls- og mindretallspartiene. Flertallet, som faktisk her også omfatter Høyre og Kristelig Folkeparti, har merket seg de positive resultatene fra Kvalitetskommuneprosjektet. Fremskrittspartiet har valgt å avstå – ikke uventet, for vi husker jo Fremskrittspartiets resept for å møte finanskrisen. Det var mer skattelette og ytterligere privatisering av offentlige tjenester, så ikke uventet er de også i denne saken, i likhet med i veldig mange andre saker, isolert – Fremskrittspartiet på den ene siden og de andre partiene på den andre siden. Alle de andre ønsker å signalisere støtte til kommunalministeren når hun tydelig signaliserer at hun vil videreføre samarbeidet i Kvalitetskommuneprosjektet, til beste for innbyggerne.

Helga Pedersen (A) [12:58:46]: Kommuneproposisjonen for 2011 viser at regjeringen, gjennom de økonomiske rammene for kommunesektoren neste år, fortsetter å legge til rette for videre utbygging av velferdstjenestene lokalt. I en tid da landene rundt oss bruker øks på sine offentlige budsjetter og kutter i velferdstilbudet til sine innbyggere, øker den rød-grønne regjeringen kommunesektorens samlede inntekter med 4–5 mrd. kr. Det kommer på toppen av de løftene som er gitt mellom 2006 og 2010.

Selv om det i innstillingen til kommuneproposisjonen varsles bred enighet om rammene for kommunesektoren, kommer Høyres leder, Erna Solberg, med mer gjenkjennelige Høyre-toner i Spekters magasin, Aspekter, tidligere i år. Hun uttaler:

«Vi må begynne med å bremse på veksten i velferdsgodene og økningen av ansatte i offentlig sektor.»

Slike uttalelser passer bedre med den sulteføringen kommunene opplevde da nettopp Erna Solberg var kommunalminister. Det står en smule i kontrast til høyresidens representanter i debatten her i dag, som synes det er litt knapt med penger til kommunesektoren.

Dersom Høyre får makt og innflytelse i framtiden igjen, kan vi med utgangspunkt i partilederens uttalelser slå fast at skatteuttak fortsatt er viktigere for Høyre enn penger til barnehager, skoler og eldreomsorg i kommunene. Jeg

har ikke møtt noen lokalpolitikere som ønsker seg tilbake til en slik Høyre-politikk, og det inkluderer Høyres egne lokalpolitikere som jeg har møtt på min vei.

I innstillingen er det på flere områder store forskjeller mellom de rød-grønne partiene på den ene siden og Høyre og Fremskrittspartiet på den andre siden. Der Fremskrittspartiet ønsker en statlig og byråkratisk stykkprisfinansiering, som vil ramme distriktene særlig hardt, mener Arbeiderpartiet at velferdstjenestene best utvikles lokalt. Der Høyre vil ta midler fra skattesvake kommuner og dele ut til de skatterike kommunene, mener Arbeiderpartiet at det er behov for omfordeling. Jeg vil understreke at Arbeiderpartiets stortingsgruppe har gitt sin tilslutning til endringene i kostnadsnøklerne nettopp med det utgangspunktet.

Høyresidens alternativer vil i sum føre til større forskjeller kommunene imellom, og dermed til større forskjeller i velferdstilbudet til befolkningen og til enkeltmennesker. Det er en politikk det er grunn til å advare mot.

Kommunene har de siste årene gjennomført noe tilnærmet en barnehagerevolusjon. 47 000 flere barn har fått plass i barnehage de fire siste årene. Dette er bra for barna, som gis mulighet til å være i trygge og gode barnehager sammen med andre barn. Men det er også bra for samfunnet, for norsk økonomi og for norsk arbeidsliv. Med barna trygt plassert i barnehagen kan foreldrene med sin kunnskap og arbeidskraft delta i arbeidslivet. Investering i barnehager er derfor en god investering for norsk økonomi.

I tillegg har kommunene sørget for flere tusen nye årsverk i pleie- og omsorgstjenestene. Målsettingen fra forrige regjeringssperiode, 10 000 nye årsverk i omsorgstjenesten, ble overoppfyllt. Løftene ble holdt. Nå skal vi sette oss nye mål, og fram mot 2015 skal vi jobbe dag og natt for å sikre full sykehjemsdekning, eller tilbud om heldøgns omsorgsbolig til dem som trenger det.

Storting og regjering har de siste årene stilt opp med milliarder av kroner til kommunene – som igjen har fulgt opp med over 35 000 flere årsverk, noe som har gitt bedre velferdstjenester over hele landet. Det er grunn til å rose kommunene for den jobben de har gjort. Samtidig er det viktig å si at verken i 2010 eller i 2011 kommer tjenestetilbudet til å være perfekt eller uten mangler rundt omkring i landets kommuner. Det er derfor vi bevilger nye milliarder til kommunene, slik at de kan bygge videre ut velferdstilbudet til innbyggerne.

Men det er også grunn til å løfte blikket og se på finanskrisens herjinger i Europa. Mens Norge brukte nye milliarder i kommunesektoren for å dempe virkningene av finanskrisen, må andre europeiske land kutte i sine velferdstjenester. Norge fikk god effekt av sine tiltak mot finanskrisen, fordi vi sa nei til skatteuttak og ja til penger til fellesskapet.

Tove Linnea Brandvik (A) [13:04:10]: Kommunene har en særstilling i Norge når det gjelder å sikre at de grunnleggende rettighetene i samfunnet faktisk blir oppfylt. Hvis vi ikke har en stabil, forutsigbar og tilstrekkelig ramme som sikrer at vi kan utføre de oppgavene vi

skal gjøre i fellesskap, og som er lagt til kommunal sektor, vil ikke innbyggerne få rettighetene sine oppfylt. Sett fra en kommunepolitikers synsvinkel vil det nok aldri bli så store overføringer at alle de politiske visjonene man har når man går inn i et kommunestyre i Norge, blir oppfylt. Det er bra, og det er riktig. Man skal ha ambisjoner for å utvikle samfunnet videre.

Men fra den rød-grønne regjeringens side er kommuneøkonomien prioritert, den er styrket kraftig både i den forrige perioden, og den videreføres i denne perioden – så kontrasten til den forrige regjeringen er veldig skarp. Det er et helt bevisst valg. Man gir tillit til lokale folkevalgte, man erkjenner at samfunnets kritiske oppgaver og funksjoner ligger på grunnplanet i landets kommuner.

En robust kommuneøkonomi er viktig for å kunne nå de ambisjonene vi har om trygghet og sikkerhet for alle. Barn skal kunne vokse opp i gode og trygge omgivelser, hvor de skal få utvikle evnene sine fullt ut. Eldre skal oppleve en trygg alderdom.

Vi har økt kommuneøkonomien for å gjøre det mulig for våre lokalpolitikere å prioritere barns levekår. Det handler om barnehager og en god skole hvor elevene får brukt sin kunnskap, det handler om et barnevern som har ressurser, og ikke minst kompetanse nok, til å hjelpe barn og familier som har behov for hjelp – tidlig, før problemene blir store og u håndterlige.

Tilliten til at våre lokale folkevalgte foretar gode prioriteringer lokalt til beste for innbyggerne i sine kommuner, med kunnskap om sin kommune, er grunnlaget for å beholde størstedelen av overføringene innen den frie rammen. Det er vesentlig at de er frie, så vi har de lokale mulighetene.

Skal vi lykkes med oppgavene våre som folkevalgte, er en god skole, av høy kvalitet, grunnlaget for samfunnsbyggingen framover. Prioritering av leseferdigheter er en av de viktigste oppgavene. Kommunenes evne til å levere grunnleggende tjenester er det som forebygger sosiale forskjeller i landet. Vi vet at manglende leseferdigheter gir mennesker problemer som de har med seg hele livet.

Vi har hatt endring i inntektssystemet, og nå endring i kostnadsnøklene for kommunene, for å sikre at ressursene vi har, fordeles i forhold til de oppgavene vi nå har lagt til det kommunale nivået. Landet vårt er heldigvis i kontinuerlig endring. Det må vi følge opp med justeringer, både på inntektssiden og når det gjelder kostnadsdekningen.

Her i huset har vi en tendens til å jobbe med våre områder, men vi jobber heldigvis med hele det politiske bildet, hele tiden. Som medlemmer i arbeids- og sosialkomiteen jobber vi daglig med de utfordringene som arbeidsledighet, uførhet, lav inntekt og sosiale forskjeller i samfunnet bringer med seg. Hvis vi skal kunne lykkes med oppgavene i vår komité, er vi avhengige av at det kommunale nivået har tilstrekkelige rammer. Det er tross alt i kommunene barna har lært seg å lese og skrive, og det er i kommunene det forebyggende helsearbeidet gjennomføres. Det er der den tidlige innsatsen gjennomføres. Forebyggende arbeid er samfunnsøkonomisk, men ikke minst menneskelig, viktig og riktig. Dette arbeidet må vi utføre der folk bor, og det er i våre egne kommuner.

Sterk og forutsigbar kommuneøkonomi er en vinn-vinn-situasjon. Det handler om at det er godt for enkeltmennesket, godt for næringslivet og godt for samfunnet. Skal vi kunne gjøre noe med de andre store budsjettene vi behandler i denne salen, er vi nødt til å sikre at kommuneøkonomien er stabil og robust.

Presidenten: De talere som heretter får ordet, har en taletid på inntil 3 minutter.

Kari Henriksen (A) [13:08:30]: «Kommune» er egentlig et ganske bastant ord. «Fellesskap» er bedre, synes jeg, for det er jo det det betyr. Energien i debatten om kommuneøkonomien viser at kommunene betyr mye for folk, og at det er engasjerte politikere som styrer ute i kommunene. Det er viktig for hver enkelt av oss hvordan vi innretter vår kommuneøkonomi. Jeg er derfor glad for at denne og forrige regjering har gitt kommunene betydelige økonomiske løft. I valgkampen var Høyre i Vest-Agder raus med løfter til nye veier. Men når det var snakk om kommuneøkonomi, var dette et av de områdene som Høyre sa de ikke kunne love økning på.

Fremskrittspartiets «repeat»-knapp er at de vil ha statlige ordninger på det meste av de politikkområdene som medfører utgifter, som oppfølging av rusavhengige, omsorg for de gamle og sosialhjelp. På den andre siden er det ikke noen som får mer kritikk av Fremskrittspartiet enn statlige organer. De fungerer ikke godt nok, de er for byråkratiske – og de synes å være en av Fremskrittspartiets hovedfiender. I sine årlige budsjetter kutter partiet stort i bevilgninger til statlige organer. Så: med mindre penger skal flere oppgaver løses i staten.

For Arbeiderpartiet er lokalt ansvar og lokalt demokrati viktig. Det skal være balanse mellom ansvar og myndighet, og økonomi til å forvalte de oppgavene kommunene har ansvaret for. Jeg er derfor tilfreds med hovedtrekkene i proposisjonen.

Vest-Agder har store levekårsutfordringer. En tidligere statsråd forteller i Aftenposten at han var ukjent med dette som statsråd. Men det kan ikke sies høyt nok – det er store utfordringer i Agder. Disse utfordringene krever politisk handling, sentralt og lokalt, for vi kan ikke ha det slik, kort og godt!

Derfor vil jeg si at jeg har store forventninger til at Kristiansand i framtiden omfattes av storbytillegget. Det er ikke forståelig at ikke de utfordringer som finnes i regionen, skal avstedkomme økte ressurser til regionshovedstaden i Agder, som er en drivkraft i mye av det arbeidet som pågår med hensyn til levekårsarbeid i regionen. Dette må være den siste proposisjonen der Kristiansand ikke får storbymidler.

Men proposisjonen tar for seg levekårsutfordringer, og spesielt viktig er barnehager, som flere har vært inne på fra denne talerstolen i dag. Barnehager er viktig for å bryte det som kalles for negativ sosial arv. Jeg er derfor veldig tilfreds med at flertallet vil følge utviklingen på barnehagesektoren nøye.

Kommunene får mer penger, også i Agder. Det betyr ikke at kommunene er fornøyd. De må fortsette å prio-

ritere og utvikle tjenester innenfor en romsligere ramme. Det er debatt om fordeling og samtidig prioritering, og måtte denne debatten aldri stanse! I et velfungerende demokrati skal slike debatter være levende, og meninger skal brytes – lokalt og sentralt.

Øyvind Håbrekke (KrF) [13:11:36]: Barnevernet er en av de viktigste tjenestene som kommunene yter til sine innbyggere. Barnevernet er også en av de mest sårbare tjenestene som kommunene yter til sine innbyggere. Vi skal alle bli eldre en gang, eller vi har folk i nær familie som har blitt det, og som trenger kommunens tjenester innenfor eldreomsorg. Mange av oss har barn i barnehage eller skole, eller vi har det i vår egen nære familie. Barnevernet har ikke den samme allmenne interessen, det har ikke de samme pressgruppene bak seg, verken på kommunalt eller statlig nivå. Nettopp derfor er barnevernet en av de mest sårbare tjenestene, som dermed også krever spesiell politisk oppmerksomhet.

Vi har hørt mange innlegg i dag fra rød-grønne politikere om betydningen av satsing på barnehager og om betydningen av full barnehagedekning. Vi har hørt innlegg om betydningen av satsing på eldreomsorg og om betydningen av full sykehjemsdekning. Vi hører færre innlegg om betydningen av satsing på barnevernet og behovet for full barnevernsdekning.

Hva er så situasjonen i det kommunale barnevernet? Barneminister Audun Lysbakken uttalte til Stavanger Aftenblad 3. mai: «Vi har en kritisk situasjon i det kommunale barnevernet.» På lederkonferansen til Barne-, ungdoms- og familieetaten 15. april, ifølge manus på departementets hjemmeside, sier han følgende: «Tilstanden er så alvorlig i mange kommuner at det er fare for at barns helse og rettsikkerhet ikke ivaretas.» Hva er så regjeringens svar på denne skremmende diagnosen? Har regjeringen noe svar på denne diagnosen? Hvor har det blitt av de 400 stillingene man til stadighet har snakket om gjennom høsten og vinteren, etter at man la fram statsbudsjettet?

Dagens Næringslivs kommentator Kjetil Alstadheim oppsummerte dette i en kommentar 4. juni:

«Barnevernet er i krise. Barneminister Audun Lysbakken peker på kommunene, KS på statskassen og kommunalminister Liv Signe Navarsete på Lysbakken.»

Overskriften på artikkelen var «Pekeleken».

«Pekeleken» er et uverdige svar på de utfordringene som barnevernet står overfor. Det er ikke en hvilken som helst tjeneste, men det er den mest sårbare tjenesten vi har, og dette er noen av de tjenestemottakerne som trenger vår oppmerksomhet aller mest.

Sverre Myrli (A) [13:14:55]: Ganske tidlig i dagens debatt sa Gjermund Hagesæter at vi har et sovjetinspirert inntektssystem. Det sier altså et parti som vil bort fra rammefinansiering og over til et mer statlig styrt inntektssystem. Jeg har egentlig lurt på om Fremskrittspartiet har skjønt inntektssystemet for kommunesektoren. Heldigvis fikk jeg det bekreftet da Per-Willy Amundsen pratet noe seinere: Fremskrittspartiet kan ikke inntektssystemet for

kommunesektoren. Hva var det han sa? Det er bare en ansatt i departementet og Vårherre som skjønner systemet. Ettersom Amundsen, så vidt jeg vet, ikke er ansatt i departementet og definitivt ikke er Vårherre, skjønner han altså ikke inntektssystemet. Takk for oppklaringen.

Inntektssystemet er ikke så komplisert, hvis vi gidder å sette oss inn i det. Hvordan inntektene til hver enkelt kommune regnes ut, får vi hvert år oversikt over i tillegg til budsjettproposisjonen fra Kommunaldepartementet, såkalt Grønn bok. Det er Stortingets ansvar å bestemme hvilke kriterier som skal legges til grunn, og de bør endres med jevne mellomrom. Det er Stortingets ansvar.

Vi bruker ofte begrepet «full barnehagedekning.» Nå har vi full barnehagedekning, er det flere som sier. Det virker nesten som at nå har vi bygd barnehager, så nå kan vi gjøre noe annet framover. Ja, i de kommunene der innbyggertallet er noenlunde konstant, eller til og med går ned, er det full barnehagedekning – kanskje en gang for alle. Men i de kommunene der innbyggertallet øker, er det ikke full barnehagedekning – en gang for alle. Innbyggertallet øker, dermed øker også antall unger, og dermed må det bygges flere barnehageplasser. Så vi må slutte å si at vi nå har full barnehagedekning. Mange kommuner må fortsette å bygge barnehager. Mange kommuner må bygge mange barnehager i årene som kommer. La oss ikke glemme det.

Jeg nevnte nettopp kommuner med vekst i innbyggertallet – såkalte vekstkommuner. Mange av de kommunene finner vi på det sentrale Østlandet, men også en del kommuner befinner seg i Rogaland, Hordaland og Trøndelag, og andre steder i landet. Felles for mange av disse kommunene er at de er lavinntektskommuner. Det gjør det krevende å gi et godt tjenestetilbud til innbyggerne. Folk flytter til, og kommunene må bygge ut tjenestetilbudet. Den økonomiske situasjonen for, og nivået på, tjenestetilbudet i mange av disse kommunene er utfordrende. Heldigvis har vi ei regjering og et stortingsflertall som griper fatt i dette. Innføringen av det såkalte veksttilskuddet, som Stortinget tidligere har vedtatt, og de endringene som nå foretas i kostnadsnøkklene med mer vekt på levekår og mindre vekt på avstand, er skritt i riktig retning.

Erna Solberg (H) [13:18:21]: Jeg tar ordet fordi jeg hørte Arbeiderpartiets parlamentariske leders innlegg i sted, hvor hun valgte – noe jeg må si begynner å bli symptomatisk for Arbeiderpartiets parlamentariske leders argumentasjonsnivå – noen løsrevne sitater, lett populistiske varianter og lett vint omgang med hva andre mener. Hun hadde åpenbart lest et intervju jeg har gitt om langtidutviklingen for norsk næringsliv, velferdssamfunn og vår mulighet til å finansiere velferdsgodene i fremtiden, og funnet ut at en bit av en setning kunne tas litt ut av sin sammenheng. La meg få lov til å referere hva jeg sa i dette intervjuet:

«Vi må begynne med å bremse på veksten i velferdsgodene og økningen av ansatte i offentlig sektor, for å gi konkurranseutsatt industri og fastlands-Norge vilkår for å skape nye konkurransedyktige produkter og tjenester. Jeg sier ikke med det at vi ikke skal ha en god offentlig sektor i Norge, men det handler om å holde litt

igjen i dag for å ha råd til de gode velferdsløsningene også i framtida.»

Mest forbausende for meg er det hvis Arbeiderpartiet er uenig i dette. Mest forbausende er det hvis det faktisk er sånn at man er uenig, når man har hørt all den retorikken som har kommet fra landets finansminister med antydninger om hollandsk syke, diskusjoner om at offentlige budsjetter ikke kan vokse så mye at konkurranseutsatt næringsliv flytter ut av landet. Hvis dette er noe Arbeiderpartiet faktisk er uenig i, hvis dette er den politiske skillelinjen, så er det en interessant skillelinje. Det vil være veldig interessant å gå tilbake igjen til Vestlandet og si at Helga Pedersen mener at vi ikke skal holde litt igjen nå i offentlig sektor for å kunne sikre arbeidsplassene i fremtiden.

Jeg mener at det er en viktig politisk oppgave å sørge for at veksten i offentlige utgifter ikke går raskere enn det bærekraften på lang sikt – for neste generasjoner – gjør, i forhold til de utgifter og de kostnadsnormer som konkurranseutsatt næringsliv klarer å bære. Nettopp i løpet av de 20 neste årene vil vi gå fra å være en økonomi hvor vi fortsatt har et økende antall eldre, men ikke et dominerende antall eldre, til å bli mange flere eldre, med de utgiftene som da kommer innenfor kommunesektoren og innenfor helsesektoren. Da er det kortsiktige perspektivet å sørge for å skape rom gjennom investeringer i mer vekstkraft i årene fremover. Hvis Arbeiderpartiet nå erklærer det som skillelinjen i norsk politikk, så er det fint. Jeg står oppreist på at jeg ønsker et velferdssamfunn for fremtidige generasjoner, ikke bare å tappe petroleumsformuen i dag. Det legger jeg til grunn for vår helhetlige økonomiske politikk. Hvis Arbeiderpartiet mener noe annet, ja så synes jeg de skal si det i det offentlige rom også, for det er ikke i tråd med det de vanligvis sier.

Eirik Sivertsen (A) [13:21:45]: Staten Norge er etablert på territoriet til to folk – samer og nordmenn. Begge folkene har den samme rett til og det samme krav på å kunne utvikle sin kultur og sitt språk. Fordi samene er en minoritet med behov for særlig beskyttelse, har vi da også tatt inn i Grunnloven § 110a plikten til å legge til rette for at dette skal være mulig for den samiske folkegruppen.

Som vi liker å påpeke, bor folk i kommunene, og det er der de lever sine liv og møter det offentlige Norge. Da må også kommunene og fylkeskommunene være i stand til å ivareta sine forpliktelser overfor samiske brukere i tråd med internasjonale og nasjonale forpliktelser. Og regjeringen har i St.meld. nr. 28 for 2007–2008, Samepolitikken, slått fast at det er statens ansvar å sikre kommunesektoren rammebetingelser til dette. Kommuneproposisjonen slår også fast at det er forskjell på hvilke utgifter kommunene har på dette feltet, og det varierer i hvilken grad dette vil bli kompensert. Derfor ble problemstillingen vurdert i forbindelse med gjennomgangen av kostnadsnøklene. Dessverre viste det seg teknisk meget vanskelig å innarbeide dette i kostnadsutjevningen, bl.a. fordi det er få kommuner og relativt små beløp det dreier seg om.

Jeg er derfor glad for at en samlet komité, med unntak av Fremskrittspartiet, understreker at også det samiske folk skal ha krav på likeverdige tjenester, der språk og

kulturelle forhold blir tatt hensyn til. Når dette ikke lar seg gjøre innenfor det ordinære systemet, må det som på andre områder, lages særskilte løsninger. Komiteens flertall ber derfor om at det i forbindelse med statsbudsjettet for 2011 blir vurdert hvordan man bedre kan sikre rammebetingelsene for kommunene for å ivareta sine forpliktelser overfor det samiske folk. Dette kan f.eks. løses med et eget politisk tilskudd som småkommunetilskuddet, eller storbytilskuddet som vi nå innfører, som også er tiltak for å imøtekomme få kommuner med særskilte utfordringer. Poenget er at man må finne en løsning hvor også denne nasjonale oppgaven blir ivaretatt gjennom et rammetilskudd til kommuner med utfordringer, og ikke som fragmenterte tilskudd som kommer stykkevis og delt til noen få kommuner.

Jeg imøteser regjeringens vurdering i forbindelse med statsbudsjettet for 2011 av hvordan man bedre kan gi kommunene rammebetingelser for å ivareta sine forpliktelser også overfor den samiske befolkningen.

Michael Tetzschner (H) [13:24:16]: På slutten av debatten får vi jo konstatere at grunntonen fra regjeringspartiene vel kan oppsummeres slik at alt det gode i samfunnet kan utledes av regjeringens fremsynte politikk, som om regjeringen hadde egne penger som ikke var skaffet til veie gjennom å beskatte – altså å overføre valgfrihet og velferd fra private hjem.

Man sier også i en flertallsmerknad fra de samme partiene at man er tilfreds med at man nå har nådd full barnehagedekning – som for øvrig er nådd takket være at dette er en sektor som ikke er fullstendig kommunalisert, hvor man faktisk har vært mindre ideologisk og har vært villig til å ta med private i velferdstilbudet. Og etter Høyres oppfatning er en vei å gå, hvis vi skal produsere velferdstjenester, også å kalle på den initiativrikdom som er i privat sektor, hvis man skal nå frem med gode velferdstilbud for hele befolkningen.

Så til denne uttalelsen som ble kritisert, som partilederen i Høyre svarte utmerket på, men som igjen stiller i relieff det de rød-grønne partiene stadig hevder, nemlig at verdiene skapes idet de bevilges. Men verdiene kommer altså fra den sektoren som finansierer enhver offentlig stilling, og det er de sysselsatte i privat sektor – det er de som finansierer alle offentlige tiltak og alle offentlig ansatte, selv om også de offentlig ansatte driver med velferdsproduksjon og er en del av verdiskapingen.

Jeg går ikke så langt som den avgåtte helseminister, Bjarne Håkon Hanssen, som, da han gikk over i en stilling i privat sektor, sa at det var så deilig å være over i verdiskapingen. Jeg sier at de offentlig ansatte også driver verdiskaping, men det er privat sektor, det er skattebetalerne, som finansierer en så stor offentlig sektor. Derfor er det også viktig at kommunene får et press på seg til å tenke igjennom: Har vi gode rammebetingelser for selskapene i vår kommune? Er det noe vi kan gjøre for å tiltrekke oss noen som vil investere og bygge arbeidsplasser i vår bygd? Og derfor er det så upedagogisk at man trekker ut de incitamentene av tilskuddsordningene som nettopp kunne ha gjort et kommunestyre mer delaktig i

selve verdiskapingen – for det er ofte der, i beslutningene og i møtet med de lokale næringsdrivende, at det faktisk avgjøres om det er investeringsklima, og om det kan bli etablert nye arbeidsplasser i en kommune. Og det er skadelig når incitamentstrukturen endres dit at et alminnelig kommunestyre ikke blir så interessert i næringsutvikling.

Heikki Holmås (SV) [13:27:34]: Det er vel få representanter her i salen som har meninger som ligger tettere opp til det sitatet fra Margaret Thatcher om at «There is no such thing as society» enn Michael Tetzschner. Det er ikke så langt fra Margaret Thatcher til Michael Tetzschner, og det er nok antakeligvis riktig.

Hvis man ser på hvordan representanten Tetzschner tenker når det gjelder verdiskaping, så er det helt fjernt fra slik ethvert menneske ville oppfatte det. Han sa at han ikke ville gå så langt som til å si at det ikke skjer verdiskaping i offentlig sektor, og selv om han korrigerer seg, så er det det som ligger under her når han sier at det er det private næringslivet som finansierer offentlig velferd. Det er jo ikke riktig. Det ville vært fullt mulig å sørge for at 100 pst. statlig drift i Norge var en selvfinansierende affære. Men vi gjør ikke det. Vi velger en blandingsmodell. Ta den tankegangen at sykepleiere slutter på offentlige sykehus og begynner å jobbe privat, altså går fra ikke å drive med verdiskaping til å drive med verdiskaping – alle skjønner jo hvor urimelig det er. Det offentlige og finansieringen gjennom velferdsstaten er noe vi driver med fordi vi finner ut at det er en god, effektiv, demokratisk måte å finansiere velferdstjenester på som vi alle har interesse av.

Men jeg tok ordet for å svare Erna Solberg på hennes resonnement og hennes tolkning av sitt eget intervju. Det er ingen tvil om at hvis man legger opp til å holde igjen på ansettelser av folk i offentlig sektor, i kommunesektoren, noe hun beviste da hun selv var kommunalminister, og istedenfor bruker pengene til skattelette og reduserer det offentlige inntekter, så er det en måte å drive politikk på som er negativ når det gjelder å møte de utfordringene som vi har i helsevesenet, i eldreomsorgen. Vi ønsker å ha en sterk offentlig sektor, og vi ser at hvis man får ubalanse mellom hvilke behov folk føler må dekkes, og de ressursene som stilles til rådighet for det offentlige, så vil det svekke tilliten til velferdsstaten. Det vil altså skje, ikke gjennom at folk lar være å etterspørre de tjenestene som det finnes behov for, men sånn som det vi bl.a. ser innenfor helsevesenet nå, at de som har råd, velger å kjøpe seg tjenester utenfor.

Så sier Erna Solberg: Er det sånn at man ikke skjønner at dette vil bety en svekkelse av konkurranseutsatt næringsliv? Da vil jeg bare si: Det handler ikke om det i det hele tatt. Vi er enige, både regjeringspartiene og Høyre, om at vi skal følge handlingsregelen. Den setter grenser for hva slags rammebetingelser konkurranseutsatt næringsliv har. Om vi velger å ha private tjenesteytere eller en god offentlig velferd, se det er ... (presidenten klubber).

Gjermund Hagesæter (FrP) [13:30:58]: Då eg teikna meg for eit treminutts innlegg rett etter Heikki Holmås,

hadde eg rekna med at han ville angripe Framstegspartiet. Det gjorde han ikkje. Han angreip Høyre i staden. Eg reknar med at han då har forstått kva Framstegspartiet sitt alternative opplegg går på, og at han meiner at det er så bra at det ikkje er noko grunnlag for å angripe vidare det som går på behovsstyrt statleg finansiering og dei løysingane som Framstegspartiet står for. Det er bra.

Men så er det andre som ikkje har fått med seg alt. Representanten Helga Pedersen snakkar òg om Framstegspartiet sitt alternativ når det gjeld behovsstyrt statleg finansiering. Det som ikkje er riktig, er det ho hevdar om at dette vil ramme distrikta. Det er sjølv sagt ikkje riktig. Det skal vere eit behov som utløyser statleg finansiering. Det er altså uavhengig av om ein bur i Oslo, Finnmark eller kor som helst i landet. Det skal altså ikkje vere nokon forskjell på dei grunnleggjande velferdstenestene om ein bur i ein fattig kommune eller i ein rik kommune. Alle skal vere sikra finansiering og sikra å få desse tenestene utført. Vi skal ha ei ubyråkratisk, differensiert finansiering som sikrar alle dei tenestene dei har behov for.

Representanten Sverre Myrli hevda at eg hadde sagt at vi hadde eit sovjetinspirert inntektssystem. Det har eg altså ikkje sagt. Eg sa at vi hadde eit antikvarisk inntektssystem. Den einaste som har snakka om eit sovjetinspirert inntektssystem, er altså Sverre Myrli. Eg har ikkje noka innvending mot den beskrivinga. Men det som eg snakka om, var eit sovjetinspirert rekneskapssystem, som går på at det er avdraga som er ein kostnad. Så uavhengig av kva ein investerer i, er det avdraga som avgjer kostnaden. Det er feil. Vi må ha eit avskrivningssystem som i avskrivninga reflekterer det verditapet ein har i dei forskjellige aktivaklassane. Det har ein i det private næringslivet. Då synleggjer ein verdifallet. Ein synleggjer kostnaden. Det burde ein også gjort i kommunal sektor. Då hadde ein fått fram forfallet. Då hadde ein fått fram at ein er på etterskot når det gjeld opprusting av skular, av kyrkjer, av infrastruktur osv. Det er noko som Framstegspartiet kjem til å ta til orde for ved fleire anledningar, til vi får eit system som reflekterer det reelle verdifallet.

Lise Christoffersen (A) [13:34:10]: Det er nesten synd at denne debatten er i ferd med å gå mot slutten, for nå begynner det virkelig å dra seg til her! Vi rød-grønne har lenge lurt på når Høyre og Fremskrittspartiet skulle realisere Siv Jensens store drøm om et felles regjeringssprosjekt. I så måte er dagens debatt særdeles interessant.

Jeg sa i mitt første innlegg at Fremskrittspartiet har valgt å distansere seg fra alle oss andre – alle oss andre – når det gjelder Kvalitetskommuneprosjektet. Det er jo ikke så rart, for Fremskrittspartiet vil jo krympe det lokale selvstyret og innføre en overstyring ved hjelp av stadig mer rettighetsfesting. Interessant nok gikk Michael Tetzschner i sitt første innlegg nærmest til frontalangrep på Fremskrittspartiets hovedfilosofi når det gjelder utviklingen av politikken i kommunene. Den skal krympe til fordel for statlig overstyring. Det Michael Tetzschner sa, var at lover som gir rettslige krav til tjenester, støter sammen med det kommunale selvstyret. Så det skal bli interessant å se hvordan denne prinsipiell-

le debatten kommer til å utvikle seg videre i tiden som kommer.

Så synes jeg også at innlegget til Høyres Erna Solberg var interessant. Hun sa at vi må holde litt igjen i dag, ikke bruke penger raskere enn det som er bærekraftig for framtidige generasjoner, og ikke tappe oljeformuen i dag. Så lurte hun på hva Arbeiderpartiet mente om det. Uten at vi har gruppebehandlet akkurat den setningen, tror jeg at jeg på vegne av Arbeiderpartiet kan si at vi ikke er uenig i det i utgangspunktet, men vi er kanskje ikke helt på bølgelengde når det gjelder innholdet og akkurat hvor nivået ligger.

Men det er likevel ikke avstanden mellom Høyre og Arbeiderpartiet som er stor her. Det er jo avstanden mellom Høyre og Fremskrittspartiet. Hvis dere har sett på Fremskrittspartiets forslag i innstillingen fra komiteen – nå har jeg merket meg gjennom mine fem år på Stortinget at det er veldig sjelden at stortingsrepresentantene leser de forslagene de stemmer over, men kost på dere å lese det som står i innstillingen i dag, for der vil dere se at Fremskrittspartiet står helt alene om å skulle plusse på 2,5–3 mrd. kr til kommunene, som altså kommunene ikke skal få styre selv, men som staten skal bestemme over – er det pluss til ressurskrevende tjenester. Det er mer lovfesting. Det er pluss til sykehjem. Det er behovsstyrt statlig finansiering – og her kommer altså hele registeret av kommunale velferdstjenester – helse og omsorg, grunnskole, videregående skole, sosiale tjenester, barnehager og i tillegg et forslag som heller ikke Høyre er med på, om å ribbe de skattesvake kommunene ytterligere for penger.

Som jeg sa innledningsvis, skal det bli meget spennende å følge denne debatten videre. Her er det tydelig at det er store ideologiske forskjeller, ikke mellom de rødgrønne og en samlet opposisjon, men mellom Fremskrittspartiet på den ene siden og alle de andre partiene på den andre siden.

Presidenten: Presidenten antar at representantene har satt seg inn i de saker som til enhver tid er til votering i denne sal.

Helga Pedersen (A) [13:37:29]: Ja, president, vi begynner å bli beleste mennesker!

Det var Høyres parlamentariske leder som inspirerte meg til å ta ordet på nytt. Jeg vil understreke veldig sterkt at Arbeiderpartiet selvfølgelig står bak handlingsregelen, og vi vil ikke bruke mer oljepenger enn det våre eksportnæringer tåler. Der er vi enige med Høyre, og jeg vil replisere at vi har orden i økonomien og lavere ledighet nå, med finanskrisen, enn det vi hadde under Bondevik II-regjeringen, uten finanskrisen.

Det Arbeiderpartiet og Høyre er uenige om, er hvordan vi bruker fellesskapets ressurser. Skal vi bruke dem på skatteuttak til dem som har mest fra før, eller skal vi bruke dem på å forsterke, fornye og forbedre velferdstilbudene og fellesskapsløsningene i dette landet? Arbeiderpartiet, sammen med sine regjeringspartnere, går for det siste. Bondevik II-regjeringen, med Erna Solberg som kommu-

nalminister, prioriterte skatteuttak, og det husker ordførerne fortsatt.

I Sverige sitter Høyres søsterparti i regjering. Jeg mistenker at Høyre ser til og lærer av dem, og da er det verdt å merke seg den debatten som nå foregår i forkant av riksdagsvalget i Sverige. Der kan vi se med all mulig tydelighet at det er lang avstand mellom den utviklingen de borgerlige forespeilte svenskene før valget, og resultatene av den svenske borgerlige politikken. De lovte å redusere forskjellene i samfunnet. De snakket om utenforskap. Resultatet i dag er at sosialbidragene øker i 90 pst. av kommunene. De lovte å øke investeringene i velferden, og de sier opp offentlig ansatte i stor skala. De lovte også en ansvarlig økonomisk politikk, og hva gjorde de? Jo, regjeringen har til og med valgt å låne penger til sine skatteuttak – 80 mrd. kr på tre år. Den rikeste prosenten av den svenske befolkningen har fått 25 pst. av skattelettene. Det er bare fantasien som setter grenser, sier regjeringen, og de foreslår skattefradrag til og med når noen går ut og lufter hunden din.

Så til Fremskrittspartiet. Den markedsorienterte tenkingen som Fremskrittspartiet legger til grunn for sin politikk, passer best der det er et godt markedsgrunnlag. Det er i de store byene, ikke i Distrikts-Norge.

Sverre Myrli (A) [13:40:11]: Jeg takker Gjermund Hagesæter for oppklaringen. Han mener altså ikke at vi har et sovjetinspirert inntektssystem, men han mener at vi har et sovjetinspirert regnskapssystem – som om det er så mye bedre! Men uansett er han og Fremskrittspartiet for et sovjetinspirert inntektssystem for kommunesektoren, eller behovsstyrt statlig finansiering, som det heter i forslaget.

Det kommunale inntektssystemet består av to pilarer: inntektsutjamningen og utgiftsutjamningen. Begge deler består av et sett ulike kriterier. Men det er fullt ut forståelige kriterier hvis en vil sette seg inn i det. Ingenting er tilfeldigheter. Kommunene får sine inntekter beregnet ut fra dette systemet. Så kan en sjølsagt være uenig i systemet og de kriteriene som ligger der. Da må man endre de kriteriene som ligger der, og det er nettopp det vi nå gjør, med kostnadsnøkler i utgiftsutjamningen. Det er Stortingets ansvar å gjøre det, og vi bør gjøre det med jevne mellomrom fordi landet endrer seg og samfunnet endrer seg.

Å fatte politiske avgjørelser er å veie ulike hensyn opp mot hverandre. I forholdet mellom stat og kommune er det mange ulike hensyn som må veies opp mot hverandre. Jeg tipper at helt siden innføringen av formannskapslovene i 1837 har det vært et spenningsforhold mellom stat og kommune – mellom sentralt nivå og lokalt nivå. Ett prinsipp er at tjenestetilbudet skal være noenlunde likt i hele landet, et annet prinsipp er at vi skal ha lokalt sjølstyre i Norge. Avgjørelser skal fattes lengst mulig ut i systemet, nærmest innbyggerne. Så må vi veie disse ulike hensynene: Hva skal bestemmes av staten, og hva skal bestemmes lokalt i kommuner og fylkeskommuner? Derfor er også Fremskrittspartiets forslag om såkalt behovsstyrt statlig finansiering, der storting eller departement eller direktorater eller hva det måtte være – i hvert fall statlige

organer – skal sitte og fordele penger til kommunene. En kan sjølsagt være for det, men da ser man helt bort fra prinsippet om lokalt sjølstyre. Som sagt, vi må veie ulike hensyn opp mot hverandre.

Vi gjør noen endringer i inntektssystemet nå som er riktige. Men vi får aldri et perfekt system. Jeg er helt sikker på at uansett hva vi gjør, får vi høre at akkurat *min* kommune får for lite penger. Det merksnodige er at jeg har inntrykk av at alle landets kommuner også kan bevise at *min* kommune ligger under gjennomsnittet. Slik er det sjølsagt ikke. Vi tar nå noen viktige skritt i retning av å lage et enda bedre inntektssystem.

Erna Solberg (H) [13:43:19]: I 1992 hadde Norge store underskudd på statsbudsjettet. Vi gjennomførte en skattereform. Vi senket skattene. Gro Harlem Brundtland og Sigbjørn Johnsen lånte penger for å finansiere de skattelettelsene. Det skjer ofte i land som skal snu økonomien sin, og som ikke har en oljeformue. Men det er altså ikke lenger siden Arbeiderpartiet gjorde akkurat som Moderaterna nå gjør – brukte skattelettelser som en stimulans til å skape flere jobber.

Moderaterna topper for øyeblikket statistikken – over Sosialdemokraterna – når det gjelder tiltro til å skape nye jobber. Så svenskene tror faktisk at den politikken vil skape flere jobber. Når en norsk politiker velger et eksempel som andre ikke kan forholde seg helt til, i norsk debatt, er det en måte å argumentere på som jeg synes man egentlig skulle holdt seg litt for god for. Men jeg må si at hadde jeg vært i den situasjonen som Sverige er i, hadde jeg gjort akkurat det samme, på samme måte som Gro Harlem Brundtland gjorde det i 1992, for å gjøre noe da vi hadde stor arbeidsledighet.

Det er ikke sånn at vi er enige om alt som gjelder handlingsregelen. Vi er enige, seks av syv partier i denne salen, om hvor mye penger vi skal bruke, men vi er ikke enige om hvordan vi skal bruke dem.

Jeg mener at det er et grunnleggende problem – og det var jo ikke SV med på, for de var jo egentlig ikke for handlingsregelen da den kom – at det som Arbeiderpartiet og Høyre var enige om da vi innførte handlingsregelen, nemlig at de ekstra pengene ikke skulle brukes til vanlig offentlig forbruk i Norge, men skulle gå til investeringer i vekstkraft i norsk økonomi, som bygget næringsliv for fremtiden, har Arbeiderpartiet under denne regjeringen løpt fra. Det innebærer at vi tærer på de neste generasjoners penger hvert eneste år istedenfor å bygge mer vekstkraft for dem som kommer etter oss. Det er ikke bare noe vi sier, for i hvert eneste nasjonalbudsjett har det stått at generasjonsbalansen har blitt dårligere med de oppleggene som er laget av regjeringen. Derfor mener jeg det er viktig å ha en handlingsregel, men jeg mener også det er viktig å snakke om hva vi bruker de pengene til som vi får inn ekstra.

Jeg husker faktisk situasjonen på begynnelsen av den stortingsperioden da Bondevik II-regjeringen satt med makten. Vi hadde opplevd økte skatter, vi hadde holdt handlingsregelen, men over en tredjedel av norske bedrifter vurderte utflytting fordi kronekursen var så høy at vi

var nødt til å gjøre noe. Vi tok tak. Vi reduserte bl.a. administrasjonen i kommunesektoren. Så avleverte vi det som Arne Strand summerte opp fireårsperioden med: at Stoltenberg-regjeringen kom til dekket bord. Det er historieforklaringen. Vi ryddet, vi ordnet, og det beste inntektsåret noen gang for norsk kommunesektor var faktisk det året.

Trond Helleland (H) [13:46:57]: Jeg vil begynne med en liten voteringsforklaring: Høyre vil støtte forslag nr. 15, fra Venstre.

Så til den pågående debatt. Jeg registrerte at Helga Pedersen snakket om våre venner i Sverige, Moderaterna, omtrent som om det skulle være et usosialt parti som var i ferd med å rive ned den svenske velferdsstaten. Det er jo da interessant å merke seg at på de siste målingene har Moderaterna passert Sosialdemokraterna og er nå Sveriges største parti. Vi får jo se om det holder inn til valgdagen, men det sier vel litt om hvordan svenske velgere oppfatter den politikken som nå føres i Sverige.

Representanten Hilde Magnusson Lydvo hadde – for å si det rett ut – en rekke tall, sammenligninger og såkalte faglige analyser som skulle bevise at det var stor strid mellom Høyres stortingsgruppe og Monica Mæland, byrådslederen i Bergen. Jeg leste tidligere i dag fra Arbeiderpartiets gruppemøte, der representanter fra Hordaland – antakelig da ikke Magnusson Lydvo – Bergen og Sør-Trøndelag var i harnisk over det opplegget regjeringen nå legger fram, om full splid i Arbeiderpartiets stortingsgruppe om regjeringens opplegg, som vil straffe Bergen, som vil straffe Stavanger, som vil straffe det rød-grønne fyrtårnet Trondheim, og gi dem minimale uttellingene på neste års kommunebudsjett. Dette er jo noe som Hilde Magnusson Lydvo og Arbeiderpartiet nå åpenbart har et behov for å dekke over, i og med at de hiver seg så frimodig inn i debatten og synes det er spennende å diskutere hvordan ting foregår i Høyre.

Vi har sagt veldig tydelig at vi vil gå gjennom nettopp storbytilskuddet, som regjeringen sjenerøst har lagt fram. De har tatt hovedstadstilskuddet, den potten som Oslo fikk, og så fordelt det ut på de fire byene. Det er det stor-slagne storbytilskuddet som nå tilbys de byene i Norge som har de største sosiale utfordringene, og som har de største utfordringene med å få budsjettene til å gå opp.

Hilde Magnusson Lydvo og andre kommer ikke vekk fra at de kommunene som har mest fra før, får enda mer med dette inntektssystemet. Det betyr at her må noen kunne innrømme at dette systemet ikke vil være perfekt. Her må statsråden også kunne si at dette må vi se nøye på når vi får den endelige fordelingen i 2011. Det har Høyre sagt i innstillingen. Vi vil komme tilbake både til storbytilskuddet og til de fordelingsnøkklene som nå ligger i forslaget, når vi ser det endelige forslaget til statsbudsjett for 2011.

Det er det denne debatten egentlig burde dreie seg om, nemlig: Hvordan vil dette slå ut? Klarer en å rette opp noen av de skjevhetene som har ligget der i noen år? Nå ser det ut til at det faktisk kan bli enda verre.

Vi er enig i at vi trenger nye kostnadsnøkler, men vi

må se på fordelingen totalt sett, og da er skatteinntektene kommunene får beholde, også en viktig del.

Presidenten: Helga Pedersen har hatt ordet to ganger og får ordet til en kort merknad, begrenset til 1 minutt.

Helga Pedersen (A) [13:50:14]: I Norge har vi lyktes med å holde lav ledighet etter at finanskrisen slo til. Ledigheten ligger på rundt 3 pst. I Sverige er ledigheten nå 9,8 pst.

Jeg synes det er flott at representanten Solberg har tro på Sverige og har tro på sitt svenske søsterparti, men ledighetstillene kan jo gi en indikasjon på at Moderaternas politikk ikke har slått helt til når det gjelder å bekjempe arbeidsledighet. I Danmark har de borgerlige partiene avlyst sine varslede skatteutt fordi virkeligheten har gått opp for dem.

Jeg legger også merke til at representanten Solberg mener at regjeringen har brukt pengene feil, innforstått at vi har brukt for mye penger på offentlig velferd. Da vil jeg gjerne utfordre Høyres parlamentariske leder på hvor hun mener vi har brukt for mye penger.

Ingalill Olsen (A) [13:51:30]: Opposisjonen er tydeligvis splittet når det gjelder styring og finansiering av kommunesektoren. Stykkprisfinansieringen til Fremskrittspartiet vil heldigvis være helt umulig å gjennomføre selv om vi får et regjeringsskifte ved neste valg, og bra er det. Jeg konstaterer at flertallet, minus Fremskrittspartiet, er samlet om et opplegg for finansiering av sektoren, men med ulik vektning og prioritering partiene imellom.

Kommunesektoren er kompleks. Enkle løsninger er ikke svaret. At Fremskrittspartiet ikke demper sitt pengeforbruk på vegne av staten, forundrer ikke, men jeg hadde trodd at den økonomiske virkeligheten i Europa hadde ført til en mer ansvarlig holdning til bruk av offentlige penger.

Vi har kunnet konstatere i løpet av debatten at Fremskrittspartiet savner Sovjetunionen. De snakker om et sovjetinspirert regnskapssystem. På landsmøtet til Fremskrittspartiet snakket Siv Jensen om at helsevesenet vårt er på sovjetisk nivå. Denne retorikken, Fremskrittspartiet, er like utgått på dato som Sovjetsamveldet.

Så til debatten om verdiskaping – privat og offentlig: Arbeiderpartiet skal styrke velferdsgodene, men også satse på næringslivet. I Arbeiderpartiet har vi et slagord om å skape og dele. Arbeiderpartiets tradisjon har alltid vært at vi skal skape først for så å fordele. Høyre har vært enig med Arbeiderpartiet i å skape. Det er forbilledlig, men de har ikke alltid vært like interessert i å dele godene til alle.

Vi skaper, og vi deler. Det fortsetter vi også med overfor kommunene i kommuneproposisjonen. Det kommer til å bygge videre velferd i landet, sånn som det hittil har gjort.

Presidenten: Erna Solberg har hatt ordet to ganger tidligere og får ordet til en kort merknad, begrenset til 1 minutt.

Erna Solberg (H) [13:54:06]: Jeg vet ikke om jeg noen gang kommer til å overbevise Arbeiderpartiets parlamen-

tariske leder om at andre kanskje har noen gullkorn, at andre har samme hjertelag, eller at de kan føre en politikk som starter en god utvikling for samfunnet. Men jeg merker meg jo at når man velger ut land man peker på, snakker man ikke om sosialdemokratiske Spania, som har 20 pst. arbeidsledighet, eller andre slike. Vi kan plukke disse landene rundt omkring.

Jeg har én ting på hjertet: Jeg er på en del internasjonale møter der jeg møter kolleger fra andre land som opplever å kutte. Da snakker vi om å kutte – ikke sånn som vi snakker om, at man kutter når man ikke vokser like mye som i fjor. Men de kutter – grovt – fordi økonomien er i ubalanse. De kutter fordi de kanskje har brukt for mye penger og ikke har tatt vare på vekstkraften i økonomien sin over år. En debatt som den norske, der man later som om det ikke er oljeinntektene, og vår forvaltning av dem, som har vært det viktige, men den sosialdemokratiske vind, er en hån mot disse landenes politikk.

Presidenten: Heikki Holmås har hatt ordet to ganger tidligere og får ordet til en kort merknad, begrenset til 1 minutt.

Heikki Holmås (SV) [13:55:28]: Jeg føler behov for å slå fast to ting i forhold til historieskrivningen her. Det ene er spørsmålet om handlingsregelen. Det var sånn at SV var tilhenger av handlingsregelen. Vi har fått gjennomslag for vår fortolkning av handlingsregelen. Vi var skeptiske til to ting ved handlingsregelen sånn som den lå. Det ene var at pengene skulle brukes til skattelette, og det andre var frykten for at det skulle være en mekanisk fortolkning som ikke ville gjøre det mulig for oss å drive motkonjunkturpolitikk.

Allerede den regjeringen Erna Solberg var en del av, drev med motkonjunkturpolitikk og drev for 23 mrd. kr over handlingsregelen i sitt siste år, nettopp ved en sånn fortolkning som vi ønsket. Men Høyre brukte det på skattelette. Vi ønsker i stedet å bruke pengene på investeringer og offentlig velferd.

For å si en ting til slutt: Det å mene at investering i barnehager ikke er en investering i fremtiden, vitner om et mangelfullt kunnskapssyn.

Presidenten: Gjermund Hagesæter har hatt ordet to ganger tidligere og får ordet til en kort merknad, begrenset til 1 minutt.

Gjermund Hagesæter (FrP) [13:56:50]: Grunnen til at eg tek ordet, er representanten Ingalill Olsen, som var veldig sjokkert over at Framstegspartiet ønsket å tilføre kommunane meir pengar. Det eg registrerer, er at ein ikkje likar det. Framstegspartiet gjer det fordi vi meiner det er behov for å tilføre kommunane rundt omkring i heile landet meir pengar til grunnleggjande velferdstenester.

Vi har også i vårt alternative statsbudsjett synleggjort at vi ønskjer å redusere byråkrati, vi ønskjer å redusere overføringar til ulønnsam næringsverksemd. Vi ønskjer å kutte ned på mange ting. Men grunnleggjande velferdstenester i kommunane ønskjer vi altså å styrkje, og eg er

stolt av å høre til i eit parti som gjer det, i motsetning til kva dei raud-grøne partia gjer i sitt alternative opplegg.

Per-Willy Amundsen (FrP) [13:58:06]: Jeg må uttrykke veldig stor glede over at representanten Myrli kunne dele sin dype innsikt i dagens eksisterende inntektssystem med Stortinget. Det er vel noen andre av oss som også har jobbet litt med det – og har litt innsikt i det. Men det er åpenbart sånn at representanten Myrli mener det ikke finnes noen effekt av inntektssystemet som er uoversiktlig, og som gir virkninger som man overhodet ikke hadde sett konsekvensene av på det tidspunktet man foretok endring, osv.

Da antar jeg at det, fra representanten Myrli's utgangspunkt, var planlagt at f.eks. kraftkommunene skulle bli den store vinneren i inntektssystemet med de endringene som er gjort. Det er vel åpenbart også sånn at representanten Myrli, Arbeiderpartiet og alle de rød-grønne virkelig ønsker at $\frac{2}{3}$ av kommunene som har størst andel av eldre i sine kommuner, får reduksjon i inntektene som følge av endringer i systemet. Så det er bra at man har oversikt over situasjonen og virkelig har tenkt igjennom dette. Det får en del effekter som man etter hvert ser konsekvensene av, og som gjør at hele dette systemet må ses på med nye øyne, revurderes og faktisk forenkles, sånn at det er behovet som utløser pengene – som Fremskrittspartiet ønsker – og ikke statistiske modeller i Kommunaldepartementet.

Så synes jeg også det er litt interessant at representanten Ingalill Olsen fra Arbeiderpartiet proklamerer at Fremskrittspartiet savner Sovjet. For det jeg vitterlig kunne høre under dagens debatt, var at hennes medrepresentant Holmås var den som åpenbart savnet Sovjet mest, når han sa at det helt uproblematisk kunne gjøres slik at staten tok 100 pst. eierskap i næringslivet, og at det kunne gå veldig flott. Det ligner litt mer på det Sovjet jeg kjenner, enn det Fremskrittspartiet ber om, nemlig at man ser kostnadsvirkningen i de kommunale regnskapene av nedslitt bygningsmasse, av skoler som forfaller, og sykehjem som trenger renovering. Realiteten i dag er at dette er en kostnad som er skjult, og som gjør at forfallet skjer fra dag til dag, øker på, uten at man har muligheten til å hente det inn. Men jeg konstaterer at man er mer opptatt av å forsvare et arkaisk system enn av å tenke nytt når man skal finansiere kommunene i dette landet.

Ingalill Olsen (A) [14:01:11]: Fremskrittspartiet ønsker å tilføre kommunene mer penger. Det er ikke nytenkning, det har vi hørt mange ganger før. Det er det samme om igjen og om igjen: Alt skal smøres med oljepenger, men ingen har sagt hvordan man skal styre økonomien dersom det går galt.

Mitt poeng er at økonomien i Norge, til tross for at vi har den store oljeformuen vi har, må styres, samtidig som vi skjeler til verdensøkonomien. Vi er en del av en global økonomi. Det har vi fått vite gjennom det som har skjedd i Europa denne våren. Også kommuneøkonomien er en del av den globale økonomien. Også her er Fremskrittspartiet isolert i sin virkelighetsoppfatning fra de andre partiene i Stortinget. Det kan da ikke kalles ny-

tenkning. Det burde være et tankekors for Fremskrittspartiet.

Dag Terje Andersen hadde her overtatt presidentplassen.

Håkon Haugli (A) [14:02:29]: Mye kunne vært sagt om presisjonsnivået i denne debatten. Fremskrittspartiets Hagesæter påsto freidig at støvsugerroboter ville kunne erstatte 5 000 ansatte i kommunal sektor, og Høyres Erna Solberg bruker Dagsavisens Arne Strand som sannhetsvitne og trekker paralleller til Spania og 1992. Verken Solbergs fortidsvisjoner eller Hagesæters støvsugervisjoner er særlig relevante for det som står på dagsordenen, som er kommuneproposisjonen.

Det var imidlertid representanten Trond Hellelands innlegg som fikk meg til å tegne meg på nytt. Det er ikke dekning for det dystre bildet han tegner av konsekvensene for storbyene. I den nye kostnadsnøkkelen er det lagt sterkere vekt på variabler som beskriver levekår og sosiale forhold, og Oslo skiller seg særlig ut og blir bedre ivare tatt. Dermed er det rom for å redusere hovedstadstilskuddet. I stedet for å fjerne det deles det altså mellom de fire største byene. Om Helleland mener at storbyene utenom Oslo burde fått mer, må det tas fra noen andre, dvs. fra kommuner som etter en objektiv målestokk har større utfordringer. Jeg vil gjerne utfordre Helleland til å svare på hvem dette skal tas fra.

Statsråd Liv Signe Navarsete [14:03:51]: Det har vore interessant å sitje og lytte til debatten, som rett nok på nokre område har vore noko springande, men som viser eit bilete av at det i opposisjonen er stor sprik mellom parti. Etter å ha lytta på denne debatten kan ikkje det norske folk ha den minste aning om kva politikk ei regjering utgått frå høgrepertia, som frå tid til anna meiner dei skal inngå samarbeid, ville føre overfor den viktigaste velferdsprodusenten i landet vårt.

Det nye inntektssystemet skal betre fange opp dei faktiske kostnadene ved å tilby velferdstenester til innbyggjarane i ein kommune. Me tilpassar kartet til eit endra terreng. Det betyr at kommunar der ein stor del av befolkninga er arbeidsfør og ikkje etterspør mykje kommunale tenester, får ein mindre del av kaka. Dei kommunane er altså billigare å drive enn andre kommunar. Tilsvarende får kommunar der ein stor del av befolkninga treng kommunale tenester, som f.eks. mange eldre, ein større del av kaka. Og dei får ein større del av inntektene enn det dei har hatt tidlegare, fordi dei er dyrare å drive. For dei fleste vil det framstå som rettferdig. Sidan det er lagt inn ein reell vekst i rammetilskotet for neste år, er det ingen kommunar som vil få ein reell nedgang i sine inntekter, sjølv om dei isolert sett taper på systemomlegginga.

Ein del har vore innoom kraftverksskattlegginga. Det har vore brei einigheit i Stortinget om at kraftkommunane skal få behalde sine inntekter, og heller ikkje KS har føreslått endringar på det. Det har ikkje vore vurdert endringar i samband med inntektssystemet. Kraftkommunane får ein stor del av sine inntekter frå konsesjonskraftinntekter og

eigedomsskatt. Altså: Det er ikkje ein del av inntektssystemet. Naturressursskatten inngår i grunnlaget for inntektsutjamning, og der har kraftkommunane fått redusert sine inntekter i og med at inntektsutjamninga er auka frå 55 pst. til 60 pst. frå 2009 til 2011, noko som fører med seg betydelige tap for dei kommunane. Det er òg viktig å gjere merksam på at av veksten til neste år, dersom vi legg 2,5 mrd. kr til grunn, er 42 mill. kr til kraftkommunane. Når me òg ser dagsrevyoppslag og innlegg frå denne talarstolen, skulle ein tru at det var dei 42 mill. kr som utgjorde eit betydeleg problem for resten av Kommune-Noreg. Slik er det nok ikkje. Eg kan òg stilla spørsmålet, sjølv sagt: Er det slik at Framstegspartiet, som har vore oppteke av dette i dag, vil endre naturressursskatten og ta han bort frå kraftkommunane?

Presidenten: Trond Helleland har hatt ordet to ganger tidligere i debatten og får ordet til en kort merknad, begrenset til 1 minutt.

Trond Helleland (H) [14:07:13]: Veldig kort til representanten Haugli, som avla meg en visitt i sitt – foreløpig – siste innlegg. Jeg har et sitat fra KS landsstyres enstemmige vedtak 28. mai, som står i innstillingen på side 35:

«Det nye inntektssystemet gir både «vinnere» og «tapere» i alle deler av landet. Landsstyret vil likevel peke på at de fire største byene nå må dele på det hovedstadstilskuddet som Oslo før hadde alene, og at regjeringen på basis av de særlige utfordringene for disse folketunge områdene bør øke dette tilskuddet og vurdere antallet kommuner i ordningen. Vekstkommunene er også i liten grad hensyntatt i det nye opplegget.»

Så vidt jeg vet, har de rød-grønne partiene også et flertall i landsstyret i KS, men der er det et enstemmig landsstyre som sier at store kommuner og store byer, særlig Bergen, Stavanger og Trondheim, har kommet dårlig ut. Det kan ikke representanten Haugli bortforklare med nye inntektsnøkler. Dette er for dårlig.

Presidenten: Michael Tetzschner har hatt ordet to ganger tidligere og får ordet til en kort merknad, begrenset til 1 minutt.

Michael Tetzschner (H) [14:08:26]: Til statsrådens bemerkning om at kommunene er samfunnets viktigste velferdsprodusent: Det er ikke riktig. Samfunnets største velferdsprodusent er familiene. Det er typisk for den rød-grønne retorikken at familien og det private fellesskap finnes omtrent ikke. Vi har tidligere i dag vært inne på at de borgerlige partiene har etterlyst litt respekt for hvem som finansierer offentlig sektor. Det er familiene. Den rød-grønne regjeringen har ikke en krone til overs hvis den ikke først er tatt ut av familiene. Det vi også må være klar over, er at enhver krone har en alternativ kjøpekraft, den har en alternativ bruk. Det å ha en for høy skattlegging er å redusere familienes egne velferdsmenyer og deres egne oppskrifter på hvordan de setter et godt liv sammen.

Så igjen dette: Familiene er samfunnets største velferdsprodusent.

Presidenten: Eirik Sivertsen har hatt ordet to ganger tidligere i debatten og får ordet til en kort merknad, begrenset til 1 minutt.

Eirik Sivertsen (A) [14:09:46]: Det som fikk meg til å ta ordet, var indignasjonen fra representanten Helleland over det han beskriver som «for dårlig» når han refererer til KS' uttalelser, som også er gjengitt i innstillingen. Vi vet alle at det er lett å argumentere for at det bør komme mer penger, men representanten Helleland svarte ikke på de utfordringene som han fikk fra representanten Haugli. Hvor skal man ta pengene fra? Som statsråden har gjort rede for tidligere i debatten, er dette et nullsumspill. Det handler om fordeling mellom kommunene.

Så hopper representanten Helleland også over det faktum at hadde det ikke vært for de politiske grepene man tar, der man faktisk løfter fram storbyene, hadde både Bergen, Trondheim og Stavanger kommet dårligere ut enn de gjør med det opplegget som regjeringen foreslår.

Statsråd Liv Signe Navarsete [14:10:51]: Ein må vel nesten vere Høgre-mann for å kunne karakterisere familien som velferdsprodusent. For meg står familien som ein nær fellesskap av folk som vel å leve livet sitt i lag. Eg har ikkje same forholdet til kommunen. Eg bur i kommunen, eg set veldig pris på kommunen, men heldigvis er det mannen min og barna mine som er familien min, og eg har eit heilt anna forhold til dei.

Kommunane – ja, dei er dei største ytarane av velferdsstenester. 70 pst av velferdstenestene vert ytte i kommunen. Eg veit svært godt kven som finansierer dei tenestene. Det er me og alle andre innbyggjarar som gjer det over skattesetelen. Vi gjer det fordi me ynskjer å yte til ein fellesskap. I motsetnad til Høgre ynskjer eg å styrkje den fellesskapen – ikkje gjennom å auke skattane, det er bra dersom me kan ha eit skattenivå som ikkje er for høgt. Men det skal vere høgt nok til at me kan ha ein sterk og god fellesskap med fellesskapstenester der me yter etter evne og får etter behov, der dei svakaste blant oss kan få det dei treng, og der dei meir ressurssterke òg kan få det dei treng.

Eg er betenkt over eit system som går i ei retning der dei mest ressurssterke kan kjøpe seg fleire og fleire tenester. På sikt kan det vere ei utfordring for fellesskapen og fellesskapssystemet – den nordiske modellen og det norske systemet, som me skal vere stolte av at me har greidd å byggje opp. Det er eit system som òg produserer verdiskaping. Det er ikkje slik at dei nordiske landa har ei lågare verdiskaping enn andre land, sjølv om me har eit sikkerheitsnett og eit velferdssystem som me absolutt skal vere stolte av at me evnar å få til, og som me bør ta vare på inn i framtida. Fellesskap og fordeling står sterkt for meg og for denne regjeringa. Det skal me jobbe for å vidareføre. Me skal òg jobbe for å vidareføre verdiskaping, og det greier ein innafor eit slikt system.

Presidenten: Håkon Haugli har hatt ordet to ganger tidligere og får ordet til en kort merknad, begrenset til 1 minutt.

Håkon Haugli (A) [14:13:23]: Jeg stilte representanten Helleland et enkelt spørsmål, men fikk ikke noe svar på det annet enn en henvisning til en uttalelse fra KS. Ja vel, KS peker på utfordringer, men ikke på noen løsninger. Det er et enkelt faktum at skal noen kommuner få mer, må noen få mindre. Helleland sier noe om hvem som skal få mer, men ingenting om hvem som skal få mindre, og det får vi altså ta med oss videre.

Presidenten: Sverre Myrli har hatt ordet to ganger tidligere og får ordet til en kort merknad, begrenset til 1 minutt.

Sverre Myrli (A) [14:14:02]: Jeg ønsker bare å avslutte disputten med Fremskrittspartiet og Amundsen, og det skjønner jeg av kroppsspråket til presidenten at han også ønsker.

Jeg har ikke sagt at vi har et perfekt inntektssystem for kommunesektoren. Jeg sa snarere at vi jevnlig bør foreta endringer i systemet, fordi landet endrer seg og samfunnet endrer seg. Jeg pekte på vekstkommunene som en gruppe kommuner som har spesielle utfordringer. Derfor bør systemet endres, noe vi også gjør.

Mitt poeng er ene og alene: Vi som stortingsrepresentanter kan ikke skylde på at systemet er komplisert. Er vi uenig i deler av inntektssystemet, bør vi endre det vi er uenig i, ikke erstatte det med et statlig styrt, byråkratisk system.

Presidenten: Det var ikke avslutningen på disputten med Amundsen, men tvert imot en ny runde med ham, for neste taler er nettopp den samme representant Amundsen.

Per-Willy Amundsen har hatt ordet to ganger tidligere og får ordet til en kort merknad, begrenset til 1 minutt.

Per-Willy Amundsen (FrP) [14:15:06]: Dersom representanten Myrli virkelig mener at man går i riktig retning, skritt for skritt, er det svært vanskelig å forklare hvorfor skjevhetene nå øker med de endringene som foretas i inntektssystemet. Det er jo det ultimate bevis på at man faktisk går i feil retning.

Så er det altså ikke slik, selv om man gjentar det på både inn- og utpust, at vårt system er mer byråkratisk. Tvert imot er det enkelt, oversiktlig og forutsigbart, noe som er det komplett motsatte av hvordan dagens inntektssystem til kommunene fungerer.

Så synes jeg det er veldig interessant at vi har en kommunalminister som står på Stortingets talerstol og siterer Karl Marx. Det sier kanskje litt om de utfordringene vi står overfor når det gjelder den rød-grønne regjeringen. Det er kanskje på mange måter et varsel om at det er på veldig høy tid å få disse partiene ut av regjeringskontorene og erstatte dem med noe mer frem-synt.

Presidenten: Da har ikke flere av dem som har tale-tid til gode, bedt om ordet. Men det har sakens ordfører, Ingalill Olsen, som har en taletid på inntil 3 minutter.

Ingalill Olsen (A) [14:16:26]: Endringene av kostnadsnøklerne gjør ikke at skjevhetene øker, tvert imot. Men når kostnadsnøklerne ikke har vært justert på 15 år, er det klart at det blir omfordelinger. Det er elementært, og det håper jeg at alle som sitter i kommunalkomiteen, etter hvert har forstått. Det har vært en justering som gjør at det blir mer rettferdig. Det betyr ikke nødvendigvis at alle kommunene er like fornøyd, f.eks. de som går ned. Men de som går opp og får mer, er mer fornøyd. Så vi må ikke spre usannheter. Skjevhetene øker ikke.

Statsråd Liv Signe Navarsete [14:17:23]: Eg har berre ein svært kort kommentar til Framstegspartiet. I den grad eg har sitert Karl Marx, er det i så fall heilt utilsikta. For eg må nok seie at der har eg kanskje mine begrensingar. Men sitat utanboks av Karl Marx er det fint at Framstegspartiet eventuelt kan og kan kjenne att. Det kan dessverre ikkje kommunal- og regionalministeren.

Presidenten: Da kan vi være trygg på at når kommunalministeren siterer Marx, kommer det fra hjertet og ikke fra skriftene.

Flere har ikke bedt om ordet til sak nr. 2.
(Votering, se side 4270)

Sak nr. 3 [14:17:58]

Innstilling fra kommunal- og forvaltningskomiteen om lønnsregulering for arbeidstakere i det statlige tariffområdet 2010 mv. (Innst. 363 S (2009–2010), jf. Prop. 139 S (2009–2010))

Heikki Holmås (SV) [14:18:14] (komiteens leder og ordfører for saken): Jeg skal ikke si mye om lønnsoppgjøret i staten. Det er jo mer en rituell øvelse for Stortinget å gå gjennom det. Men jeg vil gjerne benytte anledningen til å rose både ministeren og partene i lønnsoppgjøret, fordi dette lønnsoppgjøret var de første offentlige forhandlingene på veldig lang tid der man klarte å få gjort noen viktige grep i retning av likelønn.

To ting vil jeg gjerne henvise til når det gjelder de sentrale forhandlingene og de lokale forhandlingene.

Det ble stilt klare krav i de sentrale forhandlingene om at potten skulle gis en føring, slik at kvinner får minst 60 pst. Det ble avsatt 300 mill. kr til særskilt likelønnspolitikk.

Det andre er at man i de lokale forhandlingene ble enig om at kvinnene skal få en større andel enn fordelingen av antall årsverk mellom kvinner og menn tilsier.

Jeg synes at dette er oppsiktsvekkende bra. Det er verdt å merke seg at både statsråden så på dette som et godt grep for likelønn, og at organisasjonene så på det som et godt grep for likelønn. Forhandlingene med Fellesforbundet, og de første forhandlingene i privat sektor og de første forhandlingene i statlig – offentlig – sektor lovt veldig godt. Etter min oppfatning er dette noe som kan legge en mal for hvordan vi kan jobbe videre med å få til likelønn. For selv om det er slik at vi nå har tatt ett skritt på veien

i retning av mer likelønn mellom kvinner og menn, er det fortsatt slik at selv etter disse grepene er lønnsforskjellene store. Vi startet tross alt med et utgangspunkt der kvinner tjener 85 pst. av timelønnen til menn.

Det er varslet at barne- og likestillingsminister Audun Lysbakken til høsten skal legge fram en stortingsmelding om likelønn, og dette var etter min oppfatning et godt startskudd på det arbeidet, som vår regjering driver på med kontinuerlig for å få til mer rettferdighet. For alle er enige om at arbeid av lik verdi skal verdsettes likt.

Presidenten: Flere har ikke bedt om ordet til sak nr. 3. (Votering, se side 4271)

Sak nr. 4 [14:20:28]

Innstilling fra energi- og miljøkomiteen om utbygging og drift av Gudrun (Innst. 355 S (2009–2010), jf. Prop. 123 S (2009–2010))

Presidenten: Etter ønske fra energi- og miljøkomiteen vil presidenten foreslå at taletiden begrenses til 40 minutter, og fordeles med inntil 5 minutter til hvert parti og inntil 5 minutter til statsråden.

Videre vil presidenten foreslå at det gis anledning til replikkordskifte på inntil 5 replikker med svar etter innlegget til statsråden innenfor den fordelte taletid.

Videre blir det foreslått at de som måtte tegne seg på takerlisten utover den fordelte taletid, får en taletid på inntil 3 minutter.

– Det anses vedtatt.

Eirin Kristin Sund (A) [14:21:27] (ordfører for saken): I dag skal energi- og miljøkomiteen på en måte gi fra seg Gudrun til Stortinget. Det er en Gudrun som alle partier faktisk vil ha. Jeg skal ikke foregripe begivenhetenes gang, men det kan jo være at det blir en god og kort debatt.

Saken vi behandler i dag, er planen for utbygging og drift av Gudrun-feltet i midtre del av Nordsjøen.

Gudrun er lokalisert 55 km nord for Sleipner. De utvinnbare ressursene er anslått til 127 millioner fat oljeekvivalenter fordelt på henholdsvis olje/kondensat, gass og NGL. Det er planlagt produksjonsstart første kvartal 2014.

Deler av norsk kontinentalsokkel blir i dag definert som moden, dvs. som områder med kjent geologi, utbygd infrastruktur, avtakende produksjon og økende enhetskostnader. Men disse områdene har fremdeles et betydelig potensial for økt utvinningsgrad, effektivisering av driften og utnyttning av nærliggende ressurser.

Gudrun-feltet ble første gang påvist i 1974. Dette illustrerer hvor langsiktig petroleumsforvaltningen er. Det er i dag mulig å utvikle felt som tidligere ikke var utbyggbare. Dette er bra for ressursforvaltningen på sokkelen, men det er også bra for velferdssamfunnet Norge.

Felt som isolert sett kanskje ikke er lønnsomme og drivverdige, blir lønnsomme fordi en kan nyttiggjøre seg infrastruktur i nærområdene.

I Gudrun-feltet planlegger rettighetshaverne å bygge ut med en selvstendig plattform, med olje- og gass eksport via Sleipner og videre til Kårstø. Tilknytningen til Sleipner gjør feltet til et godt eksempel på nyttiggjøringen av allerede eksisterende installasjoner.

Hovedregelen i norsk petroleumsforvaltning er at det ikke skal slippes ut miljøfarlige stoffer i næringen. Nullutslippsmålet ble slått fast i St.meld. nr. 58 for 1996–1997, Miljøvernpolitikk for en bærekraftig utvikling.

Gudrun har gode miljøløsninger. Blant annet vil CO₂ bli skilt ut fra gassen og reinjisert i Utsira-formasjonen ved Sleipner.

Arbeiderpartiet og den rød-grønne regjeringen stiller strenge krav til vår petroleumsnæring. Det er viktig i et miljø- og klimaperspektiv, og det er viktig for å sikre teknologitvilling som sørger for at norsk sokkel er verdensledende innen miljø og sikkerhet. Det er ikke minst veldig viktig for alle dem som arbeider i og med norsk sokkel. En trygg og sikker arbeidsplass er en grunnleggende rettighet. Innenfor dette området er det ikke rom for kompromiss.

Utviklingen av Gudrun er viktig for norsk leverandørindustri. Investeringene er estimert til rundt 19,5 mrd. kr. Dette viser hvor stor verdiskaping som blir generert på sokkelen. Norsk leverandørindustri er veldig konkurransedyktig, og vi håper derfor norske leverandører vil være svært sentrale i utbyggingen av Gudrun-feltet.

Det er mange arbeidsplasser knyttet til petroleumssektoren, og næringen er et fundament for vår felles velferd. Hensynet til langsiktighet og verdiskaping fordrer at hovedtrekkene i petroleumsforvaltningen ligger fast. Denne saken er et godt eksempel på det.

I framtiden står verden overfor to store utfordringer: klimautfordringene og en sterkt økende etterspørsel etter energi. Petroleumsnæringen er en nøkkelnæring når det gjelder begge utfordringene. Det krever vilje til politisk samarbeid.

Arbeidet med Gudrun har vært et eksempel på godt samarbeid partiene imellom. Jeg ser på bakgrunn av det fram til fortsatt godt samarbeid om petroleumspolitikken i årene som kommer. På denne måten skal vi også bidra til å løse klimautfordringene samt å forvalte våre energiressurser på sokkelen på en best mulig måte.

Ketil Solvik-Olsen (FrP) [14:25:51]: Denne saken synes jeg egentlig er veldig positiv. Det er en samlet komité som står bak det man ønsker å få til, nemlig å utvikle nok et petroleumsfelt på norsk sokkel.

Jeg skal ikke gjenta alle de gode ord som forrige representant sa. Jeg synes det er veldig gledelig i disse tider når en i media stadig får høre at nå kan vi ikke tillate mer olje- og gassvirksomhet, både fordi vi risikerer ulykker og ikke minst fordi den gjør oss late, at når prosjektene likevel kommer til Stortinget, sier en enstemmig komité ja. Det synes jeg er bra. Jeg skulle bare ønske at vi fikk en like nyansert og god debatt i media. Det får vi ikke. I media er det dessverre veldig sprikende signal om hva en del partier ønsker, og ikke minst hva regjeringen ønsker. Men jeg skal gi ros til saksordføreren og til de rød-grønne partiene for at når det virkelig gjelder, knytter man laget tett til seg

og alle stemmer likt, og alle stemmer for at Norge fortsatt skal være en god olje- og energinasjon i framtiden. Det er som sagt bra.

Det er viktig å få kontinuitet i denne næringen. En kan ikke får understreket nok hvor langsiktig og kapitalkrevende næringen er, og hvor viktig det er at man har en jevn progresjon i det som skjer for å sikre at man opprettholder og utvikler kompetanse, opprettholder og utvikler arbeidsplasser og opprettholder og utvikler Norge som en troverdig og jevn olje- og gassleverandør. Dette prosjektet bidrar til det. Men det er på langt nær nok til å være en løsning på våre totale utfordringer på norsk sokkel. For mens vi har en god utvikling på gass, ser vi en betydelig nedgang på oljeproduksjonen. Det må enda mer offensive tiltak til for å kunne sikre oss som en olje- og gassnasjon i framtiden. Vi finner for små og for få nye felt til at man kan erstatte den produksjonen som man i dag har.

Jeg er glad for det som saksordføreren sa om at Norge skal være en energileverandør, og at oljenæringen er nøkkelen til dette. Det synes jeg er ord fra de rød-grønne partiene – samtlige av dem – som det er verdt å merke seg. For det er også viktig at man gir klare signaler til denne næringen om at det er det regjeringen faktisk vil, og ikke at regjeringen i petroleumsmeldingen skal gi signaler om at Norge egentlig skal gå vekk fra å være en oljenasjon fordi det har gjort oss late, men tvert imot at dette er en næring som er viktig både for Norge og vår verdiskaping og for oss som energileverandør. Igjen: ros til saksordføreren for de gode posisjonene hun har inntatt.

La meg også håpe at statsråden i sitt innlegg – utover å snakke om hvor viktig dette prosjektet er – kan gi noen signaler om petroleumsmeldingen. Det har kommet litt ulike signaler i media med tanke på hvilken framdrift det vil være på den, i lys av ulykken som pågår i Mexico-golfen. Det er viktig at vi tar lærdom av de feil som andre har gjort, de uhell som har skjedd, men lærdommen må være – som også president Obama tar inn over seg – hvordan vi kan gjøre dette bedre, ikke hvordan vi kan avslutte kapitlet.

Jeg tror, ut fra det innlegget som saksordføreren holdt, at regjeringen på ingen måte vil lukke boka når det gjelder norsk oljevirkosomhet. Det er også viktig at regjeringen ikke famler mellom sidene, at man ikke blar fram og tilbake i kapitlene fordi man ikke husker hvor de sluttet dagen før, men at man faktisk har en klar framdrift på dette. Jeg aksepterer at man på enkelte områder gjerne ønsker å bruke mer tid enn det man i utgangspunktet ville, fordi man har sett at det har kommet nye utfordringer. Utfordringer som man trodde man skulle unngå å måtte dra erfaring fra, har skjedd. Men det å gi et signal på framdriftsplanen, et signal på 21. runde i tillegg, hadde vært veldig nyttig, selv om det er litt på siden av det Gudrun-saken egentlig handler om, når en ser på det enkelte prosjektet. Men Fremskrittspartiet gir sin fulle støtte til prosjektet. Vi ser veldig fram til de investeringene som skal gjøres. Vi synes det er viktig for norsk oljenæring, vi synes det er viktig for leverandørindustrien. Jeg håper som saksordfører at dette gir mange arbeidsplasser på norsk sokkel og på norsk landjord – ikke bare fordi vi ønsker det, men fordi

norsk næringsliv viser seg å være mest konkurransedyktig når kontrakter skal inngås. Så håper jeg at saksordføreren ord også blir gjenspeilt i de øvrige innlegg fra komiteen, i og med at vi var en enstemmig komité.

Siri A. Meling (H) [14:30:54]: Dette er den første proposisjonen i denne stortingsperioden som omhandler utbygging og drift av et felt for utvinning av petroleumssressene våre. Det er en kjærkommen proposisjon. Etter tre tiår med økende produksjon på sokkelen har oljeproduksjonen det siste tiåret vært raskt fallende. Nye ressurser påvist gjennom leteaktivitet er langt mindre enn volumene vi har produsert. Erstatningsraten – forholdet mellom nye funn og uttak – har de siste årene ligget på omkring én til fire. Det vil si at vi bare finner ett fat ny olje når vi henter ut fire fat. Oljedirektoratets prognoser viser at oljeproduksjonen fra eksisterende felt vil være halvert allerede i løpet av de neste ti årene, og redusert til om lag 20 pst. av dagens nivå i 2030.

Det er sannsynlig at en videreutvikling av norsk sokkel i fremtiden i større grad enn tidligere må baseres på utbygging av små, kompliserte felt med lavere marginer enn det som tradisjonelt har vært tilfellet, slik som Gudrun. Selv om Gudrun historisk sett ikke er blant de største feltene på norsk sokkel, vil det gi norsk leverandørindustri kjærkomne nye utfordringer.

Investeringsprognosen for Gudrun-feltet er beregnet til 19,5 mrd. kr, og siden vi kjenner norsk leverandørindustri som en bransje preget av høy kompetanse og konkurransedyktige løsninger, må vi kunne gå ut fra at en del av disse investeringene vil utføres av norske leverandører.

Høyre støtter, i likhet med de andre partiene, denne proposisjonen for utbygging og drift av Gudrun-feltet. Det er positivt at vi på denne måten sikrer en bedre utnyttelse av infrastruktur i området, og det er bra at CO₂-gassen er planlagt sendt til Sleipner for deponering i Utsira-formasjonen. I tillegg er det sannsynliggjort at prosjektet vil bidra til fremtidige inntekter til staten, både gjennom skatter og avgifter og fra statens egne eierandeler.

Det er et hovedmål for Høyre at Norge opprettholder et bærekraftig nivå for petroleumsvirkosomheten så lenge som mulig. Det er viktig for å unngå forvitring av den teknologiske fagkunnskapen som kreves for en fremtidig utvikling av en gradvis mer moden petroleumindustri. Åpningen av felt som Gudrun er viktig for videreutvikling av norsk sokkel, og dagen i dag er derfor en gledens dag i så måte. Jeg vil likevel peke på at de største utfordringene for Norges fremtid som olje- og gassnasjon fortsatt ligger der. Hvis ikke nye områder av betydning åpnes for petroleumsvirkosomhet de kommende årene, er det en fare for at viktige teknologiklynger i Norge vil forvitte, enten ved å bli nedlagt eller ved flytting til andre deler av verden. Gudrun endrer ikke dette faktum. Dette kan være teknologiklynger som fokuserer på utfordrende nye feltutviklinger, som f.eks. utbygging på dypt vann, i fjerntliggende områder eller i miljømessig utfordrende områder. Når klyngene først har forvitret, kan det være vanskelig å bygge disse opp igjen. I så fall må teknologien hentes andre steder i verden.

En bærekraftig, langsiktig petroleumsindustri er svært viktig for at norsk leverandørindustri skal opprettholde sin internasjonale stilling. En sunn norsk leverandørindustri, som også i fremtiden kan konkurrere internasjonalt, krever et aktivitetsnivå med base på norsk sokkel for videre oppbygging av kompetansen. Investeringsnivået på sokkelen er fremdeles høyt, men vi er avhengig av at det gjøres nye, drivverdige funn for få frem flere prosjekter som aktørene ønsker å realisere. Derfor har vi ved flere anledninger påpekt at den sittende olje- og energiministeren og Stoltenberg II-regjeringen har en for passiv tilnærming til fremtidige utfordringer for petroleumsnæringen, bl.a. i forhold til å åpne for nye, lovende leteområder.

Det er viktig at vi har en regjering som synliggjør ambisjoner for landets viktigste næring, og fra Høyres side har vi gjentatte ganger understreket betydningen av at regjeringen leverer en petroleumsmelding som kan synliggjøre både visjoner, mål og strategier for hvordan næringen skal videreutvikles i årene fremover.

Snorre Serigstad Valen (SV) [14:35:21]: Jeg har et par kommentarer til komiteens innstilling. Først og fremst synes jeg det er veldig gledelig at en enstemmig komité slutter seg til merknadsformuleringene som gjelder HMS. Tidligere i år kunne Aftenposten melde om en forsk undersøkelse som Petroleumsstilsynet hadde gjennomført blant 231 plattformsjef, operasjonsledere, teknisk personell og verneombud på norsk sokkel. Det var deprimerende lesning. Én av ti innrømmer at jobber og operasjoner starter uten at det er satt i verk risikoreduerende tiltak. Én av fire svarer at de aldri, eller sjelden, bruker erfaringer fra andre risikoanalyser som underlag for nye vurderinger. «Det blir liksom bare et ark som henger med», sa en av de spurte. Bare én av fem svarer at man tar hensyn til tidligere analyser når man analyserer om jobben er sikker.

I et slikt bilde er det svært viktig ikke å kompromisere med sikkerheten på norsk sokkel. Oljeindustrien er en pengemaskin, og det fører gjerne til at aktører kan bli litt vel ivrige. Det er vår oppgave å holde tilbake og sette helse, miljø og ikke minst de ansattes sikkerhet først. Jeg er derfor tilfreds med at hele komiteen understreker at driftskonseptet og dimensjonering av boligkvarteret ved Gudrun må sikre forsvarlig virksomhet, og sikre tilstrekkelig restitusjon og hvile for alle arbeidstakergrupper på plattformen. Signalene fra Petroleumsstilsynet, Arbeidsdepartementet og Stortinget er en kraftfull beskjed, som bør oppfattes klart og godt.

Det er én ting til som er verdt å nevne. En samlet komité understreker viktigheten av norsk sysselsetting og lokal verdiskapning knyttet til slike prosjekter, og at norsk og lokal industri i så stor grad som mulig blir prioritert ved slike utbygginger. Jeg blir alltid varm om hjertet når jeg ser høyresiden forlate sine prinsipper om et fritt marked uten statlig intervensjon. Høyresidens fokus på lokal verdiskapning og norsk industri er et godt og nødvendig oppgjør med egen markedsliberalistisk ideologi, og det er en viktig erkjennelse fra Fremskrittspartiet og Høyre av at andre ting enn det frie markedet bør tillegges vekt i utforming av politikk, spesielt politikken som dreier seg om verdiskapning.

Fremskrittspartiet ynder å framstille SV som et parti som for det første aldri har støttet oljevirkosomhet i Norge overhodet, og som for det andre ønsker å stenge all oljeproduksjon i Norge over natta. Begge deler er usaklige og defensive påstander fra partiet som selv ikke kan påvise en sammenheng mellom egen petroleumpolitikk og klimapolitikk. Partiets påstander er lite overraskende. Partiet har selv problemer med å erkjenne at klima i det hele tatt bør være en faktor i petroleumpolitikken. SVs oljepolitikk utgjør, i motsetning til det, en helhet og en kontinuitet. Vi har mange ganger, over flere tiår, tatt til orde for et moderat utvinningstempo, og hadde f.eks. Senterpartiet, Venstre og Kristelig Folkeparti med oss på dette i behandlingen av tidligere utbygginger, og noen av partiene var også med i våre merknader om det i forbindelse med forrige petroleumsmelding. Vi ønsker en bedre ressursforvaltning, vi ønsker debatt om utvinningstempoet, og vi ønsker diskusjon om det enkelte kaller en myk landing. Hvordan skal overgangen fra fossil til grønn økonomi skje? Ved at vi utviner alt til siste dråpe, eller ved kloke politiske valg?

Vi har støttet utbygging av flere felt, også i opposisjon. Vi var f.eks. for både Kristin og Snorre, og det var ikke bare på grunn av navnene. Kvitebjørn og Grane er andre eksempler. Men vi har også stemt mot en del felt. For eksemplet sto vi i SV sammen med oljevennene i Fremskrittspartiet om å stemme mot Sleipner Vest tidlig på 1990-tallet – med to helt forskjellige begrunnelser. SV ville utsette prosjektet for å unngå opphopning av investeringer over et fåtall år og sørge for bedre inntjening, mens Fremskrittspartiet stemte mot fordi de var mot statlig eierskap i Sleipner Vest. Hadde flertallet den gang fulgt SVs ønske om utsettelse, så ville statens inntekter av Sleipner ha blitt langt høyere på grunn av de lave oljeprisene under utbyggingen. Hadde vi fulgt Fremskrittspartiet, ville Sleipner Vest sannsynligvis aldri blitt bygd med sin verdensberømte CO₂-håndteringsteknologi, eller etter hvert blitt overtatt av private aktører, f.eks. BP. Fremskrittspartiet ville gjøre Sleipner Vest hundre prosent privat, og var imot å bruke skattebetalernes penger, som de kalte det, i risikofylte prosjekter på norsk sokkel. Privatisering var så viktig for Fremskrittspartiet at de stemte mot hele utbyggingen.

Det spørs hvem som skal være høy og mørk i debatter om norsk petroleumpolitikk. I debatten om hvordan oljeinntektene skal komme det norske folk til gode, og hvordan vi ikke skal ramme miljø og sikkerhet, har Fremskrittspartiet svært lite å være stolt av. De bør gå stille i gangene.

Erling Sande (Sp) [14:40:04] (leiar i komiteen): Komiteen har hatt besøk av Gudrun nokre veker, og ho har kome godt ut av det og fått tilhengarar i alle leirar. Komiteen er samla i innstillinga som gjeld Gudrun-utbygginga, og planen for utbygging og drift er veldig godt beskriven her av saksordføraren og andre som har hatt ordet før. La meg difor berre heilt kort berre understreke følgjande moment: Det er altså ei utbygging som kan, og forhåpentlegvis vil, skape viktig næringsutvikling i ei tid som er krevjande for leverandørindustrien vår. Dei siste ti åra har vi

fått bygd opp ein svært god, framtidsretta og utoverretta leverandørindustri, og det er håpet vårt at Gudrun-utbygginga òg bidreg til viktig utvikling av arbeidsplassar rundt om i heile landet.

Teknologiutvikling, infrastruktur og meir kunnskap har gjort feltet aktuelt for utbygging no – trass i at det blei oppdaga før fleire av dagens komitémedlemer kom til. Satsinga på teknologiutvikling er difor sentral i arbeidet med å realisere prosjekt på kjende delar av norsk sokkel, og for å sikre best mogleg utnytting av felta.

At prosjekta som blir bygde ut, har brei semje her i denne salen, er også ein viktig verdi. Utnytting av eksisterande infrastruktur på kjende delar av norsk sokkel er altså best mogleg utnytting av petroleumsressursane i kjende område. Det er noko som heile Stortinget kan samle seg om.

Line Henriette Hjemdal (KrF) [14:41:53]: Vi har i dag til behandling utbygging og drift av Gudrun-feltet. Saksordføreren gikk gjennom komitéinnstillingen på en god måte. Gudrun ligger i midtre del av Nordsjøen, i nærheten av Sleipner. Det er en viktig og riktig utbygging, slik Kristelig Folkeparti ser det. Vi får utnyttet allerede eksisterende infrastruktur i området på en optimal måte.

Jeg tar egentlig ordet til en kort merknad om elektrifisering. Det er viktig å se enhver sak og utbygging på norsk sokkel i dette perspektivet, med tanke på den klimakampen vi står i. Gudrun har et kraftbehov anslått til å være maksimalt 13 megawatt, som vil dekkes av Sleipner A via en 20 megawatts kraftkabel. Det vil ikke være behov for å installere noe nytt kraftanlegg på Sleipner, og beregningene tilsier at Gudrun i løpet av sin levetid vil slippe ut ca. 0,6 mill. tonn CO₂, tilsvarende gjennomsnittlig ca. 50 000 tonn CO₂ per år. Kristelig Folkeparti mener det er riktig å utnytte allerede eksisterende infrastruktur i området på en optimal måte. Det er viktig av hensyn til best mulig ressursutnyttelse, men også av hensyn til allerede gjennomførte investeringer i området.

Vi vet at kraft fra land er vurdert, både til Gudrun og Sleipner av operatør og Oljedirektoratet. Kraft fra Sleipner A til Gudrun er beregnet til å koste ca. 420 mill. kr, mens kraft fra land er kostnadsberegnet til 1,1 mrd. kr. Ingen av disse løsningene har et kostnadsnivå i forhold til effekten på utslippene, som tilsier at dette tiltaket bør gjennomføres. Vi mener at utbyggingen er for liten og utslippene for små til å forsvare krav om landstrøm. Hvis vi skulle vurdert en eventuell landstrømløsning, burde vi ha vurdert det for hele Sleipner-området.

Petroleumstilsynet og Arbeidsdepartementet har også bemerket at det planlagte boligkvarteret ikke er fullt ut dimensjonert til å dekke behovet i det planlagte driftskonseptet. Vi forutsetter at driftskonseptet får en dimensjonering av boligkvarteret som sikrer forsvarlig virksomhet, slik som komiteen understreker.

Statsråd Terje Riis-Johansen [14:44:47]: Det gleder meg at komiteen deler synet på at Gudrun er en riktig og en viktig utbygging både av hensyn til en best mulig ressursutnyttelse og av hensyn til allerede gjennomførte investe-

ringer i området. Utbygginga av Gudrun-feltet vil bidra til å holde oppe aktivitetsnivået og sysselsettinga i leverandørindustrien. Dette er avgjørende med tanke på ivaretagelse og utvikling av kunnskap og teknologi innen petroleumsrelaterte næringer. Hensynet til sysselsetting i næringa er også et viktig argument for et jevnt og forutsigbart aktivitetsnivå.

Utbygging av Gudrun vil innebære en ny innretning egnet for utvikling av ressurser i området nord for Sleipner. En framtidig utbygging av eksisterende funn, som Sigrun, og nye olje- og gassfunn i området, kan forlenge produksjonsperioden for innretninga betydelig. I området rundt Gudrun er det planlagt letebrønner både i 2010 og i 2011. Utbygging av Gudrun kan gjøre disse prosjektene mer lønnsomme.

Gudrun er et betydningsfullt prosjekt som vil gi viktige bidrag til den totale produksjonen og aktivitetsnivået på norsk sokkel. Utbygginga har allerede gitt kontrakter til Aker Solutions i Verdal. Prosjektet bidrar til en bedre utnyttelse av infrastruktur i området, og bidrar til å øke sannsynligheten for at andre prosjekter i området vil bli bygd ut. Det er ikke mange prosjekter i Norge som har investeringer i 20 mrd. kr-klassen.

Gudrun har også gode miljøløsninger. Gassen fra Gudrun har et høyt CO₂-innhold. CO₂-en vil bli fjernet fra gassen på Sleipner A og vil deretter bli reinjisert i Utsira-formasjonen på samme måten som CO₂-gassen fra Sleipner blir håndtert i dag.

Så er, som talere før meg har vært innom, kraft fra land blitt vurdert for Gudrun. Både de beregninger som er foretatt av operatøren og det som myndighetene sjøl har gjort, viser at det blir svært høye tiltakskostnader. Kraften fra Gudrun vil derfor bli dekket av eksisterende kraftkapasitet på Sleipner. Det vil ikke være behov for installasjon av nytt kraftgenererende utstyr på Sleipner A, og kraftkabelen fra Sleipner til Gudrun vil ha ekstra kapasitet med tanke på framtidige utbygginger. Gassen fra Gudrun bidrar også til å videreutvikle den langsiktige virksomheten på Kårstø.

Jeg er glad for at komiteen har gitt sin enstemmige tilslutning til regjeringas forslag om utbygging av Gudrun. Når det kommer til stykket, er det enighet om hovedlinjene i petroleumpolitikken i Norge. Det er bra. Det er viktig for å få til en effektiv utnyttelse av de norske petroleumsressursene.

Navnet Gudrun er hentet fra norrøn mytologi. I likhet med opphavskvinnen er feltet en komplisert dame. Operatøren har imidlertid god erfaring med å håndtere slike damer, da også Kristin hadde slike egenskaper. Gudrun ble funnet i 1974, men blir bygd ut først nå. Det viser verdien av den teknologiutviklinga og den kunnskapsoppbygginga som har funnet sted innenfor den norske petroleumsnæringa, og som jeg er opptatt av å legge til rette for at skal kunne fortsette å utvikle seg også i framtida.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Ketil Solvik-Olsen (FrP) [14:48:22]: Jeg deler statsrådens vurderinger og innstilling og hele pakken når det gjelder denne saken, så dette er ikke et ondsinnet spørsmål.

Mange folk er bekymret over ulykken som har skjedd i Mexicogolfen, og regjeringen har selv sagt at en ikke skal gå videre med 21. runde på dypt vann før en vet hva som ligger bak. Nå er ikke dette nødvendigvis veldig dypt vann som sådan, men i den generelle oljedebatten har enkelte partier hevdet at nå må vi ikke gjøre noe før vi vet hva som skjedde i Mexicogolfen.

Hvordan har regjeringen vurdert den delen når en nå alikevel går videre med Gudrun uten å ha fått svarene, som en har etterlyst på alle andre områder, fra Mexicogolfen?

Statsråd Terje Riis-Johansen [14:49:08]: Vi jobber primært på to plan med det spørsmålet som representanten tar opp.

Det ene er at Petroleumsstilsynet fortløpende vurderer det som en kan hente ut av informasjon fra ulykken i Mexicogolfen opp mot den løpende aktiviteten vi har i Norge.

Det andre er å få tak i de store og mer endelige konklusjonene fra ulykken i Mexicogolfen, for gjennom det å kunne bruke det som grunnlag for forbedringer av norsk olje- og gasspolitikk framover. Den kunnskapen har vi ikke foreløpig, og jeg er svært opptatt av at det skal være en faktabasert inngang til olje- og gasspolitikken, som på andre områder. Det betyr at det ikke er mulig å konkludere i det store spørsmålet og det store bildet i dette før vi vet noe mer om hva som var forklaringa på og årsaken til en ulykke som faktisk fortsatt er tilstedeværende i Mexicogolfen.

Siri A. Meling (H) [14:50:24]: Statsråden understreket i sitt innlegg hvor viktig det er at vi har en enighet innenfor norsk oljepolitikk. Det er klart at det også er noe vi gjerne trekker frem i våre samtaler med viktige markeder i Europa, at det er en stor grad av enighet i norsk oljepolitikk, og at den derfor er forutsigbar og legger gode rammer for handel. Nå er det engang slik at det er en stund siden vi har hatt anledning til å diskutere petroleumpolitikken. Vi har diskutert en enkelt sak i dag, men vi skulle gjerne også hatt en helhetlig diskusjon i form av en melding om petroleumpolitikken. De siste signalene fra statsråden gikk på at denne kommer tidlig i 2011. Jeg er litt nysgjerrig på om statsråden kan si litt mer om når vi kan forvente å få en melding om petroleumpolitikken fremlagt.

Statsråd Terje Riis-Johansen [14:51:17]: Det er ikke noe hokusfokus rundt det. Det som jeg har sagt tidligere om framdriftsplanen på petroleumsmeldinga, er at jeg har hatt en ambisjon om å legge den fram rundt årsskiftet. Det kan bety at den er ferdig før årsskiftet, men det kan også bety at det går noe over årsskiftet. Det er jo f.eks. ikke naturlig å ha veldig ulik framdriftsplan for petroleumsmeldinga og forvaltningsplanarbeidet, som vi nå holder på med, all den tid at det vil kunne være viktige vurderinger som her gjøres på begge disse områdene.

Jeg har ikke noen eksakt dato å komme med nå, men vi jobber med dette. Jeg har gjennom vinteren hatt gode runder med samråd rundt i landet og har fått veldig

mange gode innspill. Vi jobber nå med å bearbeide dem i departementet, og skal bruke høsten til å skrive melding.

Presidenten: Replikordskiftet er omme.

De talere som heretter får ordet, har en taletid på inntil 3 minutter.

Henning Skumsvoll (FrP) [14:52:41]: Da Phillips Petroleum etter 32 tørre brønner fant olje på Ekofiskfeltet lille julaften 1969, var det starten på en gullalder for nasjonen Norge. Gradvis ble det gjort store olje- og gassfunn, både i 1970-årene og i 1980-årene. Disse funnene er nå blitt aldrende olje- og gassfunn. Fra en produksjonstopp for olje på over 3 millioner fat per dag ligger produksjonen på norske felt nå på ca. 2 millioner fat per dag. Oljeproduksjonen i Nordsjøen er stadig minkende, mens gassproduksjonen er økende.

Ifølge Det internasjonale energibyrået, IEA, er Norges viktigste bidrag til reduksjon av klimagasser å produsere så mye olje og gass som mulig fram til 2030. En slik norsk produksjon av olje og gass vil være med på å redusere klimagassutslipp fra kullkraftverk i Europa.

Det er derfor gledelig at vi i dag behandler saken om utbygging og drift av olje- og gassfeltet Gudrun. Feltet ligger nær Sleipnerfeltet og kan dermed nyttiggjøre seg eksisterende infrastruktur. Dette medfører at kostnadene blir holdt på et akseptabelt nivå. Det er en samlet komité som nå gir klarsignal for at olje- og gassfeltet Gudrun kan planlegges og bygges ut.

Jeg merker meg at også representanten Serigstad Valen fra SV står bak denne innstillingen. Det forundrer meg ikke så lite. I de fleste debatter og avisinnlegg går representanten Serigstad Valen imot å øke produksjonen av fossil energi i form av olje og gass. Det er vanskelig å forstå SVs politikk på energisektoren. Nedtrapping av olje- og gassproduksjonen blir av SV stadig nevnt som et av de største bidragene Norge kan gi for å redusere klimagassutslipp. SV hevder ved enhver anledning at reduksjon av klimagassutslipp er det viktigste tiltaket Stortinget kan vedta. Likevel er dette standpunktet ikke så viktig for SV at de vil ta Verneplan for vassdrag opp til ny vurdering. Ble det gjort, kunne mye vannkraft blitt utbygget. SV vil heller ikke starte konsekvensanalyser av Lofoten og Vesterålen, men kan akseptere at det gjøres for Barentshavet. SVs holdning til olje- og gassektoren samt til utnyttelse av mer vannkraft tenderer, etter mine vurderinger, klart til dobbeltmoral.

Jeg avslutter mitt innlegg med å peke på at dette er en gledelig dag, fordi Gudrun olje- og gassfelt skal planlegges og utbygges. Produksjon fra Gudrun vil gi nok et bidrag til landets økonomi fra olje- og gassektoren.

Siri A. Meling (H) [14:55:34]: I mitt innlegg glemte jeg å takke saksordføreren for hennes arbeid, så jeg vil gjøre det nå. Men det var ikke derfor jeg ba om ordet, det var på grunn av innlegget til representanten Snorre Serigstad Valen og de sparkene som gikk til Høyre, at vi angivelig skulle ha forlatt vårt syn på hvordan markedet skal virke.

Det er klart at Høyre ser med stor glede på alle oppdrag som tildeles norsk leverandørindustri. For all del, det er ingen, går jeg ut fra – uansett politisk ståsted – som er imot at det går ordrer til norsk leverandørindustri, snarere tvert imot. Men Høyre har, som representanten Serigstad Valen sikkert har fått med seg, en egen merknad hvor vi sier at dette må skje gjennom «konkurransedyktige tilbud» i et marked. Her er det kanskje en stor forskjell mellom Høyre og partiet til representanten Serigstad Valen: Vi tror ikke at det går an å verne norsk industri til fremgang. Fremgangen kommer i konkurranse med andre tilbydere, en konkurranse hvor vi hele tiden må bli bedre. Og det blir norsk leverandørindustri, heldigvis. De er aktive på det internasjonale markedet, skaper store verdier for landet vårt og gjør seg også bemerket internasjonalt. Høyre har på ingen måte forlatt sitt ståsted.

Ellers merket jeg meg også at representanten Serigstad Valen ikke snakket så mye om selve Gudrun-utbyggingen. Han fokuserte mye på sikkerhet, og det kan vi alle være enige om er viktig. Men det er tydelig at det er en dobbeltkommunikasjon i Sosialistisk Venstrepartis budskap med hensyn til hva man ønsker med oljen fremover. Jeg håper at det er den linjen som bl.a. representanten Eirin Kristin Sund har tatt til orde for, og som også statsråden har lagt frem sitt syn på, at det fortsatt skal være bred enighet om norsk petroleumspolitikk fremover, og at det ikke er SVs syn som skal dominere.

Oskar Jarle Grimstad (FrP) [14:57:51]: Klarsignalet vi gir i dag, er sett på som viktig og avgjerende for ei vidare utvikling av delar av petroleumsmiljøet i Noreg.

Gudrun-strukturen blei funnen så langt tilbake som i 1974, då det blei påvist olje, gass og kondensat. Såleis har ein venta lenge på ei avklaring. Utbygginga er berekna til å koste rundt 20 mrd. kr, blir sett på som svært viktig og gir etterlengta sysselsetjing.

Når representanten Serigstad Valen prøver å gi inntrykk av at Framstegspartiet – og for ein stor del også Høgre – nærmast spring frå prinsippa sine og deler ut oppgåver til dei norske bedriftene, fell det på si eiga urimelegheit og viser at Serigstad Valen har ein omtrentleg omgang med sanninga som han burde halde seg for god til. Eg kan gjerne sitere konserntillitsvald i Aker Solutions, som seier:

«En Gudrun-utbygging skaper optimisme. Det trenger vi.»

Han representerer norske oljeinteresser og arbeidsplassar.

Oljeindustrien har dei siste åra klaga over mangelen på oljepolitikk og ikkje minst over mangelen på klare politiske signal om korleis norsk oljeindustri skal sjå ut. Når vi i dag kjenner til at petroleumsakтивiteten sysselset – inklusiv medstraumsaktivitetar – ca. 200 000 personar, er det ein proporsjon som viser kor viktig denne næringa er. I tillegg fyller ho eit oljefond som skal tryggje pensjonane i framtida, pluss at ho årleg bidreg med ei avkasting som er avgjerende for velferdstilboda vi alle er opptekne av – for ikkje å vise til dei økonomiske utfordringane mange av EU-landa slit med, Hellas spesielt og PIIGS-landa generelt. Dette er noko vi i Noreg kan tillate oss

nærmast å oversjå, grunna skattar og andre inntekter frå oljeverksemda.

Det er derfor eit paradoks at sterke krefter i Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet er motstandarar av vidare utbygging av oljeverksemda i andre delar av landet. Når representanten Serigstad Valen i innlegget sitt nærmast glorifiserer SVs motstand mot petroleumsnæringa, bør han spørje seg sjølv kvifor den same næringa og tilsetteorganisasjonane beskriv SVs petroleumspolitikk som nærmast katastrofal for næringa. Men når det gjeld Gudrun, gis det fornuftig nok eit klarsignal, og det er Framstegspartiet svært glad for.

Noreg hadde lenge tredjeplassen på lista over verdens største oljeeksportørar, berre slått av Saudi-Arabia og Russland. Men etter dei siste åras kraftige fall i oljeproduksjonen har vi rast nedover på lista. Derfor er det avgjerande for den omstillinga oljenæringa etter kvart er nøydd til å gjennomgå, at vi har en haleproduksjon som sørgjer for at vi får mest mogleg ut av dei ressursane som ligg på havbotnen, gjennom føreseieleg og hensiktsmessig tilgang og utbygging av olje- og gassressursane. Dessverre er eg ikkje trygg på at den raud-grøne regjeringa vil sørgje for det, men vil gamble med inntil 200 000 arbeidsplassar i ei kunnskapsnæring heile verdsøkonomien er avhengig av. Men i dag feirar vi at klarsignalet for Gudrun er gitt, og det er eg glad for.

Snorre Serigstad Valen (SV) [15:00:57]: Representanten Skumsvolls godt forberedte innlegg viser med all tydelighet hvor meningsløse debatter i stortingssalen her noen ganger kan bli når man leser opp det man har forberedt på forhånd, uten å lytte til det motdebattantene sier i foregående innlegg. Og som opposisjonspolitiker er det sannsynligvis veldig enkelt å konstruere sammenhenger der norsk olje erstatter kullkraft i Europa – som Skumsvoll var inne på – og der en åpning i Lofoten i seg selv vil være bra for klimautfordringene. Men jeg merker meg at representanten Skumsvoll og representanten Grimstad ikke på noe tidspunkt adresserer de punktene jeg faktisk angrep Fremskrittspartiet for, nemlig den historiske motviljen mot å la oljeinntekter på norsk sokkel tilfalle fellesskapet, en politikk som var så dominerende i mange år i Fremskrittspartiets historie at man heller stemte mot utbygginger av felt, f.eks. Sleipner, naboen til Gudrun. Det var viktigere å stemme mot det, enn at SDØE skulle ha en høy andel.

Representanten Meling anklager SV for dobbeltkommunikasjon. SV står på den samme linjen nå som vi har gjort i mange år, og det er for en ansvarlig forvaltning av norsk sokkel med høy ressursutnyttelse. Her har SV, Høyre og Fremskrittspartiet gjort felles sak tidligere, f.eks. i merknads form i behandlingen av forrige petroleumsmelding, for to perioder siden.

Et mye mer alvorlig innslag av dobbeltkommunikasjon er jo den manglende sammenheng mellom Høyres stadige kritikk av regjeringens manglende innsats på klimafeltet, som de anklager oss for, og Høyres voldsomme trykk for å åpne sårbare områder for oljeutvinning. Det at de to høyrepartiene i Stortinget ikke er villige til i det hele tatt å

akseptere en sammenheng mellom norsk petroleumsvirksomhet og klima, kan ikke bety at det å stå for en moderat produksjon av olje og et moderat utvinningstempo fra SVs del er ulogisk på noe som helst vis.

Jeg spør meg om representanten Grimstad hørte mitt innlegg. Det var ikke noen glorifisering av SVs motstand mot noen ting som helst. Den eneste motstanden jeg refererte til i mitt innlegg, var en sak Fremskrittspartiet og SV sto sammen om, nemlig forslaget om å utsette Sleipner Vest. Men det er vel nok et eksempel på at innleggene i denne salen ikke nødvendigvis alltid er ment til hverandre, men kanskje like mye til velgerne i hjemfylket og til kameraene i salen.

Presidenten: Presidenten vil bare for ordens skyld gjøre oppmerksom på at vi diskuterer en enstemmig innstilling om å bygge ut Gudrun.

Ketil Solvik-Olsen (FrP) [15:03:59]: Det burde egentlig være unødvendig å ha en slik debatt når en samstemt komité står bak dette prosjektet. Jeg vil jo anta at når en komité står bak et olje- og gassprosjekt, er det fordi vi mener det er fornuftig for Norge å utvinne mer olje og gass enn det man gjør i dag. Hvis ikke burde jo et parti som SV stemt imot dette prosjektet. Det gjør de ikke. Men representanten Serigstad Valen klarte likevel å gi uttrykk for i denne salen at han opplevde debattene som «meningsløse», fordi enkelte representanter fremmer sine synspunkter uten å ta hensyn til det Serigstad Valen selv mente. Vel, la meg selv påpeke at det signalet som representanten Serigstad Valen gir i denne salen, er noe helt annet enn det representanten Serigstad Valen selv sier i komitéinnstillingen. Det er jo mer problematisk enn at en opposisjonspolitiker ikke er enig med representanten Serigstad Valen i hans argumenter. For hvis man faktisk skal kunne stole på det en politiker sier, må jo den politikeren si det samme i en komitéinnstilling som det han sier i debatten etterpå. Signalene er derimot veldig motstridende.

Utfordringen som representanten Serigstad Valen gir til Fremskrittspartiet, og for så vidt også til Høyre, går på at vi mener at olje- og gassvirksomheten i Norge er fornuftig i et klimaperspektiv. Representanten Serigstad Valen mener at så ikke er tilfellet. Det må være en forutsetning for representanten Serigstad Valen at folk enten ikke ville brukt energi hvis Norge ikke utvinne olje eller gass, eller at den kapitalen som går til norsk sokkel, da automatisk ville gått til investeringer i fornybar energi. Jeg tror begge disse forutsetningene ville være feil for representanten Serigstad Valen. For vi vet at den kapitalen som investeres på norsk sokkel, ikke drives av veldedige tanker, men den drives av å få en avkastning på den kapitalen.

Det er ikke forbudt å utvinne olje og gass, det er ikke forbudt å utvinne kull, det er ikke forbudt å produsere fornybar energi – ergo vil den kapitalen gå til den investeringen som det er best avkastning på, avhengig av de rammebetingelsene som føres i de enkelte land rundt om i verden. Og da er det så enkelt: Hvis representanten Serigstad Valen mener at man ikke skal utvinne olje og gass på norsk sokkel, hvor tror han den kapitalen går? Jeg tror

at samtlige investorer ville sagt at den går der man får best avkastning. Da ville den gått til olje- og gassprosjekter utenfor Norges grenser. Den ville ikke gått til fornybar energi-prosjekter i Norge. Hvis det investeres mindre i olje- og gassvirksomhet i Norge, og etterspørselen etter energi opprettholdes, betyr det at man enten ville fått mer olje- og gassproduksjon i andre land, eller sannsynligvis mer investering i produksjon av det som er den marginale energiproduzenten i det nordeuropeiske markedet, nemlig kull.

Det er ikke sånn at hvis man bare kutter ut norske olje- og gassinvesteringer, popper det automatisk opp vindmøller som erstatter dette. Det er ikke tilfellet. Derfor er det slik at når det gjelder energibehovet i verden, som skal dekkes, er det i en kort og en mellomlang horisont mer fornuftig at man opprettholder og øker norsk olje- og gassproduksjon enn at man øker forbruket av kull. Det sier også Det internasjonale energibyråets prognoser, selv i deres klimascenarioer. Det er kull man må kunne erstatte, og da må man øke produksjonen av olje og gass de neste 20 årene. At SV ikke liker det, er greit, men faktum er likevel ubestridelig.

Presidenten: Snorre Serigstad Valen har hatt ordet to ganger tidligere og får ordet til en kort merknad, begrenset til 1 minutt.

Snorre Serigstad Valen (SV) [15:07:40]: Jeg forstår at Fremskrittspartiet synes det er ubehagelig at det for det første ses en sammenheng mellom vår egen petroleumsvirksomhet og klimaet, og at det for det andre går an å ha to tanker i hodet på en gang. I Fremskrittspartiets verden er det gjerne slik at man enten må gå inn for å åpne alt, eller så er man en dogmatisk oljemotstander.

SV har aldri foreslått å stenge norsk sokkel over natten eller stemt mot alle oljeutvinningsprosjekter i Norge opp gjennom historien. Men Fremskrittspartiet er nødt til å snakke som om det er tilfellet, og late som om det er sant, for at egen retorikk skal gi mening.

Presidenten: Flere har ikke bedt om ordet til sak nr. 4. (Votering, se side 4272)

Sak nr. 5 [15:08:23]

Innstilling fra familie- og kulturkomiteen om representantforslag fra stortingsrepresentantene Linda C. Hofstad Helleland, Olemic Thommessen, Sonja Irene Sjøli og Peter Skovholt Gitmark om likebehandling av offentlige og private tilbydere av barnevernstjenester og etablering av en nettportal (Innst. 359 S (2009–2010), jf. Dokument 8:109 S (2009–2010))

Presidenten: Etter ønske fra familie- og kulturkomiteen vil presidenten foreslå at taletiden begrenses til 40 minutter og fordeles med inntil 5 minutter til hvert parti og inntil 5 minutter til statsråden.

Videre vil presidenten foreslå at det gis anledning

til replikkordskifte på inntil tre replikker med svar etter innlegget fra statsråden innenfor den fordelte taletid.

Videre blir det foreslått at de som måtte tegne seg på takerlisten utover den fordelte taletid, får en taletid på inntil 3 minutter.

– Det anses vedtatt.

Øyvind Håbrekke (KrF) [15:09:27] (ordfører for saken): Representanter fra Høyre fremmer i denne saken to forslag. Det ene handler om etablering av en nettportal og det andre om likebehandling av offentlige og private tilbydere av barnevernstjenester.

Som saksordfører redegjør jeg først for komiteens innstilling og flertallets vurderinger, og deretter for Kristelig Folkepartis egne vurderinger.

Når det gjelder forslaget om en egen nettportal for barnevernstjenester, mener komiteens flertall at det ikke er et hensiktsmessig virkemiddel for å øke kvaliteten på barnevernstjenestene. De aktuelle aktørene har tilstrekkelig tilgang til annen informasjon, som gjør at å utvikle et slikt tilbud ikke svarer til ressursbruken.

Når det gjelder forslaget om likebehandling av private og offentlige aktører, er en samlet komité heldigvis opptatt av at det er viktig å ha et mangfold i barnevernssektoren.

Komiteens flertall mener imidlertid det er viktig å skille mellom private kommersielle aktører på den ene siden og private ideelle nonprofitbaserte aktører på den andre siden. Komiteens flertall støtter følgelig ikke forslaget.

Dette er også et sentralt poeng for Kristelig Folkeparti. De ulike aktørene er forskjellige, de har ulike kvaliteter, og de opererer på ulike premisser.

For Kristelig Folkeparti handler dette om de ideelle aktørenes rolle og plass i samfunnet. Det handler om hva slags Norge vi vil ha, hva slags samfunn vi vil være. Ideelle organisasjoner, nonprofitbaserte institusjoner, har hatt og har fortsatt en grunnleggende rolle i utviklingen av det norske velferdssamfunnet. Historisk sett har de vært pionerer som har vist vei for det som senere er blitt naturlige oppgaver for velferdssamfunnet, som vi alle sammen tar som en selvfølge. Det var engasjerte mennesker, som så lidelse, og som brydde seg. Det var varme hender, som ga omsorg. De har kontinuerlig tatt fatt i de gruppene som samfunnet som fellesskap ikke har tatt godt nok vare på, ikke hatt et tilbud til, og de har utviklet nye tilbud. De har vært og er fortsatt et kritisk korrektiv til offentlig virksomhet, de går nye veier, driver nybrottsarbeid og utvikler nye behandlingsmetoder.

Det var frivilligheten som startet velferdssamfunnet, og de spiller fortsatt en stor rolle i velferdssamfunnet. Det er knapt mulig å tenke seg det norske velferdssamfunnet uten disse aktørene. De representerer fellesskapsverdier som er en av hjørnesteinene i det norske velferdssamfunnet. Uten disse aktørene, uten frivilligheten og idealismen som ligger bak disse aktørene, hadde vi hatt et annet Norge. Derfor er det så viktig for meg å få understreket, også så statsråden og regjeringen hører det, at det også må være et mål i seg selv å ivareta disse aktørene. Det holder derfor ikke bare å si at vi skal bruke dem bare når vi ikke har tilstrekkelig tilbud i det offentlige apparatet. De har en verdi i seg selv.

Hvis vi over tid velger å skvise ut disse aktørene, som på sikt er resultatet av dagens politikk, vil vi gå mot et kaldere samfunn. Situasjonen for de ideelle organisasjonene er prekær. HSH har slått fast at hvis dagens utvikling fortsetter, kan vi om fem til ti år se en situasjon der de ideelle aktørene faktisk er ute av de oppgavene de bidrar med i velferdssamfunnet i dag. Vi har dessverre altfor mange eksempler på at ideelle aktører må legge ned driften av institusjoner fordi de presses ut av markedet – ikke fordi de driver dårlig, men fordi de, som de selv sier, på mange måter skvises mellom på den ene siden den holdningen at det offentlige skal sørge for alt selv, og på den andre siden økonomisk rasjonalitet, anbuds- og konkurransetenkning – en markedstenkning som spres til alle samfunnsområder. Begge disse holdningene truer frivilligheten i dag, og det får vi klare meldinger om fra alle organisasjonene som opererer innenfor både barnevern og andre områder.

Dagens politikk er faktisk i ferd med å ta livet av idealismen og de ideelle institusjonene i velferdsproduksjonen i Norge. Det vil gi oss et helt annet Norge. Derfor er det viktig å ta på alvor at vilkårene for de ideelle organisasjonene må endres, og det har Kristelig Folkeparti også lagt inn i innstillingene.

Gunn Olsen (A) [15:14:33]: Vi er jo enige om at det er i alles interesse å ta vare på og videreføre den kunnskapen vi har i barnevernssektoren.

Forslagsstillerne vil innføre en internettbasert tjenesteportal som kan gi oversikt og et sammenligningsgrunnlag mellom tilbudene i barnevernssektoren.

Flertallet deler de vurderingene som statsråden har, og som han har uttrykt i et brev til komiteen datert 7. mai. Det som kommer til uttrykk, er at det er helt uklart hvilken nytte denne portalen egentlig kan gi, og at portalen bare kan bli et fordyrende byråkratisk ledd. Vi trenger penger til viktigere ting i barnevernet. Skal portalen ha noen som helst hensikt, må den oppdateres hele tida. Vi tror det vil være en krevende øvelse, som vi ikke helt kan se effekten av.

Arbeiderpartiet slutter seg absolutt til de vurderingene, og mener at kvaliteten i barnevernet må styrkes, men at det er andre virkemidler som er mer hensiktsmessig.

Og så: Jeg synes det snart må være på tide å avlive den myten som høyresida hele tida dyrker om at vi til enhver tid motarbeider private institusjoner. Ja, vi mener åpenbart at forutsigbarhet og langsiktighet best kan ivaretas av det offentlige og av de ideelle organisasjonene, men vi uttrykker til stadighet at de private kommersielle alltid vil være et viktig supplement.

I merknadene til denne saken har vi også støttet statsråden i vurderingene om at ikke alle private institusjoner kan ses under ett. Mange driver veldig bra, men vi har også eksempler på det motsatte, som jeg også synes at høyresida bør kunne akseptere og innrømme. Det er en kjensgjerning at mange ideelle organisasjoner og nonprofitinstitusjoner har hatt en grunnleggende rolle i bygging av velferdssamfunnet, slik saksordføreren uttrykte det, ikke minst innenfor barnevernsfeltet. Men det kommer de fortsatt til å ha.

Vi skal være svært takknemlige for alle de idealistene som har jobbet, og fortsatt jobber, i barnevernet. De har mye kunnskap og kompetanse, og ikke minst en høy grad av omsorg, som vi absolutt ikke skal undervurdere. Det skal vi ha stor respekt for.

Line Henriette Hjemdal hadde her overtatt presidentplassen.

Solveig Horne (FrP) [15:17:26]: Det er to dager igjen til Stortinget går fra hverandre. Jeg satt for meg selv og oppsummerte litt hva denne komiteen i grunnen har debattert de siste månedene, og det har enten vært fedrekvote, eller så har det vært situasjonen i barnevernet. Det er veldig mye opposisjonen som har dradd denne debatten i gang, med forskjellige Dokument 8-forslag. Det har altså ikke kommet en eneste sak fra statsråden når det gjelder bedringer av situasjonen i barnevernet, men det har kommet signaler om at det skal komme saker. Jeg vil i hvert fall si at Fremskrittspartiet ser fram til at det kommer saker i løpet av høsten til behandling i komiteen.

Jeg har lyst til å takke forslagsstillerne for det forslaget som nå ligger på bordet her. Det er et utrolig viktig forslag når det gjelder å likestille offentlige og private tilbydere av barnevernstjenester.

Vi vet at når staten er nødt til å gå inn og ta barn ut av hjemmet, er det viktig at barna får et godt tilbud. De skal ha det aller beste tilbudet de kan få. Vi vet at barn er forskjellige, barn har forskjellige behov, og da trenger de også ulik behandling, ulik hjelp. Noen trenger fosterfamilier, andre trenger institusjonsplasser. Det må være et mangfold i de institusjonsplassene vi har i dag.

Vi opplever ofte at det er Bufetat som sitter på de plassene som er tilgjengelig, og de bestemmer hvilke plasser man skal sende barna til. Hvis kommunene da sier at de heller ønsker å sende barnet til denne institusjonen fordi det er viktig, at det er det beste tilbudet i forhold til det barnet trenger, opplever de ofte at de får et nei fra Bufetat på grunn av at de vil bruke de som liksom er godkjent, og som de mener er best. Derfor er det viktig at vi har et stort mangfold både av private og offentlige institusjoner. I motsetning til Kristelig Folkeparti ser ikke Fremskrittspartiet noen forskjell på om det er ideelle private organisasjoner eller kommersielle private institusjoner.

Jeg vil advare mot at man nå skal gå inn og begrense private tilbydere fordi de ikke skal få lov til å tjene penger. Det viktigste må være at det er tilsyn med de private institusjonene, at lover og forskrifter blir holdt når det gjelder de avtalene de har inngått med dem som trenger det. Derfor kommer Fremskrittspartiet til å støtte forslagsstillerne når det gjelder å likestille private og offentlige tilbydere, men vi kommer også til å støtte forslaget om å ha en nettportal. Vi kan se at statsråden har et poeng i at det allerede er et nettsted i dag. Men vi tror det er viktig at kommunene har tilgang til en slik nettportal, slik at de kan få lov til å ha en pool der de velger ut de tilbudene som de føler er best for ungene.

Det var litt morsomt i dag. Jeg leste et leserinnlegg

som sto i Fædrelandsvennen i går, fra en representant fra Arbeiderpartiet. Det sto:

«En av de viktigste oppgavene vi har som fellesskap og samfunn, er å bidra til at alle kan ha en barndom fri for vold, overgrep og fattigdom.»

Det er viktig at vi har et barnevern som fungerer, og da handler det om «den politiske viljen til å handle», skriver Arbeiderpartiets representant videre. De forventer nå en oppfølging fra statsråd Audun Lysbakken for å gjøre barnas hverdag bedre.

Derfor håper jeg, på tampen av dette innlegget, at statsråden kan ta med seg disse signalene. Det er på tide når vi møtes til høsten, og i forbindelse med statsbudsjettet, at det ligger forslag fra regjeringen som gjør at barnevernsbarn får en bedre hverdag, så vi slipper å se flere eksempler på at det hver dag er barn der ute som sviktes på grunn av at de ikke får den oppfølgingen de har krav på.

Jeg må si jeg er bekymret for den sommeren som vi nå går i møte, fordi vi vet at det er veldig mange små kommuner som ikke har tatt det løftet som regjeringen på en måte signaliserte at de burde gjøre, med hensyn til å ansette flere folk i barnevernet. Vi vet at når ferien i de små kommunene skal avvikles, er det mange barn som lider, de barna som virkelig trenger hjelp.

Jeg tar herved opp det mindretallsforslaget som ligger i saken.

Presidenten: Representanten Solveig Horne har tatt opp det forslaget hun refererte til.

Linda C. Hofstad Helleland (H) [15:22:52]: For Høyre er mangfold innenfor barnevernssektoren viktig. Ulike kompetansemiljøer knyttet til ulike institusjoner og tiltak representerer et mangfold. Dette mangfoldet ønsker vi i Høyre å sikre best mulig. Det betyr at vi også må legge rammebetingelsene til rette på en slik måte at alle aktører opererer i markedet på like vilkår, med like krav og med like rettigheter.

Dessverre er dette ikke tilfellet i dag. Regjeringen ønsker ikke å stille de samme kravene til de offentlige aktørene som de gjør til de private. I dag er det private barnevernet preget av faglig kompetanse og mangfold, drevet av idealister med tro på egen virksomhet og med ønske om å bidra til et godt liv for barn og unge.

I dag ser vi at det statlige barnevernet har en rekke fordeler, og at det er konkurransevridende faktorer som går i deres favør. Det bidrar til innskrenkninger i og avvikling av private tiltak og institusjoner. Høyre er veldig bekymret for at vi er i ferd med å miste en rekke faglige retninger og metodiske tilnærminger som kun er representert i privat regi. Med gjeldende anbudssystem og med politiske føringer om at man skal begrense bruken av private aktører, står vi i fare for å miste verdifull kunnskap, kompetanse og erfaring på områder hvor nettopp behovet for en mangfoldig tilnærming er påkrevd for å kunne gi et forsvarlig og godt tilbud.

Det er synd at ideologiske føringer skal gå foran tilbud som fungerer godt. Jeg vet at statsråd Lysbakken flere ganger har fått høre fra barn i barnevernet, bl.a. i Barne-

vernsproffene, som – slik jeg forstår det – selv har sagt at det ligger veldig mye godt barnevernsarbeid i det private barnevernet, for der er det mennesker som bryr seg, der er det mennesker som går inn med sjela si for å hjelpe disse barna. Det er en fleksibilitet og en romslighet som vi ikke finner i det hele tatt i det statlige barnevernet. Da er det synd at vi har en regjering som ikke lytter til disse barna, men som setter politisk ideologi foran resultater og foran barn.

Det er på denne bakgrunn Høyre fremmer forslag om reell likebehandling av offentlige og private aktører i dette markedet. Det er etter modell fra Danmark, hvor de har etablert en bestillerportal, som er svært vellykket, at vi foreslår en lignende ordning i Norge. En tilbudsportal vil gi bedre tilgjengelighet i formidlingen, og det vil være et positivt bidrag, slik at barnevernet har mulighet til å gi plasser til riktig tid, til riktig pris og ikke minst på rett sted.

Vi registrerer at regjeringspartiene – og dessverre også Kristelig Folkeparti – ønsker å føre en politikk der man er skeptisk til at alternativer til dagens ordninger prøves ut. Det er veldig synd, for situasjonen i barnevernet i dag er prekær. Det burde tilsi en større bredde i utprøvingen av mulige forbedringer, spesielt når vi ser at det fungerer så godt i ett av våre naboland. Et bortfall av mange tilbud i barnevernet har betydd en forringelse av tilbudet totalt sett, og det er få tegn som tyder på at dagens system vil føre til større mangfold i deler av barnevernet.

Det sentrale hensynet i barnevernspolitikken må være å sørge for et størst mulig mangfold av godt tilgjengelige tilbud, og hensynet til barna må være sentralt i dette bildet. For Høyre er det helt uinteressant hvem det er som eier og driver barnevernsinstitusjonene.

Det er veldig skuffende at på grunn av de ideologiske skylappene som spesielt SV har når det gjelder private aktører, møter de også de private aktørene innenfor barnevernet med en til dels kald skulder. Det er synd, for de jobber dag og natt for at disse barna skal få et bedre liv. Og som barna selv har sagt til meg, er det bare å se på turnusen innenfor barnevernet; innenfor det statlige går de hjem etter en dag på jobben, men innenfor det private bor de der, de er der sammen med oss i opptil en uke av gangen. Det har mye å si for barna, for det betyr trygghet og at de får en følelse av at noen bryr seg om dem. Derfor er det synd at regjeringen fortsatt ønsker en slik forskjellsbehandling av de private, særlig fordi det kun finnes én taper i regjeringens barnevernsprosjekt, og det er barna.

Einar Horvei (SV) [15:28:17]: Det er vel ikkje så veldig overraskande at Høyre og Framstegspartiet fremjar eit forslag om å gi private aktørar større plass i barnevernssektoren; det opplever vi på mange område. Det er vel heller ikkje spesielt overraskande at SV er skeptisk til dette forslaget. At ein skal kunna shoppa barnevernstjenester via ein Internett-portal, er etter vårt syn neppe vegen å gå for å kvalitetssikra tilboda ein ønskjer å gi barn i ein vanskelig livssituasjon. Det er heller ikkje slik i dag at private institusjonar er utelukka frå å tilby kompetansen sin innan barnevernet. Private ideelle organisasjonar har vore og er

framleis viktige og seriøse aktørar på feltet. Òg private kommersielle institusjonar er og vil vera eit supplement til statlege institusjonar og institusjonar drivne av ideelle organisasjonar.

Eit overordna prinsipp i arbeidet med dei barna dette gjeld, er at dei skal oppleve mest mogleg langsiktigheit i sin livssituasjon og dermed større tryggleik. For å oppnå dette trengst overordna planlegging og styring, og dette gjer staten per i dag ved å kjøpa institusjonsplassar gjennom Bufetat. På Bufetat sine heimesider finn ein ei vidare oversikt over alle godkjende barnevernsinstitusjonar i landet, noko som etter mitt syn dekkjer det behovet som Høyre og Framstegspartiet vil dekkja gjennom den nye nettportalen.

Eg kan kort sagt ikkje sjå at eit marknadsstyrt barnevernstilbod skal kunna gi meir føreseielege rammer enn det ein har i dag.

No skal ein ikkje underslå at det er utfordringar i sektoren, og at ein heile tida må vurdere kva som skal til for å gi best mogleg tilbod, men eg trur ikkje at Høyre og Framstegspartiet gjennom dette framlegget har funne den passelege medisinen. På sikt må målet vera å redusere bruken av institusjonsplassar, anten ved å auka satsinga på hjelp i heimen, eller ved bruk av fosterheims plassar. Behovet for institusjonsplassar vil nok alltid vera til stades, men kreftene bør ein i større grad bruka på å redusere talet på desse framfor å diskutere konkurranseprinsippa.

Eg vil òg til slutt knyta eit par kommentarar til det førre innlegget, der det på ein måte blei framstilt som at det er dei private ideelle organisasjonane som kan yta varme og omsorg til barna. Eg vil seia at eg gjennom lengre tid i jobben min i det sivile har hatt mykje samarbeid med offentleg drivne barnevernsinstitusjonar, og kan ikkje få rosa nok den jobben dei tilsette der gjer. Der er det oppriktig varme og omsorg, sjølv om dei er lønna av det offentlege.

Statsråd Audun Lysbakken [15:31:43]: Representantene Hofstad Helleland, Thommessen, Sjøli og Skovholt Gitmark ber regjeringen om å utforme en Internett-basert tjenesteportal som skal gi oversikt over og grunnlag for sammenligning mellom institusjonstilbudene som gis innen barnevernet, dette for at det skal være mulig å velge det beste tilbudet til det enkelte barn som skal plasseres utenfor hjemmet.

Det viktigste ved en barnevernsplassering er å sikre barnet et best mulig tilpasset tilbud. Gjennom Bufetats nettsider finnes det i dag informasjon om alle godkjente barnevernsinstitusjoner. I tillegg finnes det en oversikt over alle offentlige institusjoner, bl.a. med opplysninger om type institusjon. Jeg mener at de oversiktene som finnes der, gir kommunene og Bufetat god informasjon for å kunne sikre et godt og tilpasset tilbud til barna. Bufetat arbeider imidlertid kontinuerlig med å forbedre de oversiktene som allerede finnes.

Jeg er tvilende til om utvikling av en ny nettportal i seg selv vil bidra til å øke kvaliteten i barnevernets tilbud. Jeg mener det heller er andre virkemidler som bør prioriteres for å øke kvaliteten i statlig barnevern.

Representantene ber også regjeringen om full likebe-

handling mellom offentlige og private aktører innenfor barnevernet. Representantene er bekymret for at dagens system, der statlige og private ideelle tiltak prioriteres, fører til at verdifull kunnskap, kompetanse og erfaring går tapt.

Denne regjeringen ønsker ikke å bidra til en økt privatisering eller kommersialisering av grunnleggende velferdstjenester. Det gjelder også i barnevernet. Vi ønsker et faglig godt barnevern der tjenestene i mindre grad skal utføres av kommersielle aktører. Det betyr altså ikke at vi er imot et stort privat innslag i barnevernet, men at vi setter en grense mellom det ideelle og det kommersielle. Statlige midler skal primært komme barna til gode gjennom gode tjenester, ikke i form av overskudd og utbytte til kommersielle aktører.

Gjennom å øke kapasitetsutnyttelsen i statlige institusjoner vil vi også redusere kostnadene i etaten. Når staten ikke har tilstrekkelig kapasitet og må kjøpe plasser av private tilbydere, har vi valgt å si klart fra til Bufetat at ideelle aktører skal prioriteres framfor kommersielle. Men det er ikke ideologiske skylapper å si at vi skal utnytte den kapasitet vi har i det offentlige apparatet. Det er tvert imot rasjonell og god økonomi å utnytte den kapasitet vi uansett må betale for, før vi kjøper fra eksterne bidragsyttere. Det er det motsatte standpunktet, nemlig at man alltid skal åpne opp for å kjøpe private plasser, som er et svært ideologisk standpunkt, og som ikke er tilpasset de faktiske utfordringene vi har i det statlige barnevernet. Vi sier derfor, når vi gjør disse prioriteringene, at dette gjelder dersom kvaliteten på tilbudet er like godt, og at de ideelle aktørene er konkurransedyktige på pris.

Kommersielle og private institusjoner vil fortsatt være et supplement til statlige institusjoner og institusjoner drevet av ideelle aktører. Derfor ser vi i denne sammenhengen på mulighetene for å innføre restriksjoner på uttak av utbytte og andre verdier i barnevernssektoren fordi regjeringens mål er å sikre at de statlige bevilgningene til barnevernet kommer barna til gode, og ikke går til utbytte hos private barnevernsaktører.

Så har jeg også lyst til å komme med en kommentar til representanten Hofstad Helleland, som i sitt innlegg sa at de private kunne gi «en fleksibilitet og en romslighet som vi ikke finner i det hele tatt i det statlige barnevernet». Det er et utsagn som jeg vil ta avstand fra. Det er altså ikke sånn at det finnes et privat barnevern med omsorg for barna og et kaldt offentlig barnevern der folk ikke bryr seg om barna. Det er tvert imot sånn at det i barnevernet er kvalitet, og stort sett alle som jobber der, har omsorg for og føler ansvar for disse barna – det finnes både offentlige og private institusjoner med svært høy kvalitet, og det finnes selvfølgelig, dessverre, institusjoner, både offentlige og private, som ikke har den kvaliteten som vi ønsker. Og vi har sett eksempler på begge deler. En konkurranse om hvor det finnes flest varme hender, synes jeg er et svært dårlig signal å sende til alle dem som hver dag gjør en fantastisk jobb for de mest utsatte barna våre, enten de står på private eller offentlige lønningslister.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Solveig Horne (FrP) [15:37:03]: Nå kommer de ideologiske forskjellene fram, i hvert fall forskjellen på Fremskrittspartiets og SVs syn på bruk av private institusjoner.

For Fremskrittspartiet er det viktigste at de som trenger hjelp, om de er på aldershjem, i barnehage eller i barnevernet, får den hjelpen de har krav på, og den hjelpen de skal ha. Om den hjelpen kommer fra en privat hånd eller en offentlig hånd, er revnende likegyldig.

Men SVs aversjon mot private aktører gjenspeiles i det innlegget som statsråden hadde her. Man kan ikke stikke under stol at regjeringen faktisk også trenger de private institusjonene.

Jeg vil da spørre statsråden: Hvilke krav blir stilt til de offentlige institusjonene? Kan de få så mye penger de vil, og drive som de vil? Har SV tenkt å ha like streng kontroll med de offentlige institusjonene som med de private, som de ønsker å avvike?

Statsråd Audun Lysbakken [15:38:03]: En påstand blir ikke mer sann av å bli gjentatt mange ganger, heller ikke i denne sal. Denne regjeringen har ingenting imot private aktører i barnevernet. Tvert imot, så legger vi opp til at det fortsatt i framtiden vil være en stor andel private aktører. Men i motsetning til Fremskrittspartiet skiller vi mellom private og ideelle og de kommersielle, fordi vi synes det er særlig viktig å styrke de ideelles rolle i denne sektoren, i tillegg til å utnytte den kapasiteten vi allerede har.

Om jeg kunne stilt et spørsmål, ville jeg ha utfordret representanten på hva som er rasjonelt og fornuftig ved ikke å utnytte den kapasiteten som faktisk finnes i offentlige institusjoner, som vi uansett betaler for. Da vil min konklusjon på det være at her er det altså høyresiden som har betydelige ideologiske skylapper på seg inn i debatten. De vil innføre et regime der vi må ta doble kostnader for noe som vi allerede har utgifter på.

Linda C. Hofstad Helleland (H) [15:39:13]: Først må jeg bare klargjøre litt i forbindelse med det statsråden sa i sitt forrige innlegg. Da jeg refererte til det rause og fleksible private barnevernet, var det på grunn av de meldingene som disse barnevernsbarna har gitt meg, og som jeg også har fått høre at statsråden er blitt fortalt. Jeg har besøkt veldig mange offentlige barnevernsinstitusjoner, og det gjøres et fantastisk arbeid. Det tror jeg ingen her i salen er uenige i. Alle verdsetter den jobben som gjøres der.

Men når det er sagt: Det skal jo gjøres en evaluering, og vi venter en rapport som kommer i 2012. Betyr det at alle gode initiativ, tiltak og forslag som kommer før den tid, blir avvist av regjeringen?

Og kan også statsråden svare på det som alle i barnevernet lurer på: Hva vil skje fra regjeringens side de neste to årene når det gjelder barnevernet?

Statsråd Audun Lysbakken [15:40:17]: Det var et stort spørsmål. La meg si så mye som jeg kan, på 1 minutt.

Jeg er glad for at vi er enige om at det er kvalitet også i offentlige institusjoner. Barnevernsproffene synes jeg at mange burde snakke med. De har gitt meg ster-

ke og ærlige og direkte tilbakemeldinger, som er veldig viktige.

Jeg bør også legge til at en av de tydelige meldingene som jeg har fått fra Barnevernsproffene, er at svært mange opplever ustabile levekår, fordi vi har et regime med relativt hyppige anbudsrunder. Det viser også at konkurranseelementet er tema for en viktig debatt, som jeg også vil utfordre høyresiden til å være med på.

Den evalueringen vi nå har satt i gang av Forvaltningsreformen, betyr selvfølgelig ikke at det ikke skal skje ting i statlig barnevern før det. Tvert imot, så har vi nå for det første fullt trykk på at etaten skal klare å opprettholde de mål Stortinget har satt om både faglig styring og økonomistyring i år, og så vil vi i statsbudsjettet komme tilbake til de tiltakene som vi nå trenger, både på statlig og kommunalt plan.

Dag Terje Andersen hadde her overtatt presidentplassen.

Øyvind Håbrekke (KrF) [15:41:40]: Norske Kvinners Sanitetsforening, Frelsesarmeen, Kirkens Sosialtjeneste og andre ideelle organisasjoner representerer på mange måter starten på mye av det norske velferdssamfunnet, og de representerer fortsatt en viktig verdi gjennom idealisme og frivillighet.

Det første spørsmålet til statsråden blir: Er statsråden enig i at de miljøene og de aktørene representerer en kvalitet ved det norske samfunnet som faktisk har en egenverdi som vi må ta vare på?

Det andre spørsmålet blir da: Hvordan ser statsråden på at så godt som samtlige av disse organisasjonene og aktørene sier at hvis dagens politikk fortsetter, knyttet til både tilbud og prioritering av det offentlige, blir disse aktørene borte i løpet av fem–ti år, og mange institusjoner vil bli lagt ned i årene framover?

Statsråd Audun Lysbakken [15:42:44]: For det første er jeg enig i beskrivelsen av frivillighetens betydning, ikke bare i historisk perspektiv, men også i dag, fordi vi ofte ser at frivillige og private organisasjoner først utvikler alternative metoder og når nye grupper, som det offentlige apparatet så er i stand til å fange opp. Så både når det gjelder fleksibiliteten og kreativiteten i velferdsstaten, er de frivillige viktige.

Jeg tror ikke de private innslagene i barnevernet kommer til å forsvinne. De utgjør en svært stor andel av aktørene, særlig når det gjelder institusjoner. Men vi trenger de neste årene både å utnytte den kapasiteten vi faktisk har og betaler for i det offentlige, og å ha en faglig vending mot mindre institusjonsbruk, fordi det er bra for barn. Men gitt de to premissene er det altså min politikk å prioritere de ideelle aktørene. Jeg er helt overbevist om at de vil ha en sentral plass også i framtidens barnevern.

Presidenten: Replikkordskiftet er omme.

Erlend Fuglum (Sp) [15:44:13]: Ansvar: Når jeg hører ordet «barnevern», tenker jeg fort på ordet «ansvar».

Det påhviler oss alle en stor oppgave når det gjelder å ta ansvar for barn som foreldre ikke makter å gi en god barndom. Dette ansvaret gjelder både oss som enkeltmennesker, som nabo, slektning og kollega, og alle de som møter barn gjennom jobben sin, sykepleiere, tannleger, barnehageansatte og lærere. Alle har et ansvar for å se barna og bidra til at de som lever i utsatte familier, får hjelp. Som samfunn er det vår plikt å sikre at barn og unge får fullverdige omsorgstilbud og gode oppvekstvilkår.

Det er utvilsomt slik at barnevernet har en lang vei å gå før vi kan si at oppgavene de er pålagt, blir løst på en god nok måte. Men jeg er glad for at regjeringen har tatt denne situasjonen på stort alvor og har satt i gang tiltak for å rydde opp i barnevernet. Jeg mener at alle forslag må på bordet i en slik opprydding, men jeg mener også at det er viktig å skaffe seg en god virkelighetsforståelse og oversikt over situasjonen før vi iverksetter helt nye systemer og planer.

Behovet for institusjonsplasser vil bli redusert i takt med at flere barn i framtiden vil bli plassert i fosterhjem. Jeg vil også bruke denne anledningen til å si at alle de som tar på seg oppgaven som fosterforeldre, gjør en svært viktig jobb, for samfunnet og særlig for de barna som ved å få komme til trygge, stabile og gode familier får hjelp til å mestre livet sitt og mulighet til å utvikle seg som menneske. Fosterhjemmene tilbyr den mest individuelle oppfølgingen som det er mulig å gi. Jeg ønsker derfor velkommen en utvikling med færre institusjoner og flere fosterhjem.

I diskusjonen om private og offentlige tilbydere av barnevernstjenester er jeg opptatt av at vi ikke glemmer det mest grunnleggende, nemlig hvilket tilbud institusjonen kan gi barnet. Det er det som bør bestemme hvor barnet skal plasseres. Nettopp på grunn av ulike behov hos ulike barn bør det være et mangfold i tilbudet av barnevernstjenester. Som flertallet påpeker i innstillingen, vil private tilbydere, både kommersielle og ideelle, også supplere det offentlige tilbudet i framtiden. De ideelle organisasjonene og de nonprofitbaserte institusjonene har etter mitt syn en egen verdi når det gjelder å gi et bredere tilbud, og jeg vil understreke for min del at i arbeidet med å videreutvikle barnevernet må rammevilkårene være tilrettelagt slik at vi kan bevare disse også i framtiden.

Presidenten: De talere som heretter får ordet, har en taletid på inntil 3 minutter.

Gunn Olsen (A) [15:47:39]: Jeg tenker at det er veldig bra for partiet Høyre at representanten Linda C. Hofstad Helleland sminket innlegget sitt i replikkordskiftet med statsråden, for det er jo en ganske alvorlig påstand at varmen og omsorgen i barnevernet fins innenfor det private barnevernet, ikke i det offentlige. Det synes ikke jeg er noen feriehilsen å sende til barnevernsarbeidere i det offentlige.

Jeg synes at denne debatten har avslørt én ting, og det er at vi i regjeringspartiene har langt mer toleranse overfor det private barnevernet enn det Høyre har overfor det offentlige barnevernet.

Øyvind Håbrekke (KrF) [15:48:44]: La meg først si at jeg også vil understreke at det finnes dyktige og engasjerte ansatte både i de offentlige, i de ideelle og i de kommersielle institusjoner i barnevernet.

Jeg har også lyst til å si om en problemstilling som ikke er hovedproblemstillingen, men som er en underliggende problemstilling, at når det gjelder trenden i retning av mindre bruk av institusjonsplasser, har jeg ennå til gode å møte noen i barnevernet som synes at den trenden skal fortsette enda lenger. Tvert imot møter jeg stadig flere som advarer mot at det har vært en faglig dreining i den retningen. Den har kanskje gått langt nok, og en god del mener at den bør reverseres noe. Det kan vi ta en annen gang.

Det er ingen tvil om at vi har bruk for et sterkt offentlig barnevern, og at vi har behov for de ideelle aktørene i barnevernet. Vi har også behov for de kommersielle aktørene i barnevernet. Vi kan ha en diskusjon knyttet til om det prinsipielt sett er ønskelig med kommersielle aktører i barnevernet. Det er en interessant diskusjon som jeg gjerne blir med på, men realiteten er at vi er avhengige av kommersielle aktører, og av at de kan gi tilbud innenfor en del områder, spesielt når det gjelder de mest krevende tilfellene. De representerer en fleksibilitet i barnevernet som barnevernet sannsynligvis vil være avhengig av i mange tiår framover. Slik som barnevernet er skrudd sammen i dag, er det mye viktigere å diskutere hvem som skal inn, og hvordan vi skal bygge opp kapasiteten, enn å diskutere hvem som skal ut av barnevernstjenestene. Det synes jeg statsråden bør merke seg.

Ellers er jeg veldig glad for at statsråden også i sitt svar på min replikk ser ut til å anerkjenne de ideelle aktørenes egenverdi innenfor barnevernet.

Jeg legger merke til at Fremskrittspartiet og Høyre i sine innlegg sier at det er likegyldig hvem som leverer tjenestene. Det er en kraftig forenkling, fordi man da kan stå i fare for å utrydde idealismen og frivilligheten som en aktør i velferdssamfunnet.

Så sier statsråden at vi kan jo ikke gå utenfor det offentlige hvis vi ikke har brukt opp kapasiteten i det offentlige først. Det mener jeg er en kraftig forenkling, bl.a. fordi det som skjer i de ulike regionene, er at Bufetat går inn og overtar private institusjoner – stadig nye institusjoner overtas av Bufetat. Da kommer på en måte den diskusjonen om kapasitetsutnyttelse i et annet lys. Det kreves en langsiktig politikk. Statsråden sier at han tror at de ideelle aktører vil være der i mange år framover, men tilbakemeldingene fra dem er unisone. Jeg utfordrer statsråden til å kalle dem inn til et møte og spørre dem om virkelighetsforståelsen, for de er klare på at de er i ferd med å utraderes med dagens rammevilkår.

Linda C. Hofstad Helleland (H) [15:52:11]: Nå har ikke jeg tenkt å hale ut debatten her, men jeg må kommentere innleggene fra statsråden og fra representanten Gunn Olsen fra Arbeiderpartiet. Man kan vel trygt si at regjeringen er ganske så bakpå i barnevernsdebatten. De er veldig bakpå, for det kommer ikke noe initiativ. De ser at opposisjonen kommer med ulike forslag til tiltak for å gjøre barnevernet bedre. Det gjør også at de hugger til hvis det er

noe å ta tak i av det som opposisjonen har kommet med. Jeg må da klargjøre en gang for alle at det jeg refererte til i stedet, var barn innenfor barnevernet, som var godt kjent i barnevernet, som har gått ut og inn av ulike institusjoner, som omtalte det private barnevernet på den måten som de gjorde. Så håper jeg det er klart.

Det er ikke noe rart at opposisjonen reagerer på den måten den gjør når vi diskuterer barnevernet i salen her. Det er jo fordi regjeringen nå har sittet med ansvaret i fem år, og krisen forsterkes for hver dag som går. Statsråd etter statsråd går ut og bekrefter at vi har et barnevern i krise, og så skjer det ingenting. Det eneste vi får høre fra denne regjeringen, er at de evaluerer, det skal forskes, de skal se på forholdene og situasjonen, men når det fremmes gode forslag til tiltak i denne salen, så stemmer de imot, og argumentasjonen begynner å bli ganske tynn etter hvert.

Den ansvarlige statsråd har nå sittet i ett år, og det er jo ikke veldig mange initiativ som er kommet i løpet av dette året. Dette året har vært preget av massive avis- og medieoppslag om den kritiske situasjonen i barnevernet, om lovbrudd, om barn som blir utsatt for alvorlig omsorgssvikt, og der man svikter de barna som staten har ansvaret for. Det må være ganske pinlig å komme hit uke etter uke og diskutere barnevernet i Stortinget, og avvise hvert eneste forslag.

Vi i Høyre prøver å være konstruktive. Derfor fremmer vi forslag til tiltak, vi er ute og besøker det statlige barnevernet, vi snakker med fagfolk, vi snakker med barn, og vi er ute og besøker det private barnevernet og tar med oss innspill inn hit. Vi prøver å gjøre forholdene bedre, vi prøver å gjøre noe med krisen i barnevernet, men vi blir møtt med avvisning fra regjeringen. Det er ganske så fortvilt, og det rammer, som vi alle vet, nettopp de barna som trenger et godt barnevern aller mest.

Ib Thomsen (FrP) [15:55:27]: Det er viktig med likestilling, og det er viktig med likebehandling mellom de private og offentlige tilbydere innenfor barnevernet. Det er i hvert fall retorikken, og det er den retorikken vi hører nå i Stortinget. Alle partier sier dette. Alle utenfra sier også at dette er viktig, og ser at det er den eneste måten vi kan oppnå målet vårt på.

Men vi ser et skille. Vi får tilbakemeldinger fra private institusjoner og fra såkalte nonprofitinstitusjoner om at de føler seg ulikt behandlet i forhold til offentlige institusjoner. Det er sågar en tredeling av skillet – nå skiller man faktisk mellom offentlige, private og non-profitinstitusjoner. Dette er ikke noe vi kan leve med. Dette bør vi endre på, og det er nettopp det mindretallet i denne sal ønsker.

Vi har hørt argumentasjonen om at noen kan tjene penger på å selge tjenester til staten og kommunene – man kan tjene penger på barn, man kan tjene penger på barn som virkelig trenger hjelp, og da tenker vi automatisk, innenfor barnevernet og barnehager. Ja, det er mange som tjener penger på barn. Leger tjener penger på syke barn. Leger tar utbytte, men det er ingen som diskuterer om vi kun skal ha offentlige leger. Men vi har tilsyn med leger. Vi sjekker om legene gjør den jobben de skal overfor barna.

Jeg mener det er viktig at vi har et tilbud til alle barn som trenger hjelp innenfor barnehage eller barnevernet, uansett om det er private ideelle, nonprofit- eller offentlige institusjoner. Men vi må ha et tilbud. Nå ser vi at regjeringen takker alle de private for hjelpen, sier opp avtalene, og peker på at man ønsker fosterhjem. Det synes jeg er bra. Men samtidig ser vi at køene øker, at barn står der ute og trenger sårt hjelp. Tilbudet må være det viktigste. Man må også ha et godt tilsyn innenfor barnevernet, og de skal sjekke alle institusjoner innenfor barnevernet, det gjelder både nonprofit- og offentlige institusjoner.

Presidenten: Flere har ikke bedt om ordet til sak nr. 5. (Votering, se side 4272)

Sak nr. 6 [15:58:13]

Innstilling fra familie- og kulturkomiteen representantforslag fra stortingsrepresentantene Linda C. Hofstad Helleland, Olemic Thommessen og Sonja Irene Sjøli om en gjennomgang og styrking av tilsynsordningen i barnevernet (Innst. 361 S (2009–2010), jf. Dokument 8:110 S (2009–2010))

Presidenten: Etter ønske fra familie- og kulturkomiteen vil presidenten foreslå at taletiden begrenses til 40 minutter og fordeles med inntil 5 minutter til hvert parti og 5 minutter til statsråden.

Videre vil presidenten foreslå at det gis anledning til replikkordskifte på inntil tre replikker med svar etter innlegget fra statsråden innenfor den fordelte taletid.

Videre blir det foreslått at de som måtte tegne seg på takerlisten utover den fordelte taletid, får en taletid på inntil 3 minutter.

– Det anses vedtatt.

Øyvind Håbrekke (KrF) [15:59:09] (ordfører for saken): Innledningsvis vil jeg gi ros til Høyres representanter for at de med forslaget retter fokus mot tilsynsordningene i barnevernet.

Når et barn flyttes ut av hjemmet sitt, enten det er for å bo i et annet hjem eller på en institusjon, er det et alvorlig inngrep i barnets liv, det er en stor omveltning i barnets liv, og det medfører et enormt ansvar for myndighetene som gjennomfører inngrepet. Det er helt avgjørende at barnet får best mulig omsorgstilbud, og det er helt avgjørende at det blir ført tilsyn for å forsikre oss om at det skjer.

Det er et mindretall – Kristelig Folkeparti, Høyre og Fremskrittspartiet – som støtter forslaget i innstillingen. Men nettopp fordi en omsorgsovertakelse er et så alvorlig inngrep, er det alvorlig når dagens tilsynsordninger faktisk ikke fungerer godt nok. Vi kan ikke leve med at barns rettsikkerhet ikke ivaretas, og at vi risikerer at noen barn ikke har det bra etter at man har foretatt et så stort inngrep som å overta omsorgen. Det er rett og slett ikke akseptabelt.

Jeg er veldig glad for at en samlet komité i innstillingen anerkjenner at det er store mangler og utfordringer i

barnevernet. En samlet komité mener det er behov for å styrke barnevernet og trappe opp innsatsen. Jeg er også glad for at en samlet komité konstaterer følgende:

«Komiteen mener dette understreker behovet for den gjennomgang av tilsynsordningene som forslagsstillerne ber om.»

Dette har altså en enstemmig komité sagt. Det er jeg glad for, og jeg imøteser statsrådets respons og gjennomgang av tilsynsordningen og tilbakemeldingen til Stortinget på det.

Det kommer allikevel igjen klart fram i innstillingen at regjeringspartiene og opposisjonen har en helt annen tilnærming til utfordringene i barnevernet, vi har ulike svar på utfordringene i barnevernet og ulike ambisjonsnivå. Regjeringspartiene er ikke med på å slå fast at vi trenger en opptrapping for å sikre full dekning. Vi står i nok en barnevernssak igjen med spørsmålet: Hvilken ambisjon har regjeringspartiene for barnevernet? Det er regjeringen som har ansvar for barnevernet – som står ansvarlig – men det er umulig å se hva man har tenkt å gjøre med det svaret. Statsråden har uttalt at det er en kritisk situasjon i det kommunale barnevernet. Diagnosen er stilt, men medisin er ikke gitt, medisin er ikke foreskrevet og medisin er heller ikke bestilt.

Er full barnevernsdekning virkelig en for høy ambisjon? Er det virkelig for ambisiøst å si at vi skal ha tilsynsførere til alle barn som er i fosterhjem? Vi skal ha et velfungerende tilsyn for alle som er på institusjon. Er det for dyrt? Eller er det noen i salen som kan være bekjent av å ha en lavere ambisjon?

Vi fikk full barnehagedekning i 2009. Vi har varslet, gjennom et eldreforlik, full sykehjemsdekning i 2015. Spørsmålet til regjeringen er: Når skal vi få full barnevernsdekning, der alle barn som har behov og krav på det, også har tilsynsførere?

Tidligere i dag har vi diskutert kommuneproposisjonen i tre og en halv time. I tre og en halv time har vi fått demonstrert at regjeringspartiene ikke har kommunepolitikere som er opptatt av barnevernet. Det er et spørsmål om prioritering. Det er et spørsmål om politisk vilje. Full barnevernsdekning betyr nok kapasitet i alle ledd. Det betyr at alle barn som myndighetene faktisk har gått inn og tatt over ansvaret for, skaffer vi et tilsyn som gjør at vi vet at vi faktisk ivaretar det ansvaret. Ingen her ville tatt ansvar for et barn, eller satt et barn til verden, som man ikke førte tilsyn med etterpå for å se at det faktisk hadde det bra, dersom vi ikke ga omsorgen selv. Det er altså det barnevernet gjør overfor en del av barna som de har plassert i fosterhjem.

Gunn Olsen (A) [16:04:28]: Representantforslaget om en gjennomgang og styrking av tilsynsordningen i barnevernet er veldig viktig. Det har også statsråden sagt i sine brev til komiteen, datert 10. mai og 4. juni. Vi fikk også bekreftet under høringen vi hadde om saken, hvor viktig det var. Ja, så fikk vi enda en anledning til å sette barnevernet på dagsordenen. Jeg synes det er bra.

Denne komiteen har mange debatter om barn som trenger vår oppmerksomhet og omsorg. Det har aldri gitt noen

særlig politisk status å være barnevernspolitiker – ikke i kommunen, ikke i fylkeskommunen den gang de hadde ansvaret for annenlinjetjenesten, og heller ikke på Stortinget. Derfor er jeg veldig fornøyd med at barnevernet så ofte er på den politiske dagsordenen i vår komité. For det er vi som har den enestående muligheten til å tale barnevernsbarnas sak. Jeg synes det er bra at opposisjonen fremmer så mange forslag om barnevernet, men vi løser ikke den store krisen i barnevernet bare med representantforslag. Det må vi faktisk gjøre gjennom nitid jobb og gjennom de budsjettene som regjeringen legger fram.

Det er veldig lett å glemme det fokuset vi faktisk hadde på barnevernet i budsjettet for 2010. Så får tida vise om vi har fått de resultatene som vi la føringene for. Men tilsynsordningen er en veldig viktig brikke, og jeg synes det er veldig bra at hele komiteen er enig om at den ordningen ikke fungerer godt nok. Et tilsyn som fungerer godt, er en viktig garanti for at utsatte barns behov og deres sikkerhet blir ivaretatt. Statsråden har, i brev til komiteen, gjort oss oppmerksom på de tiltakene som allerede er satt i gang, og at arbeidet med å forbedre tilsynsordningen skal fortsette. Det har selvsagt vi i Arbeiderpartiet stor tillit til at blir gjort.

Vi vet, nok en gang, at det er store utfordringer i barnevernet, og at det er avgjørende viktig at barnevernet har tilstrekkelig kompetanse og ressurser for å sikre at de mest utsatte barna i samfunnet får den hjelpen de trenger. Både i Arbeiderpartiet og i de andre regjeringspartiene er vi veldig klare på at det er behov for å styrke barnevernet og trappe opp innsatsen, og det har vi faktisk tenkt å gjøre.

Solveig Horne (FrP) [16:07:24]: Foregående innlegg var så rørende, for å gjenta det bl.a. Arild Stokkan-Grande har sagt tidligere. Vi må av og til gi ros til hverandre også, og derfor vil jeg gi ros til representanten Gunn Olsen for det flotte innlegget som hun holdt her, om den omsorgen som regjeringspartiene nå viser at de har for barnevernet. Og dette lover godt. Det er bare ca. tre måneder til statsbudsjettet skal legges fram, og vi gleder oss til å se at barnevernet der får en styrking. Jeg håper virkelig at statsråd Lysbakken får gjennomslag i regjeringen for det.

Når vi leser innstillingen i denne saken – og det håper jeg at statsråden faktisk gjør – ser vi at en samlet komité er enig i den utfordringen barnevernet har. Komiteen understreker situasjonen i barnevernet i dag, at det er store mangler og utfordringer, og at det er svært viktig at barnevernet har de ressursene og den kompetansen som er nødvendig for å sikre de aller svakeste i vårt samfunn. Jeg håper at når det er en samlet komité som står bak dette, veier det veldig tungt.

Det forslaget som nå ligger til behandling om en gjennomgang og en styrking av tilsynsordningen i barnevernet, er faktisk et av de viktigste forslagene som er behandlet, også sett i lys av det forslaget som er behandlet før i dag. Når vi vet at staten må gå inn og overta omsorgen av barn og omplassere dem i enten private eller offentlige institusjoner, i fosterhjem – eller andre tilbud – så er det tilsynet som er viktig. Det viktigste av alt er å ha et tilsyn som fungerer. Og når vi da – det var vel i desember i

fjor – fikk en rapport fra Riksrevisjonen som viser at ett av tre barn ikke får det tilsynet de har krav på, så er det skikkelig bekymringsfullt. Vi vet også at mange kommuner sliter med å skaffe tilstrekkelig med tilsynsførere, slik at veldig mange barn ikke får det tilsynet de har krav på. Det er bekymringsfullt.

Jeg vil anbefale alle å lese Barneombudets rapport «Maktesløst tilsyn» som rett og slett var skremmende lesing. Den er gitt ut i år, og dette må vi for all del ta med oss og få gjort noe med. Det er i hvert fall helt sikkert.

Vi leser om et barn som sier:

«Fylkesmannen er jo så dårlig på å følge opp. Hvem bøtelegger fylkesmannen?»

Og hvem er det som fører tilsyn med det statlige tilsynet som nå skal overta dette? I den sammenheng er Fremskrittspartiet også glad for at det nå er et statlig tilsyn som skal føre disse tilsynene, men likevel ser vi at vi må la det få virke. Vi håper at det fungerer bra, men det er viktig å få på plass skikkelig kapasitet når det gjelder de tilsynsførerne vi har.

Så hadde vi høring om denne saken. Det er flott når barn som faktisk har vært inn og ut av forskjellige institusjoner og fosterhjems plasser, forteller fra sitt ståsted. Jeg tror vi alle sammen må lytte til de innspillene som kommer fra dem, for det er de som virkelig kjenner det på kroppen. Det er ikke så lett for oss å vite alt om dette, men vi skal lytte til de barna som faktisk har opplevd det.

Et av de innspillene som kom fra en av de jentene som var på høringen, gjaldt ordet «tilsynsfører». Man forbinder kanskje «tilsynsfører» med tilsynsfører for personer som har vært i fengsel, og som har kommet ut, så jenta ønsket veldig at man skulle skifte navn til «tilsynsperson», fordi det er en person som barna skal ha tillit til. En tilsynsfører skal være til stede for barna. Det skal være sikkerhetsventilen til barna, og derfor er det viktig at barna har tillit til den personen. For det kan godt være at noen skal gi en rapport eller si noe om at de ikke har det så bra, enten det gjelder en institusjon eller det gjelder fosterforeldre, og da er det viktig at den personen som de skal forholde seg til, har tillit.

De har faktisk rett til selv å få velge hvem de skal ha som tilsynsfører, og jeg tror også det er viktig at vi tar med oss de innspillene som kommer. Derfor støtter Fremskrittspartiet det forslaget som ligger her. Jeg tror det er viktig, som også en samlet komité har sagt, at vi får en gjennomgang og en styrking av tilsynsordningen.

Jeg tar opp forslaget fra mindretallet.

Presidenten: Representanten Solveig Horne har tatt opp det forslaget hun refererte til.

Linda C. Hofstad Helleland (H) [16:12:48]: Jeg vil starte innlegget mitt med å takke saksordføreren fra Kristelig Folkeparti for en veldig god jobb med denne saken, og jeg vil også takke regjeringspartiene for at de langt på vei støtter Høyres forslag, og ikke minst for at regjeringspartiene i Stortinget deler Høyres virkelighetsbeskrivelse og støtter vår intensjon i forslaget.

Tall fra fylkesmennene viser at det er stor mangel på

tilsynsførere, og at mange barn som har tilsynsfører, ikke får det tilsyn som loven krever. Det er svært bekymringsfullt når rapporteringen viser at kommuner mangler tilsynsførere til mange barn.

Regjeringen omtaler selv tilsynet av barnevernet i statsbudsjettet. Der påpeker de at hele 5 pst. ikke får det indvidrettede tilsynet i institusjon som de har krav på. I tillegg er det hele 10 pst. av barna som er under det kommunale barnevernets ansvar, som ikke har fått oppnevnt tilsynsfører. Med tanke på at disse barna er i en veldig utsatt situasjon, ofte er de svært sårbare, er dette uholdbart, og derfor er det også at Høyre har fremmet dette forslaget.

Det er tilfeller av omsorgssvikt i fosterhjem og institusjoner både med og uten tilsyn. Tilsynsførere skal ha tilgang til fosterhjem så ofte som nødvendig, og tilsynet skal legges opp slik at barnet kan ta opp eventuelle problemer med tilsynsfører uten at fosterforeldrene er til stede. Det er viktig å sørge for et tilstrekkelig antall tilsynsførere samt å utarbeide en strategi for rekruttering og skoloring av slike.

Da komiteen hadde høring i denne saken, var det en ganske spesiell opplevelse. Det var veldig mange gode høringsinstanser til stede, både fra ForandringsFabrikken, fra Landsforeningen for barnehjemsbarn og fra Fosterhjemssforeningen. Men det var spesielt en jente på 14–15 år som hadde gått inn og ut av barnevernet siden hun var to år, tror jeg, som fortalte oss politikere hva vi skulle gjøre.

Det som gjorde et veldig sterkt inntrykk på meg, var at denne tenåringsjenta fortalte oss stortingspolitikere om tilsynsordningen, en ordning der noen skal passe på at en har det bra, at en har noen å melde fra til hvis noen er slemme mot en. Men det tilsynssystemet vi har i Norge i dag, er ikke bygd på tillit. For ungene som er i institusjon, kan oppleve at tilsynsføreren sitter på vaktrommet og drikker kaffe med dem som jobber på institusjonen, for så å stikke innom rommet i noen minutter for å høre litt om hvordan det står til. De som er i fosterhjem og har tilsynsfører, kunne fortelle at det var barn som opplevde at tilsynsføreren satt og drakk kaffe med fosterforeldrene. Når tilsynsføreren var på vei ut av hjemmet, ble de spurt om det var noe spesielt de ville ta opp. Det er ikke slik det skal være. Tilsynsføreren skal være en person som unge kan melde fra til hvis de utsettes for overgrep, hvis det er noen som er stygge mot dem, hvis det er noe de vil ta opp. Husk at vi her snakker om barn som ikke nødvendigvis har nær familie, som ikke har en mor og far å gå til, en mor og en far som de fleste andre barn kan melde fra til hvis noe skjer.

Det gjorde et stort inntrykk på hele komiteen. Men det var ikke bare dette møtet: For noen uker siden møtte vi fylkesmannen i Sør-Trøndelag. Han fortalte også at de hadde en uholdbar situasjon når det gjaldt tilsynsordningen, og at fylkesmannen selv følte at det ikke var en ordning hvor man kan gjøre jobben sin tilfredsstillende.

Vi har hørt dette fra så mange. Derfor fremmer Høyre nå et forslag om å ta en helhetlig gjennomgang, slik at vi får en ny tilsynsordning på plass. For her tar vi ikke det ansvaret som er pålagt oss. Vi skal ta vare på disse barna, og vi skal ha et tilsyn der barn kan melde fra. Det har man

ikke i dag. Derfor har jeg store forventninger til hva statsråden og regjeringen vil gjøre på dette området, særlig når man i dag velger å stemme mot forslaget fra Høyre.

Trine Skei Grande (V) [16:18:14]: For noen dager siden diskuterte vi her i denne sal erstatningsordninger for folk som hadde opplevd overgrep innen barnevernet.

Vi har fått mange grove avsløringer, og når du hører noen av de historiene, føler du at de er tatt ut av en annen tid. Dette må være i svart-hvitt, oppfatter vi det som. Men det er klart at mye har skjedd i ganske nyere tid, og mye skjedde med barn som var på samme alder som jeg var, da jeg var barn.

Det man tenker på når man hører om disse avsløringene, er: Hvordan i all verden kunne dette skje? Hvorfor var det ingen som merket noe? Hvorfor var det ingen som så? Og hvorfor var det ingen som hørte?

Jeg har mange ganger tenkt på hva det er som skjer i samfunnet i dag som vi ikke ser, og som vi ikke hører. For det kan godt hende at det skjer slike ting i vårt samfunn akkurat i dag, men som vi ikke vet om. Noe av det som bekymrer meg mest på akkurat dette området, er nettopp det Høyre har skrevet om i dette Dokument nr. 8-forslaget, at vi ikke er gode nok til å føre tilsyn innenfor barnevernet, og spesielt nå, som vi har gått mer og mer over til fosterfamilier. Det betyr at vi har desentralisert tilsynet. De gamle strukturene som etablerte seg rundt institusjonene, hadde en del andre typer overvåking av seg sjøl, mens denne desentraliseringen av omsorgen gjennom fosterhjem gjør at det kreves enda mer av tilsynsordningene. Så mitt beste råd til statsråden er at dette settes øverst på dagsordenen.

Vi i Venstre har lagt fram mange forslag om hvordan en skal omorganisere barnevernet. Men dette mener jeg er det mest akutte. Det kan man gjøre noe med, uansett hvordan man velger å omorganisere barnevernet, og hvordan man fordeler alt i firkantete bokser. Dette er det som er akutt i barnevernet i dag, fordi vi ikke er sikre – vi er ikke sikre på at ting ikke skjer.

Så er det noe med tilsynet og forholdet til barn. Mange har brakt inn ordet «tillit». Tillit bygger du opp. Et barn som ikke har blitt overtatt av barnevernet, som lever i en normal familiesituasjon og opplever noe som er forferdelig, har et nettverk rundt seg. Det kan være den knallsupre tanta eller det er pappaen til venninnen, han som det går an å snakke med ting om. Alle har en slik type nettverk. Alle barn har det. Men barn som er overtatt av barnevernet, opplever veldig ofte at det nettverket forsvinner. Barna har ingen slike tillitspersoner naturlig i vennekretsen, naturlig i familiekretsen. De har mistet dem. Derfor er det ekstra viktig at disse får et tilsynssystem, når du i tillegg vet hvor viktig det er å bygge opp tilliten hos barnet før barnet forteller. All vår kunnskap om alle overgrepssaker som har vært, og som har blitt avslørt, går jo på at mange voksne egentlig burde ha sett, mange voksne burde ha visst. Men barn forteller ikke gjerne om slikt. Selvfølgelig gjør de ikke det. Derfor er det ekstremt viktig at en bruker tid til å bygge opp tillit hos barna, slik at de også forteller det de egentlig ikke har mest lyst til å fortelle om til noen som

svinger innom for å få en kaffekopp i ny og ne. Så den tilliten må bygges opp over tid. Det er en spesiell rolle å være tilsynsfører i en slik sammenheng.

Vi kommer til å stemme for forslaget. Min intense oppfordring til statsråden er at han setter dette øverst på dagsordenen, for det er dette som er det mest akutte. Dette kan være den feilen vi gjør i dag som noen lurer på hvorfor vi ikke så når man om 20 år får erstatningskravene. Dette er det vi virkelig må ta tak i, for det er dette som handler om tilliten hos de barna som er utsatt fordi vi har tatt fra dem nettverket.

Statsråd Audun Lysbakken [16:22:37]: Representantene Hofstad Helleland, Thommessen og Sjøli vil styrke gjennomføringen av tilsynet med barn i fosterhjem og med barn bosatt på barnevernsinstitusjoner.

Jeg synes det er bra at denne typen forslag kommer fram, fordi det bidrar til en debatt der vi kan få flere ideer på bordet knyttet til hvordan vi skal styrke tilsynsordningen og barnevernet. Dette er ting vi allerede jobber med i departementet, som jeg har redegjort for i mitt brev til komiteen, og som vi i regjeringen deler komiteens engasjement for.

Alle barn skal ha en tilsynsfører. Tilsynsfører skal sikre at barnet blir godt ivaretatt i fosterhjemmet, og at barnets erfaringer og synspunkter fanges opp og formidles til barnevernstjenesten. Kommunen har et lovpålagt ansvar for å rekruttere og oppnevne tilsynsførere til barn i fosterhjem.

Kommunenes halvårsrapporter viser at kommunene til sammen hadde tilsynsansvar for 6 971 barn per 31. desember 2009. Rapporteringer fra kommunene viser at 88,6 pst. av disse fosterbarna hadde tilsynsfører.

Når et barn nylig har flyttet til et fosterhjem, klarer ikke alltid kommunen å skaffe en tilsynsfører umiddelbart. Det er én årsak til at statistikken viser at det ikke er 100 pst. dekning av tilsynsførere i alle kommuner. Kommunen har også ansvaret for akutt plasseringer av barn i beredskaps hjem. Disse barna har også krav på å få oppnevnt tilsynsfører. Situasjonen er imidlertid sånn at akutt plasseringer ofte er så kortvarige at kommunen ikke rekker å oppnevne tilsynsfører.

Jeg mener likevel at kommunene må gjøre en bedre innsats for å rekruttere nok tilsynsførere. Alle barn skal ha tilsyn i henhold til lovens krav. I tilsynet med kommunene vektlegger derfor fylkesmannen også spørsmålet om kommunen har oppnevnt tilstrekkelig antall tilsynsførere. Barne-, likestillings og inkluderingsdepartementet har også tatt opp med KS hvordan kommunene kan bli bedre på å rekruttere flere tilsynsførere, og dialogen med KS om det blir viktig framover. Vi kommer også til å sende brev til landets kommuner der vi påpeker det lovpålagte ansvaret for å oppnevne tilsynsfører til alle barn i fosterhjem.

Jeg har i den sammenheng også merket meg komiteens synspunkter på tilsynsordningen og de forslag som komiteen fremmer for å bedre ordningen, og det er naturlig for meg å se på dem i den prosessen.

Fylkesmannen fører tilsyn med alle barnevernsinstitusjoner. Jeg mener at fylkesmannen har god oversikt over de institusjonene som de er pålagt å utøve tilsyn med. Jeg vil

understreke at dagens krav til antall tilsyn er minimumskrav. Når forholdene ved en institusjon tilsier det, skal fylkesmannen foreta tilsynsbesøk utover det kravet. Enkelte embeter utfører derfor også flere tilsynsbesøk enn det som er lovpålagt.

Jeg mener det ikke er grunnlag for å innføre krav om flere uanmeldte tilsynsbesøk. En av fylkesmannens viktigste tilsynsoppgaver er imidlertid å snakke med barna, og en av mine bekymringer er at vi altfor ofte hører om tilsyn hvor barna selv ikke har blitt hørt. Derfor er det viktigere at tilsynet legger opp til samtaler med barna enn at besøkene skjer uanmeldt.

Statens helsetilsyn tok over det overordnede ansvaret for denne delen av tilsynet i vinter. Min klareste beskjed og bestilling til Helsetilsynet i den forbindelse var å sørge for at det blir slutt på at tilsyn gjennomføres uten at barna selv blir hørt. Helsetilsynet arbeider nå med å utvikle materiell som kan hjelpe fylkesmennene med å bli enda bedre til å samtale med barna.

Jeg er enig med komiteen i at det er avgjørende å sikre kommunene nok ressurser slik at utsatte barn får hjelp. Som Stortinget er kjent med, følger vi nøye med på om kommunene prioriterer barnevernet i 2010, og om vi når målet om 400 nye stillinger. Om det ikke skjer, må regjeringen vurdere andre virkemidler. Det er det naturlig for meg å komme tilbake til i forbindelse med framleggelsen av forslag til statsbudsjett for 2011.

Mitt viktigste mål framover er å sørge for at kommunene har de ressursene som trengs for å løse sine oppgaver til beste for de barna det gjelder. Det er vår soleklare plikt, og det er et ansvar jeg tar.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Ib Thomsen (FrP) [16:27:49]: I forbindelse med denne saken hadde komiteen høring. Vi hadde bl.a. besøk fra ForandringsFabrikken, som stilte med en ungdom, ei jente, med erfaring fra barnevernet. Vi fikk mange tilbakemeldinger fra denne ungdommen som vi bør lytte til, faktisk en hel liste, som jeg også tror er oversendt statsråden. Der kom hun med et forslag som jeg synes er helt greit, og som antakeligvis ikke koster noen verdens ting, nemlig å endre ordet «tilsynsfører». Som hun sa rett ut: Det høres ut som noe fra amerikanske fengsler. Hun foreslo «tillitsperson».

Er dette noe statsråden kan endre umiddelbart, altså fra «tilsynsfører» til «tillitsperson»? Det høres mye mildere ut, og kan ikke referere til amerikanske fengsler. Dette er gratis!

Statsråd Audun Lysbakken [16:28:49]: Å referere til amerikanske fengsler har jeg ikke noe ønske om å gjøre. Jeg har også hørt dette forslaget nevnt. Jeg synes det er en interessant idé. Jeg kan naturlig nok ikke ta stilling til det på fullt så stående fot som representanten ber meg om nå, men jeg kan love at det er ett av de forslagene som det vil være naturlig å se på når vi skal gå gjennom tilsynsførerordningen.

Linda C. Hofstad Helleland (H) [16:29:27]: Jeg er veldig glad for den støtten som statsråden gir Høyre og forslaget vårt her. Jeg er veldig glad for at også de andre partiene i Stortinget mener dette er et viktig initiativ fra Høyre. Men jeg er selvfølgelig skuffet over at vi ikke får flertall for denne saken i dag.

Det er ikke bare jeg som er skuffet. Det er veldig mange som er skuffet i barnevernet, for det er bygd opp store forventninger, også fra enkelte andre partier, om at nå skulle ting skje. Jeg fikk en telefon i dag, der en mann uttrykte at det var en umulig tanke at regjeringen skulle gå imot et sånt forslag. Det er jeg faktisk enig i. Det er mange som er skuffet.

Forstår statsråden hvor alvorlig situasjonen med tilsynsordningen er, og forstår han at det haster?

Statsråd Audun Lysbakken [16:30:32]: Det ligger i mitt svar at jeg tar dette på svært stort alvor, og jeg er opptatt av at alle unger skal ha en tilsynsfører. Men så må jeg jo si at med både respekt og glede for initiativet, som jeg allerede har nevnt, stiller jeg meg litt uforstående til at representanten er så opptatt av stemmegivningen. Mitt svar til komiteen innebærer jo nettopp at vi er i gang med å gå igjennom dette. At Stortinget skal pålegge meg å gjøre noe vi allerede er i gang med, synes jeg er overflødig, og det er vel det regjeringspartienes stemmegivning reflekterer.

Så er det jo også sånn at forslaget nettopp reflekterer at det ikke finnes en masse enkle løsninger. Forslaget fra Høyre er at vi skal gjennomgå, og jeg merker meg at jeg får mye kjeft fra opposisjonen hver gang jeg sier at vi skal gjennomgå noe. Samtidig er det altså det som er opposisjonens eget forslag i dag. Det viser vel at vi alle har en vei å gå når det gjelder å finne de beste løsningene på dette feltet.

Øyvind Håbrekke (KrF) [16:31:55]: Mitt første spørsmål går på det vi har etterlyst flere ganger tidligere, nemlig regjeringens ambisjoner for barnevernet. Statsråden har jo satt i gang en evaluering av barnevernsreformen og det statlige barnevernet, noe som er en lang prosess, som jeg antar deretter skal ende opp i et stortingsdokument som vi antageligvis vil få i 2013 eller 2014 – i hvert fall er det en lang prosess. Det første spørsmålet er: Når kan vi forvente at regjeringen kommer med et dokument til Stortinget som viser fram regjeringens ambisjoner for barnevernet?

Mitt andre spørsmål er knyttet til den enstemmige merknaden fra komiteen, der man understreker behovet for den gjennomgang av tilsynsordningen som forslagsstillerne ber om. Vil statsråden gjennomføre en gjennomgang, og på hvilken måte vil han komme til Stortinget med resultatene av en sånn gjennomgang?

Statsråd Audun Lysbakken [16:32:59]: Jeg har sagt mange ganger, både i denne salen og utenfor, at min overordnede prioritering i barnevernspolitikken nå er å tette det gapet som har oppstått mellom oppgaver og stillinger i det kommunale barnevernet. Det er sånn at veldig mange andre problemer som vi sliter med i barnevernet, er knyttet

til at antallet saker, antallet bekymringsmeldinger, i flere år har økt mer enn antallet hoder og hender som kan jobbe med dem. Derfor vil det også være min prioritet nr. én framover. Så er det slik, som representanten vet, at regjeringen melder til Stortinget i de årlige budsjettene, både om sine prioriteringer og sine strategier. Det vil det også være helt naturlig å gjøre i år, og det er først og fremst i statsbudsjettet vi vil redegjøre for hva som nå er våre viktigste mål og våre viktigste prioriteringer i barnevernet.

Presidenten: Replikkordskiftet er omme.

Øyvind Håbrekke (KrF) [16:34:20]: Jeg har hatt ordet i saken før, men jeg vil ikke la forsamlingen gå glipp av siste del av mitt utmerkede manus.

Når det gjelder innholdet i tilsynsordningene i barnevernet, er det ikke nødvendigvis noe fasitsvar på hva en sånn gjennomgang og de vurderingene skal ende opp i. Derfor peker komiteen på noen av momentene som må vurderes når tilsynsordningene skal forbedres. Vi peker bl.a. på hvordan ungene skal involveres bedre i tilsynet, f.eks. når det gjelder valg av tilsynsfører, og hvordan tilsynet skal organiseres.

Så er det et åpenbart behov for å tydeliggjøre rollen som tilsynsfører – hva slags forventninger som stilles til tilsynsfører. Flere rapporter har synliggjort og tydeliggjort et stort behov på det området.

Så går det på godtgjørelse og vilkår for tilsynsførere, noe som er viktig for å rekruttere et tilstrekkelig antall. Det går på bevisstgjøring på at tilsynet må organiseres på ungenes premisser, slik at det legges grunnlag for tillit, og at nødvendig informasjon kommer fram. Det gjelder både for tilsyn i fosterhjem og tilsyn på institusjoner.

Det kommer også veldig tydelig fram i høringer og andre rapporter som er skrevet om tilsyn i barnevernet, at det er stort behov for at ungene blir klar over på hvilken måte og på hvilke premisser de gir informasjon til tilsynsførere og til dem som gjennomfører tilsyn i institusjonen.

Så kan det være argumenter som på den ene siden går i retning av økt profesjonalisering av tilsynsførerrollen, som det argumenteres med fra flere. Andre innspill går i en annen retning og peker på at fosterbarna i større grad bør få velge personer de kjenner fra før – altså i motsatt retning. Økt profesjonalisering kan styrke den faglige kvaliteten, men den kan også skape større avstand. Så her vil det være argumenter på ulike sider.

Statsråden har i sitt svarbrev til komiteen varslet at tilsynet med institusjonene vil være en del av gjennomgangen av det statlige barnevernet. Det er jo ikke unaturlig, og det er for så vidt greit. Men når det så gjelder tilsynet med unger i fosterhjem og beredskapshjem, er forholdet litt annerledes, for her sier statsråden i svarbrevet:

«Kommunen har også ansvaret for akutt plasseringer av barn i beredskapshjem og disse barna har også krav på å få oppnevnt tilsynsfører. Disse akutte plasseringene er ofte så kortvarige at det ikke opprettes en tilsynsfører.»

Her sier man altså at de har krav på tilsynsfører, men

man sier samtidig at det er veldig vanskelig å få det til i praksis. Da må statsråden gå gjennom det og avklare: Har de krav på tilsynsfører? Ok, hvis de fortsatt skal ha det, må man bare organisere det på en annen måte, enten gjennom et profesjonelt tilsyn eller på en annen måte som gjør at de faktisk kan få det, selv om det er en kortvarig plassering. Det betyr sannsynligvis at dette må organiseres på en annen måte enn i dag. Men det er en så åpenbar inkonsistens i den ordningen og i det svaret som statsråden har gitt, at det er et av de forholdene som han må ta tak i i den gjennomgangen som komiteen har bedt om.

Presidenten: Flere har ikke bedt om ordet til sak nr. 6. (Votering, se side 4273)

Etter at det var ringt til votering, uttalte **presidenten:** Stortinget går til votering i sakene på dagens kart.

Votering i sak nr. 1

Presidentskapet hadde innstilt:

I

I Stortingets forretningsorden gjøres følgende endringer:

I § 12 annet ledd nr. 8 skal «statlig personalpolitikk – herunder lønns- og pensjonsforhold» endres til «statlig personalpolitikk – herunder lønnsforhold».

§ 15 tredje ledd skal lyde:

Stortinget kan vedta at en sak først skal behandles av en komité og at denne komitéens utkast til innstilling deretter forelegges en annen komité til uttalelse før innstilling avgis. Stortinget kan også vedta at en sak først skal behandles av en komité og at denne komitéens utkast til innstilling sendes til en annen komité, som deretter avgir innstilling. *Etter at en sak er oversendt til en komité, kan vedtak etter første eller annet punktum gjøres av presidentskapet.*

II

Endringene trer i kraft straks.

Votering:

Presidentskapets innstilling ble enstemmig bifalt.

Votering i sak nr. 2

Presidenten: Under debatten er det satt fram 15 forslag. Det er

- forslagene nr. 1 og 2, fra Gjermund Hagesæter på vegne av Fremskrittspartiet, Høyre og Kristelig Folkeparti
- forslag nr. 3, fra Gjermund Hagesæter på vegne av Fremskrittspartiet og Høyre

- forslag nr. 4, fra Gjermund Hagesæter på vegne av Fremskrittspartiet og Kristelig Folkeparti
- forslagene nr. 5–12, fra Gjermund Hagesæter på vegne av Fremskrittspartiet
- forslag nr. 13, fra Trond Helleland på vegne av Høyre og Kristelig Folkeparti
- forslag nr. 14, fra Geir Jørgen Bekkevold på vegne av Kristelig Folkeparti
- forslag nr. 15, fra Trine Skei Grande på vegne av Venstre

Forslagene nr. 1–14 er inntatt på sidene 37 og 38 i innstillingen, mens forslag nr. 15 er omdelt på representantenes plasser i salen.

Det votes over forslag nr. 15, fra Venstre. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen nedsette et Kommunallovutvalg for å gjennomgå det totale antallet statlige lovparagrafer som regulerer kommunesektoren og lokaldemokratiet.»

Fremskrittspartiet og Høyre har varslet at de støtter forslaget.

Votering:

Forslaget fra Venstre ble med 59 mot 42 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 16.45.31)

Presidenten: Det votes over forslag nr. 14, fra Kristelig Folkeparti. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen gå i dialog med KS for å finne frem til en bedre fordeling mellom stat og kommune når det gjelder kostnadene knyttet til ressurskrevende tjenester.»

Votering:

Forslaget fra Kristelig Folkeparti ble med 91 mot 10 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 16.45.47)

Presidenten: Det votes over forslag nr. 13, fra Høyre og Kristelig Folkeparti. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen sikre nødvendig lokal sammenheng mellom finansieringsgrunnlaget, næringsutviklingen og tjenesteproduksjonen i kommunesektoren. I statsbudsjettet for 2011 må derfor skatteinntektene som andel av samlede inntekter ligge på om lag 50 pst., og Stortinget ber regjeringen fremme forslag til kommunalt skattøre som ivaretar denne målsettingen.»

Votering:

Forslaget fra Høyre og Kristelig Folkeparti ble med 77 mot 24 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 16.46.04)

Presidenten: Det voteres over forslagene nr. 5–12, fra Fremskrittspartiet.

Forslag nr. 5 lyder:

«Stortinget ber regjeringen i statsbudsjettet for 2011 om å foreslå en økning i inntektene til kommunene med 2,5 til 3 mrd. kroner utover det regjeringen har signalisert i kommuneproposisjonen 2011.»

Forslag nr. 6 lyder:

«Stortinget ber regjeringen i statsbudsjettet for 2011 igjen foreslå en økning av proSENTSatsen fra 80 pst. til 85 pst. og redusere innslagspunktet til 800 000 kroner for ressurskrevende tjenester.»

Forslag nr. 7 lyder:

«Stortinget ber regjeringen om å fremme forslag til lov som gir de pleietrengende lovfestet rett til å få dekket grunnleggende behov – uavhengig av hvor i landet de bor – innen 1. januar 2011.»

Forslag nr. 8 lyder:

«Stortinget ber regjeringen, med hjemmel i ny lov, utarbeide en ny kvalitetsforskrift hvor grunnleggende behov blir klart og tydelig definert.»

Forslag nr. 9 lyder:

«Stortinget ber regjeringen i forbindelse med statsbudsjettet for 2011, fremme forslag om å øke tilskuddet og rammen til bygging av nye sykehjemsplasser, slik at det blir mulig å bygge minst 2 500 nye sykehjemsplasser i 2011.»

Forslag nr. 10 lyder:

«Stortinget ber regjeringen i forbindelse med tilskuddsordning for bygging av omsorgsboliger, legge til rette for nødvendig teknologisk infrastruktur til å kunne ta i bruk teknologiske løsninger i fremtiden.»

Forslag nr. 11 lyder:

«Stortinget ber regjeringen avvikle dagens rammefinansieringssystem og erstatte dette med et nytt system for behovsstyrt statlig finansiering av grunnleggende velferdstjenester som helse, omsorg, grunnskole, videregående utdanning samt sosiale tjenester.»

Forslag nr. 12 lyder:

«Stortinget ber regjeringen legge frem forslag om behovsstyrt statlig finansiering av barnehagesektoren, basert på antall barn og antall timer i den enkelte barnehage.»

Votering:

Forslagene fra Fremskrittspartiet ble med 78 mot 23 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 16.46.23)

Presidenten: Det voteres over forslag nr. 4, fra Fremskrittspartiet og Kristelig Folkeparti. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen komme tilbake til Stortinget med tiltak som sikrer opptrapping for å styrke kapasiteten og kvaliteten i den kommunale barnevernstjenesten, og om nødvendig øremerke midler til dette formålet.»

Votering:

Forslaget fra Fremskrittspartiet og Kristelig Folkeparti ble med 72 mot 28 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 16.46.40)

Presidenten: Det voteres over forslag nr. 3, fra Fremskrittspartiet og Høyre. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen foreslå en endring av Stortingets skattevedtak slik at 4,25 pst. av selskaps-skatten tilfaller kommunene.»

Votering:

Forslaget fra Fremskrittspartiet og Høyre ble med 59 mot 42 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 16.46.59)

Presidenten: Det voteres over forslagene nr. 1 og 2, fra Fremskrittspartiet, Høyre og Kristelig Folkeparti. Forslag nr. 1 lyder:

«Stortinget ber regjeringen legge frem en konkret tidsplan for innfasingen av 100 pst. økonomisk likeverdig behandling av kommunale og ikke-kommunale barnehager.»

Forslag nr. 2 lyder:

«Stortinget ber regjeringen fremme forslag som innebærer likebehandling av kommunene i tiltaks-sonen.»

Votering:

Forslagene fra Fremskrittspartiet, Høyre og Kristelig Folkeparti ble med 53 mot 48 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 16.47.16)

Komiteen hadde innstilt:

Stortinget gir Kommunal- og regionaldepartementet fullmakt til å fordele etter skjønn 2 504 mill. kroner for 2011. Beløpet foreslås bevilget over kap. 571 Rammetilskudd til kommuner og kap. 572 Rammetilskudd til fylkeskommuner.

Votering:

Komiteens innstilling ble enstemmig bifalt.

Votering i sak nr. 3

Komiteen hadde innstilt:

I statsbudsjettet for 2010 gjøres følgende endringer:

Kap.	Post	Formål	Kroner
2315 (NY)	1	Lønnsregulering for arbeidstakere i det statlige tariffområdet Driftsutgifter, bevilges med	1 400 000 000
1502 (NY)	70	Tilskudd til kompetanseutvikling Tilskudd, kan overføres, bevilges med	15 000 000
1503	70	Midler til opplæring og utvikling av tillitsvalgte Tilskudd, økes med	9 755 000
fra kr 126 707 000 til kr 136 462 000			

II

Stortinget samtykker i at det med virkning fra 1. mai 2010 foretas regulering av lønningene mv. for arbeidstakere i det statlige tariffområdet som er medlemmer av LO Stat, YS Stat, Unio og Akademikerne i samsvar med Riksmeklingsmannens møtebok av 27. mai 2010.

III

For embets- og tjenestemenn som ikke er medlemmer av organisasjoner som nevnt i II og derfor ikke får sine lønns- og arbeidsvilkår fastsatt i hovedtariffavtale, skal det gjelde de samme lønns- og arbeidsvilkår som etter II. Embets- og tjenestemenn som er tatt ut av hovedtariffavtalen, får sine lønns- og arbeidsvilkår fastsatt administrativt i egen kontrakt.

IV

Stortinget samtykker i at Kongen på vegne av staten kan bringe tvister i forbindelse med tariffoppgjøret i staten i 2010 inn for Rikslønnsnemnda i samsvar med forutsetningene i lov om offentlige tjenestetvister av 18. juli 1958, jf. § 26.

V

Stortinget samtykker i at Finansdepartementet får fullmakt til å fordele bevilgningen under kap. 2315 Lønnsregulering for arbeidstakere i det statlige tariffområdet, post 1 Driftsutgifter, på de av postene i statsbudsjettet som har lønnsbevilgning.

Votering:

Komiteens innstilling ble enstemmig vedtatt.

Votering i sak nr. 4

Komiteen hadde innstilt:

I

Stortinget samtykker i at Olje- og energidepartementet godkjenner plan for utbygging og drift av Gudrun.

II

Stortinget samtykker i at Olje- og energidepartementet gir tillatelse til plan for anlegg og drift av rørledningene fra Gudrun.

Presidenten: Venstre har her varslet at de ønsker å stemme imot.

Votering:

Komiteens innstilling ble bifalt mot 1 stemme.

Votering i sak nr. 5

Presidenten: Under debatten har representanten Solveig Horne satt fram et forslag på vegne av Fremskrittspartiet og Høyre. Forslaget lyder:

«I

Stortinget ber regjeringen iverksette en utredning om utforming og innføring av en Internett-basert tjenesteportal med det formål å gi oversikt og et sammenligningsgrunnlag mellom tilbudene som i dag gis innenfor barnevernet, slik at det blir mulig å velge det beste tilbudet til det enkelte barn/den enkelte ungdom som skal plasseres utenfor hjemmet.

II

Stortinget ber regjeringen fremme forslag om full likebehandling mellom private og offentlige aktører innenfor barnevernet.»

Det votes alternativt mellom dette forslaget og komiteens innstilling.

Komiteen hadde innstilt:

Dokument 8:109 S (2009–2010) – representantforslag fra stortingsrepresentantene Linda C. Hofstad Helleland, Olemic Thommessen, Sonja Irene Sjøli og Peter Skovholt Gitmark om likebehandling av offentlige og private tilbydere av barnevernstjenester og etablering av en nettportal – bifalles ikke.

Votering:

Ved alternativ votering mellom komiteens innstilling og forslaget fra Fremskrittspartiet og Høyre ble innstillingen bifalt med 58 mot 43 stemmer.
(Voteringsutskrift kl. 16.48.53)

Votering i sak nr. 6

Presidenten: Under debatten har representanten Solveig Horne satt fram et forslag på vegne av Fremskrittspartiet, Høyre og Kristelig Folkeparti. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen om en gjennomgang av tilsynsordningen i barnevernet for å styrke gjennomføringen av tilsyn med hensyn til det enkelte barn bosatt i fosterhjem eller institusjoner.»

Votering:

Forslaget fra Fremskrittspartiet, Høyre og Kristelig Folkeparti ble med 51 mot 47 stemmer ikke bifalt.
(Voteringsutskrift kl. 16.49.19)

Komiteen hadde innstilt:

Dokument 8:110 S (2009–2010) – representantforslag fra stortingsrepresentantene Linda C. Hofstad Helleland, Olemic Thommessen og Sonja Irene Sjøli om en gjennomgang og styrking av tilsynsordningen i barnevernet – vedlegges protokollen.

Votering:

Komiteens innstilling ble enstemmig bifalt.

Sak nr. 7 [16:49:44]*Referat*

1. (415) Representantforslag fra stortingsrepresentantene Øyvind Halleraker, Ingjerd Schou, Lars Myraune og Svein Harberg om handlingsplan for kryssningsspor og tiltak for økt kapasitet av gods på norsk jernbane (Dokument 8:153 S (2009–2010))
Enst.: Sendes transport- og kommunikasjonskomiteen.
2. (416) Representantforslag fra stortingsrepresentantene Bente Thorsen, Dagrun Eriksen, Trine Skei Grande og Svein Harberg om konsekvenser av Høyesteretts dom i favør av Kirkelig arbeidsgiver- og interesseorganisasjon i saken om Opplysningsvesenets fond (Dokument 8:164 S (2009–2010))
Enst.: Legges ut til gjennomsyn for Stortingets medlemmer i minst én dag og føres deretter opp på kartet til behandling, jf. forretningsordenens § 28 punkt c.

Presidenten: Dermed er dagens kart ferdigbehandlet. Forlanger noen ordet før møtet heves? – Møtet er hevet.

Møtet hevet kl. 16.50.
